

HALDEN
KOMMUNE

Kommunedirektørens forslag til Økonomiplan 2026-2029

Presentert for kommunestyret 08.05.2025

Innholdsfortegnelse

Forord.....	4
Overordnede mål og føringer	5
Overordnede mål og føringer	5
Et bilde på den økonomiske situasjonen.....	7
Sentrale signaler og føringer	8
Rammer og økonomiske forutsetninger.....	8
Budsjettvedtak	15
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd (tilpasset).....	15
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd (tilpasset).....	16
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd.....	17
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd.....	17
Økonomisk oversikt drift etter § 5-6	19
Satsingsområder	21
Et trygt hjem	21
Flere folk i arbeid	23
Folkehelse	23
Bærekraftig utvikling.....	26
Digital utvikling og transformasjon	26
Klimabudsjett	29
Klimamål i Halden kommune	29
Klimatiltak med i økonomiplanen	33
Investeringer i budsjett	36
Oversikt Investering og finansiering	36
Sammenlikne investeringsnivå mot økonomiplan i fjor.....	37
Økonomisk utvikling i planperioden	37
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	39
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter.....	40
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	41
Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB)	42
Sentraladministrasjon.....	43
Innledning.....	43
Fordeling på hovedart.....	43
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	43
Utfordringer og strategi.....	46

Driftsbudsjett med endringer.....	51
Oppsummering.....	51
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	52
Innledning.....	52
Fordeling på hovedart	52
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	52
Utfordringer og strategi.....	53
Driftsbudsjett med endringer.....	59
Innsparingstiltak.....	60
Nye tiltak	62
Oppsummering.....	63
Kommunalavdeling Helse og mestring.....	64
Innledning.....	64
Fordeling på hovedart	64
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	64
Utfordringer og strategi.....	65
Driftsbudsjett med endringer.....	66
Innsparingstiltak.....	67
Nye tiltak	69
Oppsummering.....	76
Kommunalavdeling Teknisk.....	78
Innledning.....	78
Fordeling på hovedart	78
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	78
Utfordringer og strategi.....	79
Driftsbudsjett med endringer.....	80
Oppsummering.....	81
VAR og Havn	82
Innledning.....	82
Fordeling på hovedart	82
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	82
Utfordringer og strategi.....	82
Driftsbudsjett med endringer.....	83
Oppsummering.....	84

Forord

Tid for handling

Behovet for tjenester til befolkningen er økende ,og vi ser endringer i behovet innenfor alle våre kommunalområder. For en kommune som lenge har hatt en krevende økonomisk situasjon, vil endringene kunne påvirke tjenestetilbudet. Det vil i framtiden verken finnes penger eller arbeidskraft til å opprettholde dagens nivået. Endringene i inntektssystemet har gitt Halden kommune noe bedre økonomi enn kommunen ellers ville hatt, men endringene monner lite sett opp mot endringen i behovet.

Signalene fra staten, som er kommet gjennom kommune proposisjonen de siste årene, har pekt på behovet for blant annet økt effektivisering, mer digitalisering, bedre utnyttelse av kapasiteter og bedre prioritering. I denne økonomiplanen er dette ikke noe nytt. Det som blir viktig i nå er ha fokus på gjennomføring og vise evne til å tilpasse seg. Tid for handling er nå.

Samtidig framstår det helt nødvendig å redusere i noen av våre tjenester, i tillegg må vi satse mer på forebygging og dermed på lettere tjenester som er tilgjengelig for mange. Dette er for å snu, eller i det minste for å dempe, den negative utviklingen. I lys av dette er tjenester og tiltak rettet mot barn og unge et satsingsområde i handlingsplanen. Det legges også vekt på å mobilisere frivilligheten og andre positive krefter i dette arbeidet.

I økonomiplanperioden er det lagt opp til et moderat investeringsnivå. Kommunenes gjeld er høy sett i forhold til våre inntekter. Derfor er det en klar målsetning om å redusere gjelden i perioden vi nå går inn i.

Vi må heller ikke glemme at vi skal fortsette å gjøre Halden til en attraktiv by og bo i. Det skal vi gjøre gjennom å legge til rette for næringslivet, god boligpolitikk og et godt kulturtilbud. Samspill mellom innbygger, ansatte og politikk blir viktig i dette arbeidet.

8. mai 2025

Roar Vevelstad

Kommunedirektør

Overordnede mål og føringer

Overordnede mål og føringer

Økonomiplanen er basert på kommuneplanens samfunnsdel, som identifiserer langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunen. Økonomiplanen bryter ned disse målene til konkrete tiltak over en 4-års periode. Første året i en økonomiplan vil være grunnlaget for budsjett 2026. Dette kommer til behandling i slutten av 2026.

Samfunnsplanen

Samfunnsplanen danner, sammen med øvrige kommunale planer, grunnlaget for økonomiplanen og inkluderer mål som å øke sysselsettingen, forbedre utdanningsnivået, og fremme bærekraftig utvikling. Figuren under viser hvordan planverket henger sammen.

FN sine bærekraftsmål

FN sine bærekraftsmål er en universell oppfordring til handling for å utrydde fattigdom, beskytte planeten og sikre velstand for alle innen 2030. Hvert mål har spesifikke delmål som skal oppnås, og de dekker et bredt spekter av sosiale, økonomiske og miljømessige utfordringer.

Halden kommune ser det som en viktig rolle med å legge til rette for bærekraftsmålene, da kommunen er nærmest innbyggerne og kan tilpasse globale mål til lokale behov.

Halden kommune integrerer FN`s bærekraftsmål i sin strategiske planlegging, ved samarbeid og partnerskap, opplysning og bevisstgjøring, samt ved innovasjon og teknologi.

Politiske saksfremlegg skal beskrive hvordan saken påvirker bærekraftsmålene, med fokus på klima, økonomi og sosiale forhold. Bærekraftig utvikling skal ivareta dagens behov uten å skade fremtidige generasjoner.

Perspektivmeldingene

Regjeringens perspektivmelding fra 2024 adresserer langsiktige utfordringer for norsk økonomi og velferd. Den understreker behovet for effektiv ressursbruk og økt sysselsetting for å opprettholde velferdsnivået. Halden kommunes perspektivmelding, presentert i juni 2023, fokuserer på utfordringer som krever prioritering for kompetansemangel, bærekraftig utvikling, samt reduksjon av utenforskap og forbedring av folkehelsen. Disse dokumentene fungerer også som et grunnlag for budsjett- og økonomiplanarbeidet.

Hovedutfordringene i regjeringens perspektivmelding

Kamp om Arbeidskraften: Økt etterspørsel etter arbeidskraft i møte med demografiske endringer.

Omstilling: Nødvendighet for tilpasning til endrede økonomiske forhold og klimaendringer.

Rettferdig Fordeling: Opprettholde små økonomiske forskjeller og stabil tilgang på velferdstjenester.

Effektiv Ressursbruk: Forbedre effektiviteten i offentlig sektor for å håndtere strammere økonomiske rammer.

Digitalisering er også en av utfordringene som blir beskrevet i perspektivmeldingen. Hvordan vi i fremtiden kan benytte teknologi til å effektivisere tjenester blir viktig.

Hovedutfordringene hentet fra Halden kommunes øvrige plandokumenter

Utenforskap: Bekjempelse av fattigdom og sosial ulikhet for å sikre inkludering av alle innbyggere.

Kompetansemangel: Mangel på kvalifisert arbeidskraft, spesielt innen helse- og omsorgssektoren, forverres av en aldrende befolkning.

Klimaomstilling: Behov for bærekraftige tiltak for å redusere klimagassutslipp og tilpasse seg klimaendringer.

Et bilde på den økonomiske situasjonen

Halden kommune har et vedtatt budsjett for 2025 som viser balanse mellom inntekter og utgifter, uten bruk av netto disposisjonsfond. I løpet av de første månedene av 2025 ser vi at driftssituasjon fortsatt er utfordrende. I hovedsak innenfor kommunalområde helse og mestring.

Gjeldensgraden er fortsatt høy, og fortsatt er det en målsetning om å redusere denne. Det betyr at investeringene fremover fortsatt vil være svært begrenset. Reduseres gjelden vil midler i dag brukt på renter og avdrag, kunne benyttes til å utvikle kommunale tjenester.

En viktig moment for den nye økonomiplanen er at den legger til grunne at 2025 gjennomføres etter planene. Det betyr at vi må oppnå balanse mellom inntekter og utgifter. Oppnår vi det vil være mer rustet for utfordringene som ligger foran oss.

Innenfor kommunalområde helse og mestring jobbes det med å omstille store deler av driften inkl. stenging av Iddebo. Nedgangen i antall barn ser vi gir utfordringer og kommunalområde undervisning og oppvekst jobber kontinuerlig med å tilpasse driften til virkeligheten. En presset økonomi medfører et minimalt nivå på vedlikehold av våre eiendommer og utstyr. På sikt vil dette kunne bringe utfordringer og negative økonomiske effekter.

Planprosessen

Kommunestyret vedtok i sak 5/2025 en delt budsjett- og økonomiplanprosess for budsjett- og økonomiplanarbeidet fra og med 2026-2029. Det betyr at vedtatt økonomiplan legger klare føringer for rammer som skal vedtas i budsjett for 2026. Budsjettet for 2026 skal vedtas i desember 2025.

Økonomiplan 2026 - 2029 bygger på vedtatt økonomiplan 2025 – 2028, med justering for varige budsjettendringer i 2025, samt endringer i inntektssystemet og deflator.

Proessen har fulgt en fastsatt plan og startet opp i mars 2025. Kommunalavdelingene har i mars gjennomført det meste av tallfesting, tiltaks- og tilnærmingsprosessene. Felles drøftingsmøte med hovedtillitsvalgte og drøftingsmøter i sektorene ble gjennomført i april.

Kommunedirektøren fremlegger sitt forslag til økonomiplan 2026 – 2029 den 8. mai. Formannskapet behandler saken 3. juni og innstiller til kommunestyret som vedtar økonomiplanen 17. juni. Dette etter at innstillingen fra Formannskapet har ligget ute til offentlig høring i 14 dager.

Sentrale signaler og føringer

Økonomiplanene for 2026-2029 bygger på sentrale føringer vedtatt i statsbudsjettet for 2025. Den 14 mai vil regjeringen legge frem en proposisjon til Stortinget. Kommunedirektøren vil holde kommunestyret, utvalg og råd oppdatert skulle det komme føringer som bør hensyntas før endelig økonomiplan vedtas den 17. juni.

Rammer og økonomiske forutsetninger

Innledning:

Politiske føringer: I vedtatt budsjett 2025 og økonomiplan 2026 – 2029 ligger det en klar politisk føring.

«Samarbeidspartiernes overordnede mål er å få balanse i kommuneøkonomien raskest mulig, redusere gjeldsgraden og bygge opp igjen disposisjonsfondet. Slik kan vi skaffe handlingsrom til å videreutvikle kommunens tjenestetilbud. Arbeidet med omstilling, effektivisering og bruk av digitale løsninger må videreføres».

Og videre

«Vi ønsker å nedbetale gjeld og å styrke avsetning til disposisjonsfond. Halden kommune er inne i en tid med mange omstillinger. Samtidig som tjenestetilbudet fortsatt skal være godt og forsvarlig, kan det samtidig bety at ting gjøres på en annen måte enn tidligere. Vedtak som er gjort og startet utførelsen av i 2024, skal videreføres i 2025.

Samarbeidspartiene har forståelse for at mange kan oppleve dette som krevende. Særlig gjelder det innenfor skolesektoren og i helse, omsorg og mestring. Samtidig er en slik omstilling nødvendig, både av økonomiske årsaker og fordi vi fremover ikke vil ha nok fagpersonell til å drifte alle oppgaver på samme måte som tidligere».

Rammer – Fellesinntekter:

Til grunn for rammer fellesinntekter ligger vedtatt økonomiplan 2025 – 2029. Rammene fra vedtatt økonomiplan, tillegg år 2029 følger under (2029 er foreløpig lagt som 2028):

Rammeoversikt vedtatt økonomiplan					
	2025	2026	2027	2028	2029
Skatt	- 1 035 988	- 1 050 988	- 1 055 936	- 1 061 613	- 1 061 613
Ramme	- 1 333 496	- 1 343 046	- 1 354 463	- 1 365 895	- 1 365 895
Eiendomsskatt	- 103 547	- 104 747	- 105 947	- 107 147	- 107 147
Rentekomp	- 1 750	- 1 750	- 1 750	- 1 750	- 1 750
Sum sentrale inntekter	- 2 474 781	- 2 500 531	- 2 518 096	- 2 536 405	- 2 536 405
Renteinntekter	- 22 400	- 22 400	- 22 400	- 22 400	- 22 400
Renteinntekter swap					-
Renteinntekter bank					-
Renteinntekter Utlån					-
Utbytte	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
Renteutgifter	122 867	131 364	141 947	147 947	147 947
Renteutgifter bank					-
Renteutgifter Utlån					-
Avdrag	192 000	184 000	184 000	184 000	184 000
Sum finans	282 467	282 964	293 547	299 547	299 547
Overført til investering	6 125	8 363	6 388	5 000	5 000
Bruk av disp.fond	- 6 125	- 8 363	- 6 388	- 5 000	- 5 000
Avsetning til disp.fon	28 630	56 827	58 359	50 469	50 469
Sum avsetninger	28 630	56 827	58 359	50 469	50 469
Til fordeling drift	- 2 163 684	- 2 160 740	- 2 166 190	- 2 186 389	- 2 186 389
	2025	2026	2027	2028	2029
Ufordelt vekst i frie inntekter					
Sentraladministrasjon	345 120	343 285	347 085	348 912	348 912
Undervisning	841 254	827 399	803 157	806 188	806 188
Helse	840 534	851 910	875 652	889 626	889 626
Teknisk	166 396	166 296	167 796	169 450	169 450
Fellesfunksjoner	- 29 620	- 28 150	- 27 500	- 27 787	- 27 787
VAR	-	-	-	-	-
Sum tjenesteområder	2 163 684	2 160 740	2 166 190	2 186 389	2 186 389
Sum resultat	-	-	-	-	-

Ut i fra dette er rammene justert for helårseffekter og eventuelle andre justeringer.

Regjeringen vedtok i desember 2024 å øke bemanningen i både SFO og Barnehage. Disse midlene tilføres sektor undervisning og oppvekst i 2025, og er dermed ikke med i tallmaterialet som dannet grunnlaget for budsjett- og økonomiplanrammene 2025 – 2028.

Det er også justert noe i hht endrede demografiske forutsetninger i årene 2028 og 2029.

Ut ifra dette er følgende justert inn fra 2026 og utover.

Endring helårseffekter og andre justeringer					
	2025	2026	2027	2028	2029
Økt bemanning SFO fra 01.08	3 158	6 300	6 300	6 300	6 300
Økt bemanning barnehage fra 01.01	3 158	3 158	3 158	3 158	3 158
Endrede demografiske forutsetninger	-	-	-	3 892	7 118
Rammeoversikt etter helårseffekter og andre justeringer					

Utover dette har det blitt gjort grundige vurderinger knyttet til finansområdet. Basert på både regnskapstall fra 2024 og vedtatt økonomiplan i hht investeringer, er det gjort relativt store endringer på området.

1. Det ryddet mellom renteinntekter og renteutgifter (regnskapspraksis krever bruttoføring selv ned på kontonivå) – dette medfører kun endringer internt mellom områdene.

2. Regnskapstall fra 2024 viser at vi fikk mer renteinntekter fra konsernkontoen enn vi hadde budsjettert med. Dette har vi justert opp i hht anslag på likviditet og anslag rentenivå fremover. Dette har medført en samlet sett økt renteinntekt på om lag 3 mkr.

3. Renteutgiftene er redusert i takt med forventet reduksjon i rentebanen fremover. I 2026 har vi lagt til grunn en flytende rente på 4,5 %, synkende med 0,5 %-poeng i 2027 deretter flatt på 3,5 % i 2028 og 2029. Dette, kombinert med et redusert gjeldsnivå (investeringer lavere enn avdragene), medfører en lavere finanskostnad enn det som ble lagt til grunn i vedtatt økonomiplan. Særlig blir effektene store fra 2027 og fremover.

Dette medfører reduserte rentekostnader på hhv 5 mkr – 26 mkr – 44 mkr – 49 mkr i årene 2026 – 2029 sammenlignet med vedtatt plan.

4. Over nevnte forhold medfører at fellesinntektene kommer ut med et større tall til fordeling drift enn tidligere beregnet. I utgangspunktet kan en sette av disse mindreutgiftene til disposisjonsfond, men da vil størrelsen på disposisjonsfondet utgjøre over 12 % av driftsinntektene i 2029, og det er langt over det som er målet. (Målet er nivået i 2021 justert for deflatorvekst).

Sett i lys av kommunens overordnede målsetting (redusert gjeldsgrad og gjenoppbygging av fond), foreslås det her å øke avdragsposten vesentlig, men ikke mer enn at vi holder fondsstørrelsen på minimum 8 %. Hovedårsaken til at vi kan øke avdragsposten allerede i 2026, er at vi brukte vesentlig mindre av fondet i 2024 enn planlagt.

Med dette lagt til grunn kan vi øke avdragsposten med hhv 31 mkr – 46 mkr – 65 mkr og 83 mkr utover det som lå til grunn i gjeldende økonomiplan (184 mkr alle år).

Dette vil gi følgende gjeld/gjeldsgrad i planperioden: (Kommunekassa)

	2026	2027	2028	2029
Gjeld	- 2 732 693	- 2 603 145	- 2 492 853	- 2 390 627
Gjeldsgrad	77,44 %	71,62 %	66,59 %	62,00 %

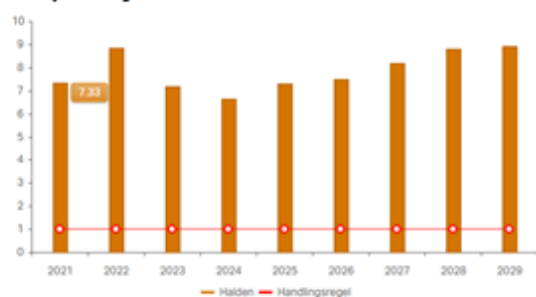
5. Fondsavsetning

På bakgrunn av at bruken av fond i 2024 ble vesentlig lavere enn forutsatt når rammene for 2026

ble beregnet, kan vi redusere avsetningene til fond og prioritere en sterkere nedbetaling av gjeld i form av avdrag.

Kravet til størrelsen på disposisjonsfondet foreslås fra 2026 å være 8 % av driftsinntektene samme år.

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	Budsjett 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029
Halden	7.3 %	8.9 %	7.2 %	6.6 %	7.3 %	7.5 %	8.2 %	8.8 %	8.9 %

Totalt gir dette følgende rammer på fellesinntektene:

Endring helårseffekter og andre justeringer					
	2025	2026	2027	2028	2029
Økt bemanning SFO fra 01.08	3 158	6 300	6 300	6 300	6 300
Økt bemanning barnehage fra 01.01	3 158	3 158	3 158	3 158	3 158
Endrede demografiske forutsetninger	-	-	-	3 892	7 118
Rammeoversikt etter helårseffekter og andre justeringer					
	2025	2026	2027	2028	2029
Skatt	- 1 035 988	- 1 052 988	- 1 057 936	- 1 063 613	- 1 063 613
Ramme	- 1 339 812	- 1 343 046	- 1 354 463	- 1 365 895	- 1 365 895
Eiendomsskatt	- 103 547	- 104 747	- 105 947	- 107 147	- 107 147
Rentekomp	- 1 750	- 1 750	- 1 750	- 1 750	- 1 750
Sum sentrale inntekter	- 2 481 097	- 2 502 531	- 2 520 096	- 2 538 405	- 2 538 405
Renteinntekter	- 22 400				
Renteinntekter swap 19005		- 9 160	- 5 160	- 1 160	- 1 160
Renteinntekter bank 19000		- 35 000	- 33 000	- 31 000	- 31 000
Renteinntekter Utlån 19002		- 15 000	- 15 000	- 15 000	- 15 000
Utbytte	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
Renteutgifter 15000	122 867	113 295	98 650	82 972	78 723
Renteutgifter bank 15004		27 000	27 000	27 000	27 000
Renteutgifter Utlån 15001		20 102	19 789	18 977	20 657
Avdrag 15100	192 000	215 000	230 000	248 892	267 118
Sum finans	282 467	306 238	312 279	320 681	336 338
Overført til investering	6 125	8 300	6 450	3 875	9 000
Bruk av disp.fond	- 6 125	- 8 300	- 6 450	- 3 875	- 9 000
Avsetning til disp.fon	28 630	26 095	32 169	25 769	13 338
Sum avsetninger	28 630	26 095	32 169	25 769	13 338
Til fordeling drift	- 2 170 000	- 2 170 198	- 2 175 648	- 2 191 955	- 2 188 729
	2025	2026	2027	2028	2029
Sentraladministrasjon	345 120	343 285	347 085	348 912	348 912
Undervisning	847 570	836 857	812 615	811 754	808 528
Helse	840 534	851 910	875 652	889 626	889 626
Teknisk	166 396	166 296	167 796	169 450	169 450
Fellesfunksjoner	- 29 620	- 28 150	- 27 500	- 27 787	- 27 787
VAR	-	-	-	-	-
Sum tjenesteområder	2 170 000	2 170 198	2 175 648	2 191 955	2 188 729
Sum resultat	- -	0 -	0 -	0 -	0

Rammer til fordeling

Rammer – sektorer:

Som for fellesinntektene er utgangspunktet for rammer 2026 – 2029, vedtatt økonomiplan 2025 – 2028.

	2025	2026	2027	2028	2029
Ufordelt vekst i frie inntekter					
Sentraladministrasjon	345 120	343 285	347 085	348 912	348 912
Undervisning	841 254	827 399	803 157	806 188	806 188
Helse	840 534	851 910	875 652	889 626	889 626
Teknisk	166 396	166 296	167 796	169 450	169 450
Fellesfunksjoner	- 29 620	- 28 150	- 27 500	- 27 787	- 27 787
VAR	-	-	-	-	-
Sum tjenesteområder	2 163 684	2 160 740	2 166 190	2 186 389	2 186 389

Regjeringen vedtok i desember 2024 å øke bemanningen i både SFO og Barnehage. Disse midlene tilføres sektor undervisning og oppvekst i 2025, og er dermed ikke med i tallmaterialet som dannet grunnlaget for budsjett- og økonomiplanrammene 2025 – 2028.

Det er også justert noe i hht endrede demografiske forutsetninger i årene 2028 og 2029.

Ut i fra dette er følgende justert inn fra 2026 og utover.

Endring helårseffekter og andre justeringer					
	2025	2026	2027	2028	2029
Økt bemanning SFO fra 01.08	3 158	6 300	6 300	6 300	6 300
Økt bemanning barnehage fra 01.01	3 158	3 158	3 158	3 158	3 158
Endrede demografiske forutsetninger	-	-	-	3 892	7 118
Rammeoversikt etter helårseffekter og andre justeringer					

Det er ikke gjort andre justeringer i sektorrammene i dette forslaget.

Det medfører at følgende rammer legges til grunn før deflatorjustering.

	2025	2026	2027	2028	2029
Sentraladministrasjon	345 120	343 285	347 085	348 912	348 912
Undervisning	847 570	836 857	812 615	811 754	808 528
Helse	840 534	851 910	875 652	889 626	889 626
Teknisk	166 396	166 296	167 796	169 450	169 450
Fellesfunksjoner	- 29 620	- 28 150	- 27 500	- 27 787	- 27 787
VAR	-	-	-	-	-
Sum tjenesteområder	2 170 000	2 170 198	2 175 648	2 191 955	2 188 729

Deflatorjustering:

Vi kjenner ikke hvilken deflator som bli lagt til grunn i 2026 i dag. Derfor har vi gjort et anslag på 3,2 %. Vi har gjort samme anslaget på «begge sider» altså på skatt/rammetilskudd og på driftsrammene. Det er viktig at vi bruker samme anslag på inntektssiden som på utgiftssiden. Dette fordi det skal bli enklere å endre tallstørrelsene dersom deflatoren endres.

Under vises deflatorjusterte rammer for 2026 (Tall for årene 2027 – 2029 vises i 2026-tall)

Rammeoversikt etter deflatorjustering av 2026 m/ justering 2027 - 2029						
	2025	2026	2027	2028	2029	
Skatt	- 1 035 988	- 1 083 353	- 1 088 401	- 1 094 078	- 1 099 810	
Ramme	- 1 339 812	- 1 391 902	- 1 403 319	- 1 414 751	- 1 425 319	
Eiendomsskatt	- 103 547	- 104 747	- 105 947	- 107 147	- 107 147	
Rentekomp	- 1 750	- 1 750	- 1 750	- 1 750	- 1 750	
Sum sentrale inntekter	- 2 481 097	- 2 581 752	- 2 599 417	- 2 617 726	- 2 634 026	
Renteinntekter	- 22 400	-	-	-	-	
Renteinntekter swap 19005	-	- 9 160	- 5 160	- 1 160	- 1 160	
Renteinntekter bank 19000	-	- 35 000	- 33 000	- 31 000	- 25 787	
Renteinntekter Utlån 19002	-	- 15 000	- 15 000	- 15 000	- 15 000	
Utbytte	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000	
Renteutgifter 15000	122 867	113 295	98 650	82 972	78 723	
Renteutgifter bank 15004	-	27 000	27 000	27 000	27 000	
Renteutgifter Utlån 15001	-	20 102	19 789	18 977	20 657	
Avdrag 15100	192 000	215 000	230 000	248 892	263 000	
Sum finans	282 467	306 238	312 279	320 681	337 433	
Overført til investering	6 125	20 450	15 575	7 590	24 515	
Bruk av disp.fond	- 6 125	- 20 450	- 15 575	- 7 590	- 24 515	
Avsetning til disp.fon	28 630	26 096	32 170	25 770	17 457	
Sum avsetninger	28 630	26 096	32 170	25 770	17 457	
Til fordeling drift	- 2 170 000	- 2 249 418	- 2 254 968	- 2 271 275	- 2 279 136	
	2025	2026	2027	2028	2029	
Sentraladministrasjon	345 120	355 661	359 461	361 288	362 488	
Undervisning	847 570	866 012	841 870	841 009	837 783	
Helse	840 534	881 516	905 258	919 232	927 619	
Teknisk	166 396	173 116	174 616	176 270	177 770	
Fellesfunksjoner	- 29 620	- 26 887	- 26 237	- 26 524	- 26 524	
VAR	-	-	-	-	-	
Sum tjenesteområder	2 170 000	2 249 418	2 254 968	2 271 275	2 279 136	
Sum resultat	-	0	0	0	0	

Budsjettvedtak

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd (tilpasset)

Beløp i 1000

	Regnskap		Rev. budsjett	Økonomiplan		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Sentrale inntekter						
Skatt på inntekt og formue	-963 796	-1 035 988	-1 083 353	-1 088 401	-1 094 078	-1 099 810
Ordinært rammetilskudd	-1 132 248	-1 339 812	-1 391 902	-1 403 319	-1 414 751	-1 425 319
Skatt på eiendom	-104 199	-103 547	-104 747	-105 947	-107 147	-107 147
Andre generelle statstilskudd	-6 054	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750
Sum Sentrale inntekter	-2 206 296	-2 481 096	-2 581 751	-2 599 416	-2 617 725	-2 634 025
Driftsutgifter per tjenesteområde	1 840 773	2 097 773	2 177 379	2 182 928	2 198 731	2 206 592
Avskrivninger	205 457	201 312	201 312	201 312	201 312	201 312
Brutto resultat (KOSTRA)	-160 066	-182 012	-203 061	-215 177	-217 682	-226 121
Netto finansutgifter og inntekter						
Renteinntekter og utbytte	-103 951	-32 400	-69 160	-63 160	-57 160	-51 947
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	163 095	122 867	160 398	145 439	128 949	126 380
Avdrag på lån	179 224	192 000	214 400	229 401	248 892	263 000
Motpost avskrivninger	-64 898	0	0	0	0	0
Netto finansutgifter i tjenesteområdene	72 061	65 654	66 015	66 015	66 015	66 015
Sum Netto finansutgifter og inntekter	245 531	348 121	371 652	377 694	386 695	403 447
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger i tjenesteområdene	-140 559	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312
Netto resultat	-55 094	-35 203	-32 720	-38 794	-32 299	-23 986
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner						
Til ubundne avsetninger	0	28 630	26 096	32 170	25 770	17 457
Bruk av ubundne avsetninger	-5 292	-6 125	-20 450	-15 575	-7 590	-24 515
Overført til investering	20 052	6 125	20 450	15 575	7 590	24 515
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	713	6 572	6 572	6 572	6 572	6 572
Sum Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	15 472	35 202	32 668	38 742	32 342	24 029
Årsoverskudd / underskudd	-39 622	-2	-53	-53	43	43

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd (tilpasset)

Beløp i 1000

	Regnskap	Rev. budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Fellesområder	-105 347	0	0	0	0	0
Sentraladministrasjon	298 555	344 808	355 661	359 461	361 288	362 488
Kommunalavdeling	803 045	847 570	866 612	842 469	841 009	837 783
Undervisning & Oppvekst						
Kommunalavdeling Helse og mestrings	868 801	840 583	881 463	905 205	919 179	927 566
Kommunalavdeling Teknisk	112 555	166 650	173 116	174 616	176 366	177 866
Fellesfunksjoner	38 588	-29 620	-26 887	-26 237	-26 524	-26 524
VAR og Havn	-37 752	7	0	0	0	0
Sum netto rammer	1 978 445	2 169 998	2 249 965	2 255 514	2 271 318	2 279 179
Herav:						
Avskrivninger	205 457	201 312	201 312	201 312	201 312	201 312
Renteinntekter	-4 514	-200	0	0	0	0
Renteutgifter	76 575	65 784	65 945	65 945	65 945	65 945
Avdrag på lån	0	70	70	70	70	70
Motpost avskrivninger	-140 559	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312
Overføring til investering	6 673	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	30 155	14 078	14 078	14 078	14 078	14 078
Bruk av bundne driftsfond	-36 114	-7 506	-7 506	-7 506	-7 506	-7 506
Sum rammer uten 1A-poster	1 840 773	2 097 773	2 177 379	2 182 928	2 198 731	2 206 592

	Regnskap 2024	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Investeringer i varige driftsmidler	283 898	179 416	144 750	120 500	87 450	177 575
Tilskudd til andres investeringer	22 007	3 250	2 000	2 000	2 000	2 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 913	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	308 818	186 666	150 750	126 500	93 450	183 575
Kompensasjon for merverdiavgift	-47 185	-15 841	-18 950	-14 100	-7 090	-24 515
Tilskudd fra andre	-55 682	0	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-23 040	599	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-145 844	-161 800	-107 350	-92 825	-75 820	-134 545
Sum investeringsinntekter	-271 752	-177 041	-126 300	-106 925	-82 910	-159 060
Videreutlån	43 572	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Bruk av lån til videreutlån	-37 097	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
Avdrag på lån til videreutlån	19 579	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-23 510	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000
Netto utgifter videreutlån	2 543	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-26 724	-6 125	-20 450	-15 575	-7 590	-24 515
Avsetninger til bundne investeringsfond	5 800	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-6 789	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-11 895	-3 750	-4 000	-4 000	-2 950	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-39 609	-9 875	-24 450	-19 575	-10 540	-24 515
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	-250	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Fellesområder	-707	0	0	0	0	0

	Regnskap 2024	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Sentraladministrasjon	52	2 878	2 200	1 700	2 200	6 825
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	5 200	8 851	0	0	0	0
Kommunalavdeling Helse og mestring	3 217	13 733	50 400	35 300	21 000	40 000
Kommunalavdeling Teknisk	233 407	85 143	42 150	33 500	12 250	75 750
VAR og Havn	56 632	68 811	50 000	50 000	52 000	55 000
Org. oppsett mangler	-13 904	0	0	0	0	0
Investeringer i varige driftsmidler	283 898	179 416	144 750	120 500	87 450	177 575

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Erstatning til andre	3	0	0	0	0	0
Regulering og utvidelse av Idd kirkegård	17 379	0	0	0	0	0
Regulering og utvidelse Os kirkegård	913	0	0	0	0	0
Os kapell	115	0	0	0	0	0
Overføring av anlegg fra HK til HKF	3 406	0	0	0	0	0
Investering Halden Kirkelige fellesråd	0	3 250	2 000	2 000	2 000	2 000
Vannledning Nygårdsgata	7	0	0	0	0	0
Glenne	3	0	0	0	0	0
Overvannstiltak	1	0	0	0	0	0
Trykkavløp	1	0	0	0	0	0
Gamle Folkvang	1	0	0	0	0	0
Sikring vannforsyning (Høydebasseng Lille Erte)	4	0	0	0	0	0
Fjellknattveien, toppveien, ekornveien	14	0	0	0	0	0
Asakveien fra Gimlekrysset	1	0	0	0	0	0
Borgergt. Skomakerstredet, Spinnestredet	2	0	0	0	0	0
Rødsberg Plass-Banken VA	11	0	0	0	0	0
Atomveien VA	4	0	0	0	0	0
Nedre Bankegate VA	4	0	0	0	0	0
Gimleveien - Hjortsbergveien mot Gimlekrysset	1	0	0	0	0	0
Oppgradering Os krematorium	133	0	0	0	0	0
Hoffgårdløkka, Solliveien og Løvveien	2	0	0	0	0	0
Storg.t Busterudgt. Fra Blocksgt. Til Snippen	2	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	22 007	3 250	2 000	2 000	2 000	2 000

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Egenkapitalinnskudd HKP/KLP	913	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Kjøp av aksjer - Halden kjernekraft AS	2 000	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 913	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Rev. budsjet 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	308 818	186 666	150 750	126 500	93 450	183 575

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnsk ap 2024	Oppr. t 2025	Politisk budsjet t 2025	Rev. budsjet t 2025	Oppr. budsje tt 2026	Politis k vedtat t 2026	Rev. budsje tt 2026	Øk.pla n 2026	Øk.pla n 2027	Øk.pla n 2028	Øk.pla n 2029
Rammetilsku dd	-1 237 537	-1 333 496	-1 339 812	-1 339 812	0	0	0	-1 391 902	-1 403 319	-1 414 751	-1 425 319
Inntekts- og formuesskatt	-963 796	-1 035 988	-1 035 988	-1 035 988	0	0	0	-1 083 353	-1 088 401	-1 094 078	-1 099 810
Eiendomsska tt	-104 199	-103 547	-103 547	-103 547	0	0	0	-104 747	-105 947	-107 147	-107 147
Andre skatteinntekt er	-47	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-123 524	-69 646	-69 646	-69 646	0	0	0	-70 221	-70 221	-70 221	-70 221
Overføringer og tilskudd fra andre	-382 890	-309 742	-309 742	-320 652	0	0	0	-320 136	-320 136	-320 136	-320 136
Brukerbetalin ger	-74 219	-67 111	-67 111	-64 920	0	0	0	-68 566	-68 566	-68 566	-68 566
Salgs- og leieinntekter	-481 363	-456 724	-456 724	-456 924	0	0	0	-460 811	-460 811	-460 811	-460 811
Sum driftsinntekt er	-3 367 575	-3 376 253	-3 382 569	-3 391 487	0	0	0	-3 499 735	-3 517 400	-3 535 709	-3 552 009
Lønnsutgifter	1 509 853	1 458 203	1 458 203	1 479 427	0	0	0	1 504 812	1 499 012	1 495 486	1 495 486
Sosiale utgifter	426 621	424 125	424 125	427 890	0	0	0	444 014	444 014	442 541	442 541
Kjøp av varer og tjenester	848 486	887 720	894 036	878 165	0	0	0	917 790	929 139	949 847	957 708
Overføringer og tilskudd til andre	256 713	222 683	222 683	222 683	0	0	0	228 799	228 799	228 799	228 799

	Regnsk ap 2024	Oppr. t 2025	Politisk vedtatt budsjet t 2025	Rev. budsjet t 2025	Oppr. budsje tt 2026	Politis k vedtat t budsje tt 2026	Rev. budsje tt 2026	Øk.pla n 2026	Øk.pla n 2027	Øk.pla n 2028	Øk.pla n 2029
Avskrivninger	205 457	201 312	201 312	201 312	0	0	0	201 312	201 312	201 312	201 312
Sum	3 247 13	3 194 04	3 200 35	3 209 47	0	0	0	3 296 72	3 302 27	3 317 98	3 325 84
driftsutgifte	1	3	9	7				7	6	4	5
r											
Brutto	-120 444	-182 21	-182 21	-182 01	0	0	0	-203 00	-215 12	-217 72	-226 16
driftsresulta		0	0	0				8	4	5	4
t											
Renteinntekter	-79 446	-22 400	-22 400	-22 600	0	0	0	-59 160	-53 160	-47 160	-41 947
Utbytte	-29 019	-10 000	-10 000	-10 000	0	0	0	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	239 670	188 651	188 651	188 651	0	0	0	226 342	211 383	194 893	192 324
Avdrag på lån	179 224	192 070	192 070	192 070	0	0	0	214 470	229 471	248 962	263 070
Netto	310 429	348 321	348 321	348 121	0	0	0	371 652	377 694	386 695	403 447
finansutgifte											
r											
Motpost avskrivninger	-205 457	-201 312	-201 312	-201 312	0	0	0	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312
Netto	-15 472	-35 202	-35 202	-35 202	0	0	0	-32 667	-38 741	-32 341	-24 028
driftsresulta											
t											
Disponering eller dekning av netto driftsresultat											
Overføring til investering	26 724	6 125	6 125	6 125	0	0	0	20 450	15 575	7 590	24 515
Avsetninger til bundne driftsfond	30 155	14 078	14 078	14 078	0	0	0	14 078	14 078	14 078	14 078
Bruk av bundne driftsfond	-36 114	-7 506	-7 506	-7 506	0	0	0	-7 506	-7 506	-7 506	-7 506
Avsetninger til disposisjonsfond	0	28 630	28 630	28 630	0	0	0	26 096	32 170	25 770	17 457
Bruk av disposisjonsfond	-5 292	-6 125	-6 125	-6 125	0	0	0	-20 450	-15 575	-7 590	-24 515

	Regnsk ap 2024	Oppr. t 2025	Politisk vedtatt budsjet t 2025	Rev. budsjet t 2025	Oppr. budsje tt 2026	Politis k vedtat t budsje tt 2026	Rev. budsje tt 2026	Øk.pla n 2026	Øk.pla n 2027	Øk.pla n 2028	Øk.pla n 2029
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	15 472	35 202	35 202	35 202	0	0	0	32 668	38 742	32 342	24 029
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Satsingsområder

Et trygt hjem

Beskrivelse av satsingsområdet

Halden kommune ønsker å sikre at alle innbyggere har tilgang til et trygt og stabilt hjem. Dette er ikke bare en grunnleggende menneskerettighet, men også en forutsetning for god folkehelse, sosial inkludering og et bærekraftig samfunn. I planperioden vil vi fortsette jobbe videre for å oppnå tilfredsstillende boforhold, og fokus på barnets 1000 første dager. Disse områdene er essensielle for å redusere sosial ulikhet og hindre utenforskap.

Tilfredsstillende boforhold og oppfølging

Halden kommune viderefører "et trygt hjem" som et sentralt satsingspunkt i økonomiplan 2026-2029. Dette initiativet er i tråd med den nasjonale strategien for den sosiale boligpolitikken (2021-2024), som har som mål å sikre at alle innbyggere har tilgang til trygge og gode boforhold.

Gode boforhold er også selve kjernen i målet om en bedre folkehelse. Boligen er ikke bare et fysisk sted å bo; den er en grunnleggende del av velferd og trygghet for innbyggerne. Et trygt hjem gir stabilitet, mulighet for utvikling, og en følelse av tilhørighet. Halden kommune anerkjenner at tilgang til trygge boforhold er essensielt for å fremme sosial inkludering, livskvalitet og ikke minst; redusere sosial ulikhet og dermed også utenforskap.

I tråd med den nasjonale strategien har Halden kommune flere målsettinger for å realisere "et trygt hjem".

- En av de viktigste målsettingene er å øke muligheten for innbyggere til å eie sin egen bolig. Dette kan gi økonomisk trygghet og stabilitet, noe som er spesielt viktig for familier og enkeltpersoner som ønsker å investere i fremtiden.
- I tillegg, vil kommunen fokusere på å sikre at leiemarkedet tilbyr trygge og stabile boliger for de som ikke ønsker eller har mulighet til å eie.
- Sosial bærekraft er også en viktig del av satsingen. Halden kommune vil integrere prinsipper for sosial bærekraft i boligpolitikken for å redusere ulikhet og fattigdom. Dette innebærer å skape et boligmarked som er tilgjengelig for alle, uavhengig av økonomisk situasjon.

Våre tiltak og prioriteringer:

Ifølge den nasjonale strategien er det spesielt viktig å rette innsatsen mot grupper som er/blir bostedsløse, barn og unge, samt personer med nedsatt funksjonsevne. Når disse gruppene får tilgang til trygge boliger, blir de lettere integrert i samfunnet, og det blir kortere vei til å delta aktivt i samfunnslivet.

Vi vil videreføre å styrke bostøtteordninger for lavinntektsfamilier og andre med høye boustgifter. Dette vil bidra til å bekjempe sosial ulikhet.

Det er viktig å øke mangfoldet i botilbudet i kommunen, inkludert utleieboliger for barnefamilier, for å møte de ulike behovene i befolkningen. Dette vil bidra til å skape et mer inkluderende boligmarked der alle har mulighet til å finne et hjem som passer for dem. Et stabilt hjemmiljø gir barn og unge bedre muligheter for utdanning og personlig utvikling, og kan dermed bryte den negative sirkelen av fattigdom og utenforskap.

Arbeidet med å følge utviklingen av bostedsløshet tettere fortsetter. Dette vil bidra til å øke bevisstheten rundt bostedsløshet og styrke innsatsen for å forebygge og bekjempe dette problemet.

Hva vi forventer av resultater:

Med dette arbeidet forventer vi å oppnå flere positive resultater. Redusert bostedsløshet og bedre boforhold for vanskeligstilte grupper vil være en direkte konsekvens av innsatsen. Økt tilgang til både eide og leide boliger vil gi innbyggerne flere valgmuligheter, og en bedre integrasjon av bolig- og velferdstjenester vil styrke den sosiale infrastrukturen i kommunen.

Innbyggere oppfordres til å engasjere seg i lokale boligspørsmål. Deltakelse i prosesser som omhandler boligpolitikk er viktig for å utvikle et inkluderende og bærekraftig boligmarked. Innbyggernes stemmer og erfaringer er essensielle for å forme en boligpolitikk som møter de reelle behovene i samfunnet.

Satsingspunktet "et trygt hjem" i Halden kommune er et viktig skritt mot å sikre at alle innbyggere har tilgang til trygge og stabile boforhold. Gjennom målrettede tiltak og samarbeid vil kommunen jobbe for å realisere denne visjonen, i tråd med den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk. Dette vil ikke bare forbedre livskvaliteten for enkeltindivider, men også fremme folkehelse og redusere sosial ulikhet i samfunnet.

Barnets 1000 første dager

Forskning viser at de første 1000 dagene i et barns liv er avgjørende for deres fremtidige helse og utvikling. I budsjett- og økonomiplanperioden vil vi fokusere på tilbudene til gravide og småbarnsforeldre, samt sikre at barn får tilgang til helsetjenester, ernæring og tidlig barndomsutdanning. Dette vil ikke bare forbedre barnas livskvalitet, men også bidra til å redusere sosial ulikhet ved å gi alle barn, uavhengig av bakgrunn, de beste mulighetene for en sunn og trygg oppvekst.

Deltakelse i aktiviteter

Aktiv deltakelse i fritidsaktiviteter, kultur og samfunnsliv er essensielt for å bygge sosiale nettverk og fremme mental helse. I økonomiplanen vil vi fortsette å investere i aktiviteter som er tilgjengelige for alle, uavhengig av økonomisk bakgrunn. Dette inkluderer støtte til idrettslag, kulturtilbud og frivillige organisasjoner som arbeider for å inkludere alle innbyggere. Ved å fremme deltakelse i aktiviteter, kan vi bidra til å redusere utenforskap og styrke fellesskapet i Halden.

Gjennom disse satsingsområdene tar Halden kommune et helhetlig grep for å sikre at alle innbyggere har tilgang til et trygt hjem, gode oppvekstvilkår og muligheter for deltakelse i samfunnet. Ved å fokusere på folkehelse, redusere sosial ulikhet og hindre utenforskap, bygger vi en sterkere og mer inkluderende kommune for fremtiden.

Flere folk i arbeid

Beskrivelse av satsingsområdet

Å øke andelen folk i arbeid er en annen viktig satsning. Arbeidet vi har gjort med å kartlegge det store bildet gjennom statistikk, sammenhenger og samarbeider, fra lokalt til nasjonalt, privat og offentlig, skal bidra til at vi bedre settes i stand til å velge tiltak som gir effekt. Dette arbeidet skal videreføres og intensiveres i økonomiplanperioden. I samarbeid med NAV, undervisning og oppvekst, og næringslivs-aktører er målet å etablere arenaer hvor folk kan få jobb og bedrifter kan få arbeidstakere.

Fremtiden bringer flere eldre og færre unge og vi må fortsette å jobbe på sporene tilknyttet arbeidskraften og utnyttelsen av den. Vi jobber for at det skal bli mer attraktivt å besøke, bosette seg i, og drive næringsvirksomhet i Halden. Arbeidet med å forberede næringslivet til å ta del i utlyste oppdrag innen dekommisjonering vil være et prioritert område for å skape nye arbeidsplasser. Halden kjernekraft og økt beredskap kan i tillegg kunne bidra til flere arbeidsplasser.

Folkehelse

Beskrivelse av satsingsområdet

Folkehelseprofilen for Halden kommune i 2024 gir en omfattende oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de faktorene som påvirker. Profilen er utarbeidet av Folkehelseinstituttet og baserer seg på statistikk fra KommuneHelse statistikkbank. Hovedtemaet for profilen er elders helse, og dette reflekteres i de ulike indikatorene. I tillegg er det hentet kunnskapsgrunnlag fra kommunenes egne tjenester.

Nøkkeltall viser at Halden kommune har en høyere andel unge eldre, en høyere andel som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, og en lavere andel som bor i husholdninger med høy gjeld sammenlignet med landsgjennomsnittet. Andelen 17-åring som trener sjeldnere enn ukentlig er også høyere enn landsgjennomsnittet.

Nøkkeltall for Halden fra folkehelsebarometeret sammenlignet med Østfold og Norge:

Indikatorer	Halden	Østfold	Norge
Andel barn (0-17)	19 %	19,8 %	20,3 %
Andel unge eldre (65-79 år)	16,5 %	15,6 %	13,9 %
Andel over 80 år	5,1 %	4,8 %	4,5 %
Andel personer som bor alene (75 år+)	42,8 %	42,1 %	42 %
Andel med videregående eller høyere utdanning (30-39 år)	74 %	74 %	81 %
Andel med vedvarende lavinntekt (alle aldre)	12,8 %	11,9 %	9,8 %
Andel med høy gjeld	16,2 %	19,4 %	20,8 %
Andel unge som står utenfor arbeid, utdanning eller	11,7 %	11,6 %	9,5 %

opplæring (15-29 år)			
Andel som trener sjeldnere enn ukentlig (17 år)	32 %	27 %	28 %
Forventet levealder (menn)	79,4 år	79,7 år	80,3 år
Forventet levealder (kvinner)	83,5 år	83,4 år	84 år

Levealderen øker, og det forventes en betydelig økning i antall andel eldre i befolkningen frem mot 2045. Flere vil leve til de er godt over 90 år, og mange vil leve med en eller flere kroniske sykdommer. Eldre er generelt friskere og har bedre funksjon i dag enn tidligere, men med høy alder øker forekomsten av kreft, diabetes, hjerte- og karsykdommer, demens, kols, beinskjørhet og brudd. Langvarige smerter, søvnvansker, nedsatt syn og hørsel, funksjonstap og skrøpelighet øker også med alderen. Dette kan medføre økt hjelpebehov fra familie og helse- og omsorgstjenester.

Eldre med lav utdanning og inntekt har flere sykdommer og helseplager, og også kortere forventet levealder enn de med høy utdanning og inntekt. Det forventes en betydelig økning i sykdomsbyrden blant de eldste (80 år+) frem mot 2045, særlig grunnet økt sykdomsbyrde.

Mange eldre er tilfredse med livet og har god livskvalitet langt inn i alderdommen. Imidlertid opplever mange helseplager og funksjonsnedsettelse som kan redusere livskvaliteten. Ensomhet og nedstemthet er særlig utbredt etter 80-årsalderen. Sosial støtte, gode relasjoner og sosial deltakelse er viktig for god livskvalitet, og eldre med dårlig helse, dårlig økonomi og lite sosial kontakt har lavest livskvalitet.

Tall fra tjenestene viser at mange barn i Halden sliter med psykiske helseplager og rusmiddelrelatert atferd. Det er en økende bekymring at barn og unges sliter med disse utfordringene, og at dette kommer i veien for utdanning, utvikling og samfunnsdeltakelse.

Flere barn får også diagnoser som krever livslange tjenester fra kommunen, hvor det i dag ikke er tilstrekkelig med tiltak for barn og unge med moderate og alvorlige vansker. Et anslag er at kommunen pr i dag har et sted mellom 90-155 ungdommer som vil ha behov for omfattende helsetjenester hele livet.

Arbeidet med folkehelse er forankret i samfunnsplanen og videre i handlingsplanen for områdesatsingen, kommunedelplan for idrett og friluftsliv og frivillighetsplan. Vi vil fortsette å støtte og legge til rette for frivillig sektor i Halden og jobbe for tettere samarbeid mellom offentlig, privat og frivillig sektor for å fortsatt opprettholde og videreutvikle en sterk frivillighet som har stor betydning for befolkningens folkehelse.

Vi støtter aktiviteter og arenaer for å få folk i alle aldre til å treffes og finne mening, ved å øke attraktiviteten ved å bo i Halden sentrum så vel som friluftaktiviteter.

Bærekraftig utvikling

Beskrivelse av satsingsområdet

Tap av natur og naturmangfold

I lys av de økende utfordringene knyttet til klimaendringer og tap av naturmangfold, er det avgjørende for Halden kommune å implementere en helhetlig tilnærming til natur og klima. Dette satsingsområdet vil fokusere på balansen mellom menneskelig aktivitet og naturens behov, samt håndtering av klimagassutslipp gjennom et robust klimabudsjett.

For å oppnå en bærekraftig utvikling må kommunen anerkjenne at naturen og menneskelig aktivitet er i en konstant dialog. Dette innebærer:

- **Balansert arealbruk:** I tråd med innholdet i utredningen fra naturrisikoutvalget, må kommunen prioritere arealplanlegging som ivaretar både utvikling og bevaring av natur. Dette kan inkludere restriksjoner på utbygging i verdifulle naturområder og sikring av biologisk mangfold.
- **Integrering av naturhensyn i beslutningsprosesser:** Vi bør implementere retningslinjer som sikrer at naturhensyn blir en integrert del av alle beslutningsprosesser. Dette kan innebære konsekvensutredninger som vurderer både miljøpåvirkning og samfunnsmessige behov.
- **Restaurering av økosystemer:** For å motvirke tap av naturmangfold, vil kommunen fokusere på restaurering av økosystemer, som våtmarker og skogområder. Dette vil ikke bare bidra til å bevare naturen, men også styrke kommunens motstandskraft mot klimaendringer.

Gjennom satsingen på natur og klima, tar Halden kommune et viktig skritt mot en bærekraftig fremtid. Ved å balansere menneskelig aktivitet med naturens behov og implementere et klimabudsjett for å redusere klimagassutslipp, vil kommunen ikke bare bidra til å bekjempe klimaendringer, men også sikre et sunt og bærekraftig livsgrunnlag for fremtidige generasjoner. La oss sammen arbeide for en kommune der natur og klima går hånd i hånd med samfunnets utvikling!

Kommunen må forholde seg til endringer og nye rammer for samfunnsutvikling som defineres nasjonalt og internasjonalt. Vi opprettholder vårt tverrfaglige satsingsområde innenfor bærekraftige prosjekter – innen kompetanse om involvering, planverk og hvilken posisjon eksempelvis kommunen har for å ta energirelaterte beslutninger. I våre avtaler vil vi jobbe mot å knytte resultatene enda tettere mot vårt hovedmål om å øke sysselsettingen, i alt fra kompetanse til utvikling av tjenester. Det legges også vekt på resultater i tråd med kommunens vedtatte klimamål.

Digital utvikling og transformasjon

Beskrivelse av satsingsområdet

I en stadig mer digitalisert verden er det avgjørende for Halden kommune å tilpasse seg og utnytte de mulighetene som digital teknologi gir. Digital utvikling og transformasjon vil være et sentralt satsingsområde i økonomiplan for 2026 - 2029. Det pågår og vil pågå omstillingsarbeid i betydelig grad i tiden fremover. Mye av dette vil handle om hvordan vi utnytter mulighetsrommet digitale verktøy gir. For å få til mer og bedre digital transformasjon, må kompetansen styrkes og innovasjonskapasiteten sikres. Dette kan gjøres blant annet ved å prioritere et handlingsrom for anskaffelse av løsninger og ved å både styrke den digitale kompetansen og endringskompetansen i organisasjonen.

Utviklingen innenfor kunstig intelligens og digitale løsninger generelt, skjer i et stort tempo. Halden kommune jobber tett sammen med DigiViken (regionalt nettverk for digitalisering i kommuner og fylkeskommuner i tidligere Viken fylkeskommune) og følger utviklingsløp i regi av både KS, KS-Digital og direktorater. Halden er i en særstilling når det gjelder tilgang til kompetansemiljøer i kommunen. Det samarbeides med blant annet IFE, Høgskolen og Smart Innovation Norway i ulike prosjekter. Dette samarbeidet ønskes forsterket, ikke minst når det gjelder hensiktsmessig anvendelse av kunstig intelligens i tiden fremover.

Sikkerhet

Norge er allerede et av de mest digitaliserte landene i verden. Offentlig og privat sektor baserer seg i stor grad på bruk av digitale løsninger i sin tjenesteproduksjon/-leveranse. Det har vært og er en ønsket og nødvendig utvikling for å ha en bærekraftig tjeneste i dag og fremover mot 2030-40. I dette kreves det stadig sterkere tiltak knyttet til sikkerhet i våre digitale løsninger og infrastruktur. Halden kommune utsettes for betydelig mengde digitale angrep av ulik art hver eneste dag. Angrepene og forsøkene på «innbrudd» blir stadig mer avanserte og det er nødvendig med gode fysiske og digitale sikkerhetsløsninger. Flere kommuner har fått erfare hvilke betydelige utfordringer denne type angrep kan medføre. Det er lagt inn en styrkning i budsjettet for å øke sikkerheten for å redusere risikoen for vellykkede angrep.

Informasjon og kommunikasjon

Ett av kommunens mange oppdrag er å sørge for at innbyggerne får den informasjonen de trenger, når de trenger den. En viktig kilde til informasjon er at kommunens nettsider er oppdaterte og av god informativ kvalitet. Alle sidene har nå en tilgjengelighetserklæring i tråd med tilsynet for universell utforming. Kommunen benytter ulike digitale informasjonskanaler for nå ut til innbyggere med aktuell informasjon. Det har vært gjennomført et prosjekt knyttet til digitalt utenforskap der Seniornett har bistått med opplæring av innbyggere som ønsker hjelp til digitale verktøy. Dette arbeidet fortsetter.

Halden kommune har tatt i bruk en skjemaløsning som forenkler søknadsprosesser for både innbyggere og forvaltningen. Dette er i kontinuerlig utvikling og vil gi muligheter til nye løsninger på stadig flere områder.

Kompetanse

Den nasjonale digitaliseringsstrategien for 2024-2030 peker på flere forutsetninger og ambisjoner for digitaliseringsarbeidet fremover. I tillegg til blant annet fokus på sikkerhet og kunstig intelligens, løftes kompetanse opp som et sentralt tema. Halden kommune er i behov av å løfte den digitale kompetansen på flere nivåer og innenfor flere temaer. Medarbeiderne og tjenesteproduksjonen vil i økende grad basere seg på digitale verktøy og teknologi. Derfor må kompetansen økes gjennom intern opplæring og med sterkere fokus på kompetanse «i linja». Kompetanseøkning vil også bidra til å skape en kultur for innovasjon og kontinuerlig forbedring.

Effektive Tjenester

Effektivisering av kommunale tjenester er essensielt. Både for å møte innbyggernes behov på en rask og tilfredsstillende måte, og for å yte tjenester på tross av reduserte rammer og redusert tilgang på ressurser.

Halden kommune fortsetter digitaliseringsarbeidet og vil i økende takt prioritere digitalisering av eksisterende tjenester. Formålet er å forenkle og effektiviserer forvaltningen, og samtidig dreie tjenestekonseptene/tjenesteytingen mot bærekraftige modeller.

KS-Digital er etablert og produserer/leverer digitale løsninger for kommuner og fylkeskommuner i Norge. Dette er løsninger som blant annet SvarUT, Fiks Bekymringsmelding, Fiks Folkeregister, Fiks Skatte- og inntektsopplysninger og flere andre. Nye løsninger tilgjengeliggjøres for kommunene og det er bra. Ny prismodell fra KS-Digital gir en kostnadsøkning på 65% for løsninger Halden kommune har tatt i bruk så langt. Digitale løsninger er nødvendige, men det har også en kostnad.

For å få enda bedre verktøy til å følge utviklingen og effekt av endringer og tiltak, er det behov for tilgang på bedre styringsverktøy som er raskere tilgjengelig og oppdatert for ledere og administrasjonen. Mye av informasjonen med verdi befinner seg hos leverandører som har proprietære og gamle systemer med relativt dårlige grensesnitt for datautveksling. Det pågår et arbeid for å få på plass bedre løsninger.

Automatisering og kunstig intelligens

Halden kommune har allerede tatt i bruk kunstig intelligens som språkassistent og tar i bruk en type «robot» for å automatisere rutineoppgaver. Det etableres en robot (RPA – Robotic Process Automation) som skal automatisere flere prosesser i sak- arkivsystemet. En medarbeider ved dokumentsenderet har sluttet og stillingen vil ikke bli erstattet. RPA-løsningen skal overta og effektivisere en rekke rutineoppgaver i sak- arkivsystemet

Denne type verktøy vil bli gjenstand for vurdering innenfor flere områder og oppgaver. Gjennom automatisering og kunstig intelligens kan vi bedre forutsi og tilpasse ressursene etter behov. Dette kan bidra til å sikre at vi alltid har nok hender til å håndtere kritiske oppgaver, spesielt innen helse- og omsorgstjenester.

Kunstig intelligens utvikles i et stort tempo. Halden kommune er allerede på god vei når det gjelder å prøve ut og å ta denne type løsninger i bruk. Kunstig intelligens i form av en såkalt generativ språkassistent, er tatt i bruk. I 2026 jobbes det videre med identifisering og testing av arbeidsprosesser og oppgaver denne type verktøy kan bidra med.

Digital utvikling og transformasjon

Digitaliseringsarbeidet forsterkes for å bygge opp under en nødvendig tjenesteutvikling i Halden. Digitale løsninger skal være førstevalget, dersom det er en hensiktsmessig løsning på et behov. Det legges opp til en forsterket satsning på å løfte kompetansen internt og hos innbyggere som har behov for det, slik at digitale verktøy i stadig større grad kan bidra til mestring og ivaretagelse der det er aktuelt og hensiktsmessig.

Det ligger et stort potensial i å endre måten vi arbeider på ved ta i bruk hensiktsmessig teknologi i Halden kommune. Dette gjelder i alle deler av organisasjonen. Samtidig krever endring av måten vi er vant til å jobbe på både endringskapasitet og endringsevne. Helse og mestring har som kjent et stort behov for transformasjon. Det vil være helt nødvendig å dreie mot nye tjenestekonsept som gir redusert ressursbehov, der digitale løsninger som kunstig intelligens og andre digitale verktøy spiller en større rolle.

Gjennom satsing på digital utvikling og transformasjon, tar Halden kommune et viktig skritt mot å bli en mer effektiv, inkluderende og fremtidsrettet kommune. Ved å fokusere på sikkerhet, informasjon, kompetanse, effektive tjenester, automatisering og kunstig intelligens, bygges det en god plattform for tjenesteutvikling med digitale løsninger i «verktøykassa». Det vil vi ikke bare forbedre innbyggernes opplevelse, men også styrke kommunens evne til å møte fremtidige utfordringer.

Klimabudsjett

Klimaendringene er vår tids største utfordring, og kommunene spiller en nøkkelrolle i å redusere klimagassutslipp og tilpasse seg et endret klima. Halden kommune tar dette ansvaret på alvor og har benyttet klimabudsjett som styringsverktøy siden 2019.

Klimabudsjettet har flere viktige funksjoner:

- Kvantifisere forventede utslippsreduksjoner fra planlagte tiltak.
- Fordele ansvar for gjennomføring av tiltak på tvers av kommunale sektorer.
- Muliggjøre systematisk oppfølging og rapportering av klimaarbeidet.
- Synliggjøre kostnader og investeringsbehov knyttet til klimatiltak.

I de følgende kapitlene presenteres en oversikt over Halden kommunes klimamål og utslippsstatus, arbeidet fram mot klimabudsjett 2026 og oversikt over klimatiltak.

Klimamål i Halden kommune

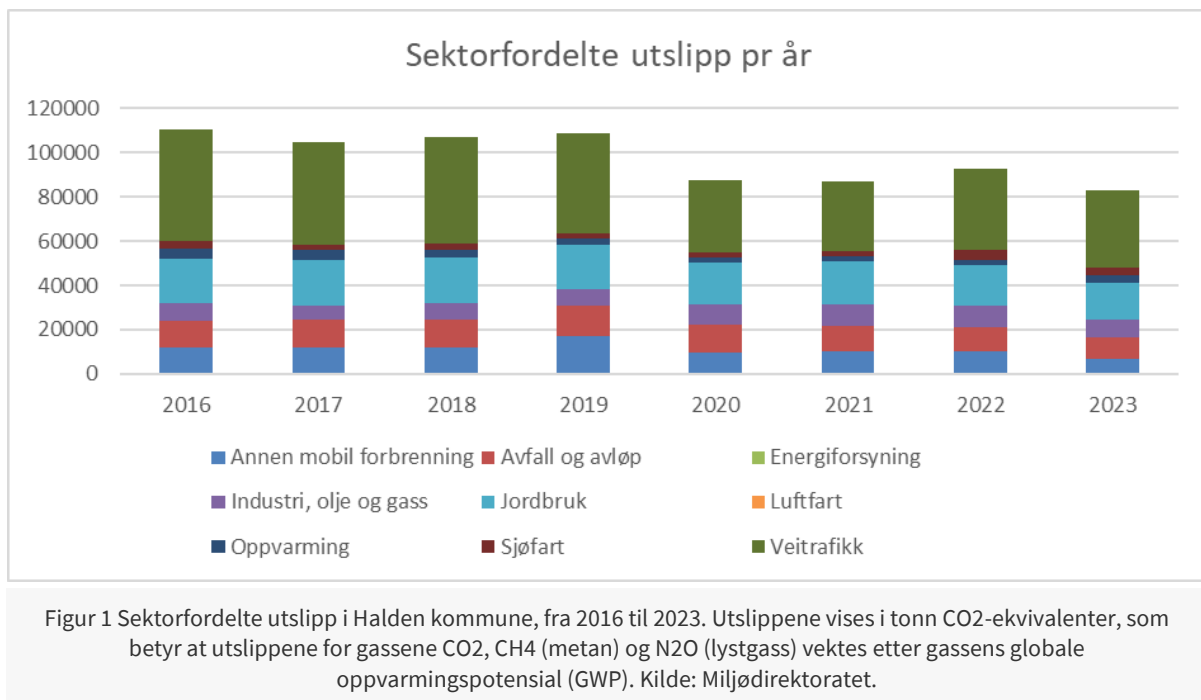
Gjennom kommunedelplan for klima og energi 2019-2030 er følgende ambisiøse mål vedtatt:

- Innen 2030 skal klimagassutslippene i Halden være redusert med minst 60 prosent sammenlignet med 2016. Innen 2023 skal utslippene være redusert med 30 prosent.
- Halden skal bidra til at Østfold-regionen oppnår netto null klimagassutslipp innen 2050 gjennom kraftig å redusere utslippene og øke opptakene av CO₂.

- Halden skal bidra til å oppnå det globale lavutslippssamfunnet innen 2050.
- Innen 2050 skal all energibruk i Halden være fossilfri eller avfallsbasert.

For å nå disse målene er det nødvendig å gjennomføre en rekke tiltak. Hele kommuneorganisasjonen, innbyggere og næringsliv må bidra, i tillegg til at vi trenger regional og statlig drahjelp.

Direkte klimagassutslipp

Direkte utslipp er de klimagassutslippene som fysisk finner sted innenfor kommunens geografiske grenser. Miljødirektoratet publiserer hvert år beregninger av utslipp av klimagasser i norske kommuner. Siste oppdatering av beregningene ble lagt fram 09. januar 2025 og viste tall for 2009-2023. Figuren viser utslippene i Halden i perioden 2016-2023. Miljødirektoratet jobber kontinuerlig med å forbedre beregningsmetodikken. Siden forrige publisering er det gjort forbedringer i beregningen av utslipp fra sjøfart, veitrafikk og avfall. Fjorårets tall er derfor ikke direkte sammenlignbare med de nye.

Miljødirektoratets statistikk viser at nedgangen fra 2016 til 2023 ble 24,7 %. Målet for 2023 er ikke helt nådd, men resultatet er nærmere enn tidligere framskrivninger skulle tilsi. Veitrafikk er fortsatt den største kilden til utslipp i Halden, og bidrar med hele 43 % av utslippene. Jordbruk er den nest største kilden, med 20 %. Deretter følger utslipp fra sektoren avfall og avløp med 11 %. Industri bidrar med 10 % av utslippene, og er den eneste sektoren som har en betydelig økning i perioden. Annen mobil forbrenning står for 8 % av utslippene, mens sjøfart og oppvarming står for 4 % hver.

Se for øvrig klimarapporten i årsmeldingen til Halden kommune for mer utfyllende beskrivelse av status for klimaarbeidet.

Tabell 1 Totale utslipp i Halden fra 2016-2023. Kilde: Miljødirektoratet.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Utslipp i tonn CO ₂ -ekv.	110 500	104 900	107 100	108 600	87 300	87 100	92 400	83 200
Endring		-5,1 %	-3,1 %	-1,8 %	-21,1 %	-21,2 %	-16,4 %	-24,7 %

Indirekte klimagassutslipp

Forbruk av varer og tjenester fra ulike aktører i Haldensamfunnet fører til utslipp av klimagasser andre steder enn innenfor kommunens geografiske grenser. For å nå det globale målet om lavutslippssamfunnet i 2050, må man redusere klimafotavtrykket i hele Haldensamfunnet. Som kommune kan vi redusere klimafotavtrykket fra aktivitet i egen drift, og legge til rette for at befolkningen kan redusere sitt klimafotavtrykk. To eksempler er møbelgjennbruk i egen drift, og Framtidsuka som skal vise innbyggere og næringsliv mulighetene i en bærekraftig framtid.

Miljødirektoratet har publisert en rapport om klimagassutslipp fra forbruk. Forbruk av varer og tjenester i norske husholdninger sto for 38 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2021. Det er omtrent halvparten av de totale forbruksbaserte klimagassutslippene i Norge, 77 millioner tonn, som også inkluderer utslipp fra privat næringsliv og offentlig sektor. Samlet sett utgjør dette omtrent 14 tonn per innbygger totalt, eller 7 tonn per innbygger for «eget forbruk». Kilde: Miljødirektoratet 2024, <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2024/november-2024/to-tredelar-av-utsleppa-fra-forbruket-vart-skjer-i-andre-land/>

Dersom vi antar at innbyggerne i Halden har et gjennomsnittlig klimafotavtrykk, vil størrelsen på private husholdningers samlede fotavtrykk være rundt 215 000 tonn CO₂-ekvivalenter. Dette er 2,5 ganger mer enn de direkte utslippene i Halden. Dette viser hvor viktig det er at det jobbes med innbyggerrettede tiltak, som kan bidra med bevissthet og økt kunnskap, slik som Framtidsuka.

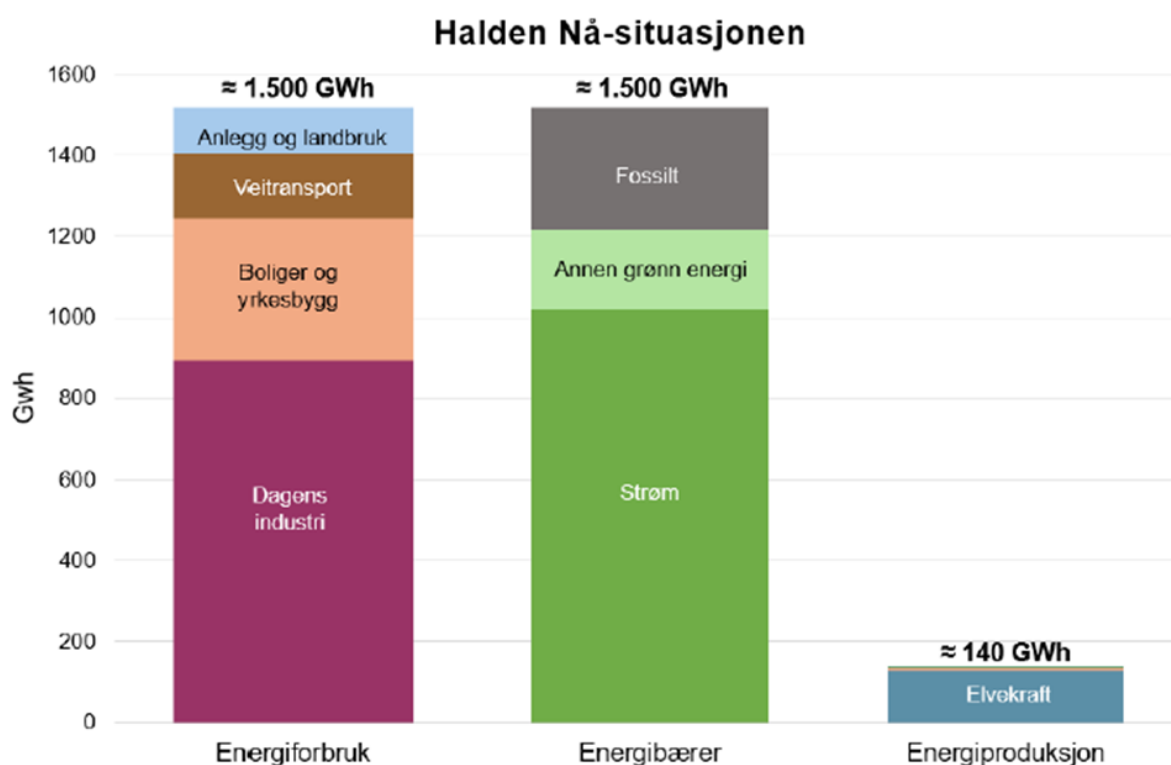
Energi

Fram mot 2050 må all fossil energi fases ut dersom vi skal nå målene våre. Energiutredning for Søndre Østfold IPR har gitt oss et verdifullt kunnskapsgrunnlag om energisituasjonen i kommunen og regionen, <https://klimaostfold.no/2025/03/31/kunnskapsgrunnlag-om-energisituasjonen-i-sondre-ostfold/>. Vi har, og vil fortsette å ha, et stort behov for tilførsel av energi/strøm. I dag produseres ca. 140 GWh energi i Halden pr år, mens det forbrukes ca. 1 500 GWh pr år. Fossil energi utgjør 300 GWh av forbruket.

Det forventes at energibehovet vil øke til 1 900 – 3 200 GWh fram mot 2050, og både det nye behovet og det som tidligere har blitt dekket av fossil energi, må dekkes av ny produksjon. Energieffektivisering vil være svært viktig i tiden framover, ettersom det kan frigjøre strøm til andre formål. Halden kommune jobber målrettet med ENØK-tiltak i egen bygningsmasse. Kommunen tilbyr gratis befaring med energirådgiver til eiendomsaktører og små- og mellomstore bedrifter (<https://klimasmart.no/bedrifter/>), og energikalkulator for bolig til innbyggerne (<https://klimaostfold.no/energikalkulator-for-bolig/>) gjennom Klima Østfold-samarbeidet. På

kommunens egne bygg ligger det også til rette for produksjon av solenergi, noe som bør utforskes nærmere.

Kommunen vil måtte ta stilling til initiativer knyttet til etablering av solkraftanlegg og lignende tiltak, og første prosjekt, Demmeåsen solkraftverk, har allerede vært på førstegangshøring. Premissene for hvordan Halden kommune skal arbeide med slike saker, må fastsettes. Ofte er det uberørte naturarealer som foreslås for slike planer. Halden kommune jobber for at kjernekraft skal utredes, men realisering av kjernekraftverk ligger langt inn i framtiden – tidligst midt på 2040-tallet. Inntil det kommer mindre arealkrevende grønne eller fornybare energiformer på banen, vil man i vurderingen i ny energiproduksjon måtte avveie lokale konsekvenser for naturen opp mot globale klimavirkninger.

Figur 2 Oversikt over energiforbruk, energitype og energiproduksjon i Halden kommune. Kilde: Energiutredning for Søndre Østfold IPR, delrapport for Halden kommune.

Arbeid fram mot klimabudsjett 2026

Klimabudsjett 2026 legges fram i årsbudsjettet for Halden kommune i høst. Det skal gjøres et arbeid for å identifisere nye klimatiltak i kommuneorganisasjonen i løpet av sommeren og høsten. Tiltak som både medfører direkte og indirekte utslippskutt er del av klimabudsjettet, i tillegg til energibesparende tiltak. Tiltakene som identifiseres skal effektberegnes der det er mulig. Klimabudsjettet vil presenteres på samme måte som tidligere: i tabell med beskrivelse av tiltak, kostnad knyttet til tiltaket, og beregnet kutt i klimagasser eller besparelse av energi. Gjennom Framsikt er det også definert hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltaket.

Det gjennomføres også kontinuerlig klimaarbeid i Halden kommune, som ikke nødvendigvis har en egen plass i klimabudsjettet. Et eksempel er i våre innkjøp, der klima og miljø alltid vektes minst 30

%. Dette i tillegg til vedtatte mål i klima- og energiplanen dannet grunnlaget for en ny utslippsfri bilpark til helsetjenestene.

Klimatiltak med i økonomiplanen

Tabellene nedenfor viser en videreføring av tiltakene fra klimabudsjett 2025. Nye tiltak legges fram i klimabudsjett 2026 i årsbudsjettet for Halden kommune i høst.

Energibesparende tiltak

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad 2026	Totalt kostnad 2026-2029	Lansiktighet	Sektor	Kilde	Reduksjon 2024	Reduksjon 2025	Reduksjon 2026	Reduksjon 2027	Reduksjon 2028	Reduksjon 2029	Reduksjon 2030	Reduksjon 2031	Reduksjon 2032	Reduksjon 2033	Reduksjon 2034	Reduksjon 2035	Reduksjon pr. år
Energjøkonomisering i kommunale bygninger (ENØK)	0	0	0	Ann	Annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 700,0
VA-tiltak	0	0	0	Avfall	Avløp og avløp	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	200,0
Sum	0	0	0			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 900,0

Ikke-kvantifiserbare utslippsreduksjoner

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad 2026	Totalt kostnad 2026-2029	Lansiktighet	Sektor	Kilde	Reduksjon 2024	Reduksjon 2025	Reduksjon 2026	Reduksjon 2027	Reduksjon 2028	Reduksjon 2029	Reduksjon 2030	Reduksjon 2031	Reduksjon 2032	Reduksjon 2033	Reduksjon 2034	Reduksjon 2035	Reduksjon pr. år
						2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	MWh
						4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	h

Veileder for klimahensyn i reguleringsplaner	0	0	0	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Forprosjekt om utredning av biogass	0	0	0	Avfall og avløp	Avfallsdeponigass	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Områderegulering av Stasjonssområdet	0	0	0	Energiforsyning	Elektrisitetssproduksjon og annen energiforsyning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Framtidsuka	0	0	0	Miljøledelse	Annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Redusert tomgangskjøring	0	0	0	Veitrafikk	Tungekjøretøy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum	0	0	0			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Beskrivelse klimatiltak

Forprosjekt om utredning av biogass

Forprosjektet skal vise om det er hensiktsmessig og bærekraftig for Halden kommune å investere i et biogassanlegg. Kommunen vil også utrede om deponigass som fakles i dag, kan integreres i et biogassanlegg. Videre skal det ses på om uttaket av deponigass kan økes ved å senke vannivået i deler av deponiet, og dermed minske utslippet av sigevann fra det eldre deponiet. Forprosjektet skal beregne klimagassreduksjon og andre miljøgevinster av en realisering av et biogassanlegg med integrert deponigasshåndtering. Biogass som erstatter fossilt drivstoff gir direkte utslippskutt i transportsektoren. Bruk av biogass til oppvarming eller andre formål kan også være et godt klimatiltak. Halden kommune har fått tilsagn på søknad til Klimasats for å gjennomføre forprosjektet.

Framtidsuka

Gjenta Framtidsuka for å bygge fellesskap og bygge kunnskap rundt det grønne skiftet. Målet er å vise fram de fantastiske mulighetene som ligger i en bærekraftig framtid. Alle kan bidra på sin måte for å gjøre Halden til et bedre sted i framtida. Vårt forbruk har stor påvirkning på klima og miljø. Derfor har forbruk generelt, og av mat spesielt, vært i fokus under Framtidsukene. Hele 2250 personer deltok på de ulike arrangementene i 2023, mer enn 150 personer bidro i gjennomføringen av 23 aktiviteter og arrangementer.

Områderegulering av Stasjonsområdet

Arbeidet med områderegulering av Stasjonsområdet er i oppstartsfasen. Gjennom planarbeidet skal det utredes gode energiløsninger og det skal ses på gode mobilitetsløsninger.

Redusert tomgangskjøring

Skape økt bevissthet blant egne maskinførere knyttet til tomgangskjøring og hvordan redusere tomgangskjøring i størst mulig grad. Det kan arrangeres opplæring, etableres større grad av flåtestyring og interne konkurranser. Mindre tomgangskjøring vil medføre lavere klimagassutslipp. I innleide prosjekter kan kommunen stille krav om redusert tomgangskjøring som del av kontrakten.

Veileder for klimahensyn i reguleringsplaner

Starte arbeidet med å lage en veileder for klimahensyn i reguleringsplaner som viser hvilke vurderinger som skal gjøres i alle planprosesser. Dette vil føre til økt kunnskap for kommunen og forslagsstiller.

Indirekte utslipp

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad 2026-2029	Totalt kostnad	Langsiktig økonomisk effekt	Sektor	Kilde	Reduksjon 2024	Reduksjon 2025	Reduksjon 2026	Reduksjon 2027	Reduksjon 2028	Reduksjon 2029	Reduksjon 2030	Reduksjon 2031	Reduksjon 2032	Reduksjon 2033	Reduksjon 2034	Reduksjon 2035	Reduksjon pr. år
Gjenbruk av kontormøbler	0	0	0	Miljøledelse	Anskaffelse	0,0	0,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Sum	0	0	0			0,0	0,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

Beskrivelse klimatiltak

Gjenbruk av kontormøbler

Kommunens møbellager blir gjennomgått og kartlagt høsten 2024 i samarbeid med Halden arbeid og vekst. Det er etablert et lagerlokale på gamle Asak skole. Målet er at tilgjengelige møbler skal være synlig tilgjengelig for alle ansatte. Bestilling gjøres gjennom den digitale markedsplassen Loopfront. Gjennom Loopfront registreres alle møbler som gjenbrukes. Det beregnes spart kostnad og utslipp av klimagasser. Systemet har vært i bruk og fram til september 2024 har det blitt

registrert en økonomisk besparelse på 0,25 mkr og utslipp tilsvarende 6,8 tonn CO2 - i motsetning til om møblene hadde blitt kjøpt inn nye.

Investeringer i budsjett

I krevende tider må man ikke glemme hva man har fått til. I løpet av de siste ti årene har Halden kommune oppgradert viktige deler av Halden-samfunnet. Det vil vi som bor her ha glede av i mange tiår framover. Hvis vi ser Halden i et 10-årsperspektiv fra 2015, må konklusjonen være at Halden i 2025 er klart bedre rustet for framtiden enn Halden har vært mange år tidligere.

Her er noen av Halden kommunes mange investeringer for perioden 2015-2025:

- Gangbru på Os
- Bergheim bo- og aktivitetssenter
- Halden helsehus
- Halden havn
- Båstadlund arbeids- og aktivitetssenter
- Halden brannstasjon
- Halden arena
- Os skole
- Kongeveien skole
- Sentralkjøkken
- Skofabrikken
- Rokke avfallsanlegg for privatkunder
- Bryggepromenade og treningsanlegg langs Tista
- Oppgradering av Busterudparken
- Remmendalen renseanlegg
- Asak vannbehandlingsanlegg
- Betydelige oppgraderinger i vann- og avløp i kommunen

I perioden vi nå går inn i vil investeringsnivået ligge på et moderat nivå. Målet i perioden vil være å redusere gjelden. Ved behov for investeringer som ikke er nevnt i listen, vil kommunedirektøren komme tilbake med egne saker.

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Investeringer i varige driftsmidler	144 750	120 500	87 450	177 575
Tilskudd til andres investeringer	2 000	2 000	2 000	2 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	4 000	4 000	4 000	4 000
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum finansieringsbehov	150 750	126 500	93 450	183 575

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Kompensasjon for merverdiavgift	-18 950	-14 100	-7 090	-24 515
Tilskudd fra andre	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0
Bruk av lån	-107 350	-92 825	-75 820	-134 545
Videreutlån	70 000	70 000	70 000	70 000
Bruk av lån til videreutlån	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
Avdrag på lån til videreutlån	22 000	22 000	22 000	22 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000
Overføring fra drift	-20 450	-15 575	-7 590	-24 515
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-4 000	-4 000	-2 950	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0
Sum finansiering	-150 750	-126 500	-93 450	-183 575
Sum finansieringsbehov	150 750	126 500	93 450	183 575
Sum finansiering	-150 750	-126 500	-93 450	-183 575
Udekket finansiering	0	0	0	0

Sammenlikne investeringsnivå mot økonomiplan i fjor

Beløp i 1000

	2025	2026	2027	2028	2029	Sum
Investeringer i varige driftsmidler						
Vedtatt økonomiplan 2025-2028						
Halden	83 500	89 200	81 800	71 500		326 000
Ny økonomiplan 2026-2029						
Halden		146 750	122 500	89 450	179 575	538 275

Økonomisk utvikling i planperioden

Langsiktige forpliktelser

§ 5-7 i forskriften stiller krav til at både budsjett- og økonomiplandokumentene skal inneholde oversikt over gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser.

Bestemmelsen presiserer kravet i kommuneloven § 14-4 andre ledd andre punktum.

Bestemmelsen innebærer at økonomiplanen og årsbudsjettet skal inneholde en oversikt over den årlige utviklingen i gjeld (lån) og andre vesentlige langsiktige forpliktelser (leieavtaler, forpliktelser til å yte tilskudd, og liknende) i den perioden som økonomiplanen eller årsbudsjettet gjelder for. Forskriften regulerer ikke hvordan dette skal stilles opp.

Kommunedirektøren har i nedenfor stående tabell satt opp den antatte utviklingen i langsiktig lånegjeld, samlede leieutgifter, samt samlede tilskuddsutgifter. Det gjøres oppmerksom på at utviklingen i langsiktig lånegjeld fordrer at investeringsprogrammet som her foreslås gjennomføres i sin helhet uten etterslep, og at leie- og tilskuddsutgiftene kun er justert med antatt prisvekst.

Langsiktige forpliktelser				
	U.B 2026	U.B 2027	U.B 2028	U.B 2029
Langsiktig lånegjeld	4 226 442	4 089 267	3 916 195	3 787 749
Herav startlån	534 531	569 531	604 531	639 531
Herav VAR-lån	1 436 990	1 390 351	1 331 506	1 287 832
Herav Øvrige lån	2 789 452	2 698 916	2 584 689	2 499 908
Langsiktige leieavtaler	41 584	43 040	44 546	46 892
Langsiktige tilskuddsavtaler	47 487	49 149	50 869	52 561

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	Budsjett 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029
Halden	3,1 %	1,7 %	-1,2 %	0,4 %	1,0 %	0,9 %	1,1 %	0,9 %	0,7 %
Handlingsregel	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %

Indikatoren viser det budsjetterte netto driftsresultatet (avsetning til disposisjonsfond) målt i % av sum driftsinntekter fratrasket inntekter på selvkostområdet.

Teknisk beregningsutvalg anbefaler kommunene å budsjettere med et netto driftsresultat i størrelsesorden 1,75 %.

Dette for å bygge opp nødvendige driftsfond, samt midler som avsettes til egenkapitalfinansiering. Dette er dog en generell anbefaling for kommunesektoren samlet sett, og er egentlig ikke ment som et årlig krav til hver enkelt kommune.

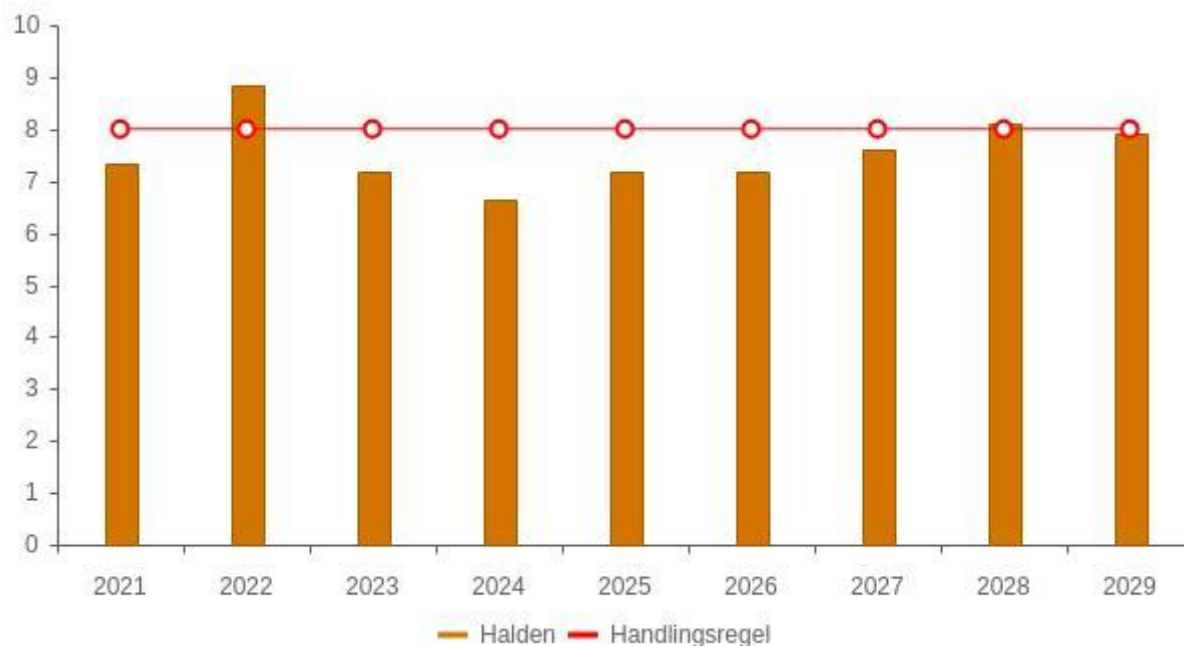
Anbefalingen om et netto driftsresultat på 1,75 bygger på prinsippet om absolutt kommunal formuesbevaring.

Det må derfor understrekes at TBUs normtall gjelder over tid, og det har derfor aldri vært meningen at man skal sikte mot normnivået hvert enkelt år – bare at man kretser rundt det anbefalte nivået som et gjennomsnitt over tid.

I tillegg må anbefalingen sees opp mot størrelsene på kommunens disposisjonsfond.

I økonomiplanen foreslås det en liten avsetning til fond alle årene, jfr målsettingen om størrelsen på disposisjonsfondet og uttalt målsetting om å redusere gjeldsnivået.

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	Budsjett 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029
Halden	7,3 %	8,9 %	7,2 %	6,6 %	7,2 %	7,2 %	7,6 %	8,1 %	7,9 %
Handlingsregel	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %

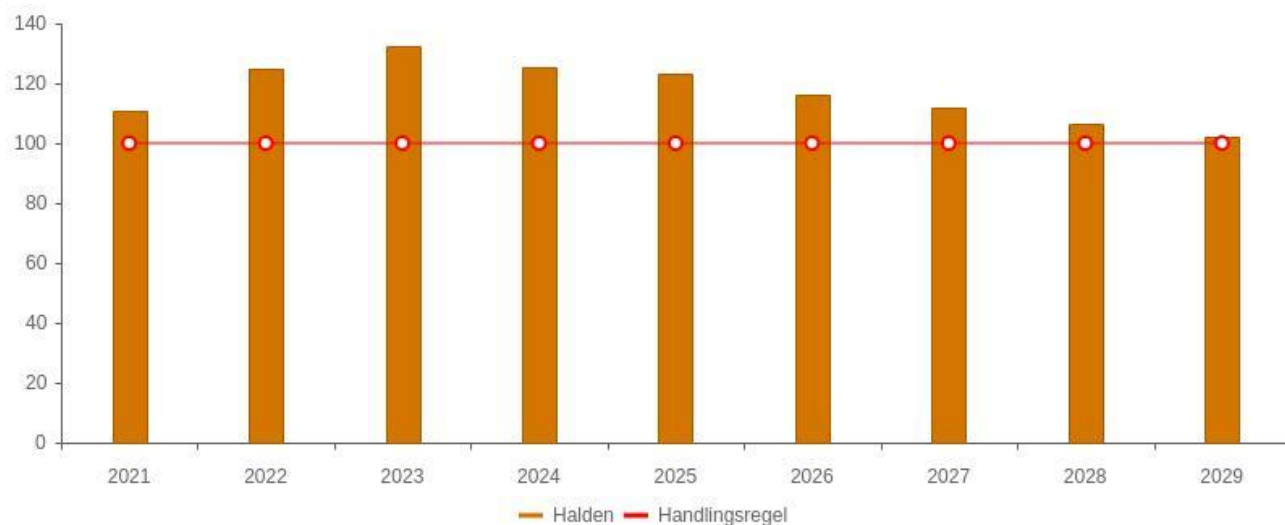
I foregående budsjett- og økonomiplaner har det vært en målsetting om at disposisjonsfondet skal utgjøre 8 % av driftsinntektene i 2021, og deretter årlig deflatorjustering.

Kommunedirektøren har vurdert denne formen for målsetting som noe krevende å følge med på over tid. Etterhvert som årene går vil referansepunktet 2021 bli mer og mer perifert.

Kommunedirektøren vil derfor gå tilbake til at målsettingen til enhver tid skal måles opp mot de aktuelle årenes nivå på driftsinntekter. Forskjellen mellom en deflatorjustering fra 2021 til årlig andel av driftsinntektene, vil sannsynligvis ikke variere veldig over tid, og at det dermed er mer formålstjenlig å ha et målepunkt som "lever".

Ovenfor vises oversikt over utviklingen av disposisjonsfondet fra 2021 - 2029

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	Budsjett 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029
Halden	110,9 %	125,0 %	132,5 %	125,2 %	123,2 %	116,3 %	111,9 %	106,4 %	102,3 %
Handlingsregel	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

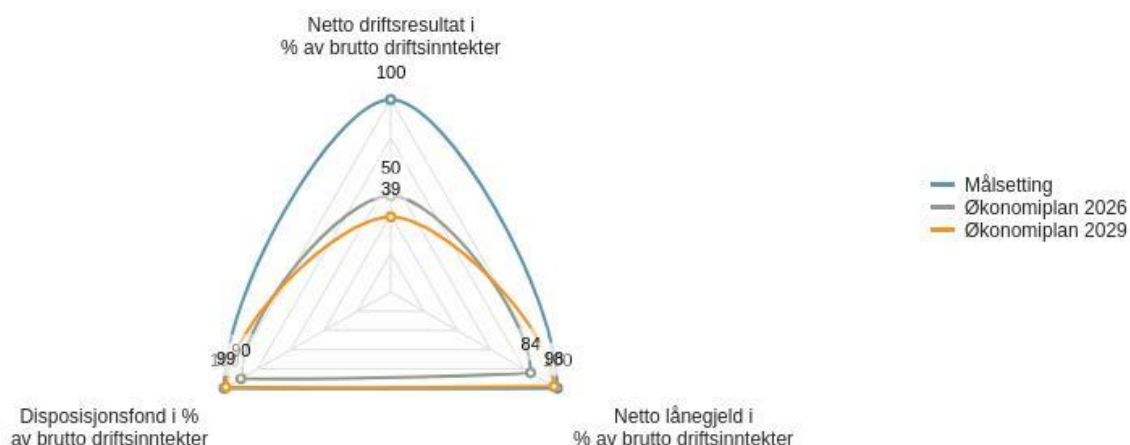
På bakgrunn av kommunens økonomiske situasjon foreslår kommunedirektøren i budsjett- og økonomiplanen et fortsatt restriktivt investeringsbudsjett. Det henvises til avsnittet om investeringer for detaljer.

Den økonomiske situasjonen tilsier at vi ikke kan tillate oss en like høy gjeldsgrad som vi har hatt tidligere år. Gjeldsnivået i kommunen er for høyt og må reduseres. Kommunedirektøren varslet i økonomiplan 2025 - 2028 at arbeidet med å fastsette et nytt langsiktig mål starter i økonomiplanarbeidet 2026 - 2029.

Med bakgrunn i forslaget til investeringer i økonomiplan 2026 - 2029 foreslås ovenfor stående gjeldsgradsmål for perioden.

Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB)

Grafen viser avviket mellom vedtatte mål for de tre viktigste finansielle indikatorene som skal bidra til kommunaløkonomisk bærekraft (KØB). Verdiene i trekanten er relative, og målet er omregnet til 100 for alle tre indikatorer. Verdi under 100 indikerer behov for ytterligere tilpasning for å nå målsettingen.

Virkelige verdier

Indikatornavn	Målsetting	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2029
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	1,8 %	0,9 %	0,7 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	116,3 %	102,3 %
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	8,0 %	7,2 %	7,9 %

Relative verdier

Indikatornavn	Målsetting	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2029
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	50,0 %	39,0 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	84,0 %	98,0 %
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	90,0 %	99,0 %

Kommunens tjenesteområder

Sentraladministrasjon

Innledning

Sentraladministrasjonen i Halden kommune har som hovedoppgave å bistå politisk myndighet og kommunalavdelingene i deres virksomhet, yte juridisk bistand samt å ivareta kontakten mot myndighetene vedrørende forhold som berører kommunen som helhet.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	183 771	194 816	195 354	200 045	199 245	199 265	199 265
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	55 860	63 104	62 254	64 649	69 249	71 056	72 256
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	15 025	12 243	12 243	12 674	12 674	12 674	12 674
Overføringsutgifter	171 907	160 842	160 842	165 151	165 151	165 151	165 151
Finansutgifter	5 206	557	557	568	568	568	568
Sum Driftsutgifter	431 769	431 563	431 251	443 087	446 887	448 713	449 913
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-22 078	-18 662	-18 462	-18 810	-18 810	-18 810	-18 810
Refusjoner	-35 993	-25 161	-25 161	-25 735	-25 735	-25 735	-25 735
Overføringsinntekter	-68 241	-42 523	-42 523	-42 784	-42 784	-42 784	-42 784
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-6 902	-96	-296	-96	-96	-96	-96
Sum Driftsinntekter	-133 214	-86 443	-86 443	-87 426	-87 426	-87 426	-87 426
Sum	298 555	345 120	344 808	355 661	359 461	361 288	362 488

Beskrivelse av dagens virksomhet

Sentraladministrasjon består av følgende enheter:

- Kultur
- Avdeling for samfunnsutvikling
- NAV
- Digitalisering, IT, kommunikasjon og utvikling.
- Økonomi og innkjøp
- Personal og lønn (HR)
- Kommuneadvokaten
- Tilsyns- og beredskapsfunksjoner

Kommunedirektøren er øverste leder for sentraladministrasjon.

Organisasjonskart over sentraladministrasjonen.

Kultur

Kulturenheten i Halden kommune består av Brygga kultursal, Halden bibliotek, fengselsbiblioteket, Halden kulturskole, Ungdomshuset i Skofabrikken, Rockehuset, Remmen svømmehall, tilrettelagte fritidsaktiviteter og kulturstaben. Disse avdelingene arbeider i samspill med et bredere kulturfelt i Halden, for å fremme et mangfoldig og inkluderende kulturliv, økonomisk verdiskaping gjennom kunst og kultur, og å posisjonere Halden som en framtidsrettet arena for kunst- og kulturopplevelser på både lokalt- og internasjonalt nivå.

Kulturenhetens budsjett dekker foruten drift av de kommunale kulturavdelingene -og oppgavene:

- Tilskudd til kunst- og kulturformål (tildeles etter politisk behandling i HUOKI).
- 17. mai (kommunens arrangementsmidler).
- Det norske blåseensemble (driftstilskudd).
- Opera Østfold (driftstilskudd).
- Østfoldmuseene (driftstilskudd).
- Frivilligsentralen (driftstilskudd).
- Halden kirkelige fellesråd (driftstilskudd).
- Faste overføringer til Halden skolemusikkorps, Idd skolemusikkorps, Pride, Halden kulturråd, Foreningen Norden, Prestebakke bibliotek, Ung Musikk, Økomuseum Grenseland, skjøtsel av Monolittbruddet, Pilegrimsleden og Gjelhaugen.

Kulturenhetens arbeid er forankret i kommunedelplan for kultur 2022-2034. Kunst og kultur anses som viktig for et sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig samfunn. Det bidrar til bedre folkehelse, livskvalitet, inkludering, læring, ytringsfrihet – og i det ytterste menneskeverd. Videre er kulturen en driver for produktivitet og verdiskaping innen den globale kultur- og opplevelsenæringen, og styrker Haldens konkurranseevne i tiltrekking av tilflyttere, kompetente arbeidstakere, arbeidsplasser og besøkende.

Avdeling for samfunnsutvikling

Avdeling for samfunnsutvikling har det tverrfaglige fokuset og jobber med områdene næringsutvikling, planarbeid, folkehelse, frivillighet, idrett og friluftsliv, samt digitale byprosjekter. Enheten har også ansvaret for områdesatsingen som skal styrke attraktivitet i Halden sentrum.

Målet til enhet Samfunn er å øke sysselsettingen, fremme inkluderende arbeidsplasser, og utvikle Halden til et trygt samfunn gjennom innovasjon og samarbeid med frivillige organisasjoner og fremme Halden til et inkluderende og bærekraftig samfunn.

Avdelingen jobber i tett samarbeid med andre avdelinger og enheter og har også en andel utadrettet virksomhet. Enheten har kompetanse og fokus på å innhente ekstern finansiering for prosjekter som skal gjennomføres og dette gir en anledning til å øke prosjektene i omfang ved hjelp av det.

NAV

Nav-kontorets viktigste oppgave er å bidra til sosial og økonomisk trygghet og fremme overgang til arbeid og aktivitet. Gjennom å forvalte økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsprogrammet, midlertidige botilbud, generell rådgivning og veiledning, økonomisk rådgivning og individuell plan med hovedfokus på arbeid og aktivitet. Alle disse tjenestene ytes med henvisning til sosialtjenesteloven.

Digitalisering, IT, kommunikasjon, dokument- og servicesenter og politisk sekretariat

Enheten ivaretar mange sentrale funksjoner for hele kommunen. I tillegg til tradisjonelle driftsoppgaver innenfor IT, har enheten i tillegg formål om at kommunen forbereder seg, utvikler seg og gjerne er i forkant av nasjonale strategier knyttet til digitalisering og utvikling.

Oppgaver som løses:

- Drift, support og service av den kommunale IT plattformene.
- Servicesenter, intranett og hjemmesider
- Politiske sekretariat.
- Gjennomføring av valg
- Digitalutvikling
- Innovasjons- og digitalisering arbeid
- Personvernombud og brukerombud

Økonomi, regnskap og innkjøp

Enheten skal bistå kommunalavdelingene med bistand, råd, veiledning og oppfølging slik at de i størst mulig grad kan fokusere på tjenesteproduksjonen. I tillegg skal enheten ivareta de overgripende driftsoppgavene tilknyttet fagområdene.

- Utvikle systemer og rutiner innenfor området, slik at lover og forskrifter ivaretas, samtidig som ressursene disponeres effektivt
- Legge til rette for effektiv virksomhetsstyring i kommunen
- Sørge for gode innkjøpsavtaler og gode anskaffelsesprosesser
- Løpende driftsoppgaver som faller inn under enheten.

Personal og lønn (HR)

Enheten skal bistå kommunalavdelingene med bistand, råd, veiledning og oppfølging slik at de i størst mulig grad kan fokusere på tjenesteproduksjonen. I tillegg skal enheten ivareta de overgripende driftsoppgavene tilknyttet fagområdene.

- Utvikle systemer og rutiner innenfor området, slik at lover og forskrifter ivaretas, samtidig som ressursene disponeres effektivt
- Ivareta rettssikkerhet, likebehandling og effektivitet i forvaltningen.
- Legge tilrette for et godt samarbeid med tillitsvalgte
- Løpende driftsoppgaver som faller inn under enheten.

Kommuneadvokatkontoret

Prosederer kommunens rettssaker og gir etter anmodning råd og betenkninger til de øvrige kommunalavdelingene. Advokatene er faglig uavhengige og kan ikke instrueres i faglige spørsmål. Advokatenes virksomhet reguleres for øvrig av den generelle advokatlovgivning, og herunder regler for god advokatskikk.

Utfordringer og strategi

NAV

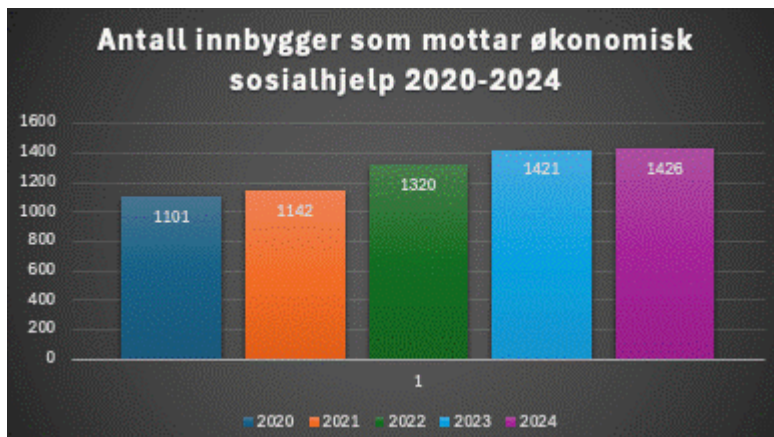
Reduksjonen i planperioden er i hovedsak reduserte utbetalinger på bidragsposten (sosial) og noe kutt i ÅV som følge av oppbemanning og etablering av beslutterordningen. Ambisjonen om å kutte i bidragsposten er ambisiøs og bør opprettholdes. Fra 2027 er flyktningene som kom i 2022 ferdig med intro og Nav erfarer at språkutfordringer gjør det krevende å sette ukrainere i stand til å bli selvforsørgende.

Beslutterordningen kom sent i gang og har avdekket et stort behov for å kvalitetssikre utbetalinger og bidra til kostnadskontroll. Ordningen trådte i full kraft fra september 2024 og resultatene viser seg umiddelbart i siste kvartal 2024 i form av lavere utbetalinger. I tillegg til å bidra til kutt i kostnader ser vi på om beslutterne på sikt kan få oppgaver innenfor interkontrollsegmentet for å redusere feilutbetalinger og svindelforsøk.

Beslutterordningen har vist at det er direkte sammenheng mellom kommunens utgifter til bidragsposten og ressursinnsatsen. Dersom det høye ambisjonsnivået skal opprettholdes bør beslutterordningen vurderes som permanent ordning og utvikles videre og gis flere oppgaver innenfor internkontrollen. En permanent ordning vil også gi en forutsigbarhet og ro i besluttergruppen som i dag består av fem personer.

Beslutterordningen har også lært oss at potensialet for ytterligere innsparinger er tilstede. Nav Halden Aremark er ikke gode nok til å stille vilkår eller gi innbyggerne gode nok råd og veiledning.

Det økonomiske potensialet handler ikke kun om hva som vises i utgifter via bidragsposten. Flere blir avklart til tiltak som igjen øker sjansene for fast jobb, eller overgang til andre ytelser.

Når en tar alle kjente forhold i betraktning, legger Nav til grunn at antall innbyggere som mottar økonomisk sosialhjelp vil øke i årene som kommer. Den største økningen vil trolig bestå av ukrainske flyktninger.

Risikoen ved å opprettholde inneværende økonomiplan med dens ambisjoner om kostnadsutt er høy, spesielt i 2027. En løsning er å nedbemanne ikke lovpålagte oppgaver. En slik reduksjon må diskuteres i partnerskapet før det tas en avgjørelse. Nav er opptatt av at det er balanse i kommunale og statlige stillinger. Prosjekt «Rusteam» går ut 31/12-2026 som finansierer fem ÅV - ca 3,6 mkr. Prosjektet har nylig endret navn til «HOP» som er forkortelse til «helhetlig oppfølging».

Prosjektet tar for seg de sykeste og dårligste innbyggerne Nav har i sine porteføljer, det dreier seg stort sett om tunge rusrelaterte- og psykiske lidelser. Nav vurderer dette til å dreie seg om spesialkompetansen som en ordinær veileder ikke nødvendigvis innehar. Sikkerhetsperspektivet er også et viktig aspekt i arbeidet med denne brukergruppen.

Helse og Nav diskuterer mulighetene å søke nye prosjektmidler fra 1/1-27, men fullfinansiering slik den vi har i dag bør vi ikke planlegge med.

Nav spiller inn i økonomiplanarbeidet en videreføring og finansiering av fire ÅV etter at rusprosjektet avsluttes. Det bør sees sammen med andre tjenester Halden kommune leverer, gjennom tjenester for rus og psykisk helse for optimal utnyttelse av ressursene og samtidig sikre god samhandling.

Kultur

Kunst og kultur er en viktig faktor livskvalitet, demokrati, samfunnsutvikling, sosial og økonomisk verdiskaping gjennom. Kulturdeltakelse har også god dokumentert påvirkning på innbyggernes helse. Hvilke gevinster Halden høster av dette, avhenger av innsatsen og hvordan den forvaltes. Et viktig måltall for å vurdere kommunens evne til å nå målene i kommunedelplanen er netto driftsutgifter til kultur.

Ifølge Telemarksforskning oversikt over netto driftskostnader til kultur per innbygger i Halden, er både Østfold og Halden kommune godt under landsgjennomsnittet, og overføringer til andre aktører som Opera Østfold, Det norske blåseensemble og Østfoldmuseene utgjør en betydelig andel av kulturbudsjettet. Når man ser nærmere på spesifikke områder som kulturskole og

kunstformidling, er finansieringsgraden for kommunale tjenester lavere enn både nasjonalt og regionalt gjennomsnitt. Selv om kulturinstitusjoner som får overføringer fra kommunen er viktige, er det nødvendig med godt samarbeid for å maksimere effekten av deres tilstedeværelse. Noen av kommunens kulturoppdrag som kulturskole og bibliotek er fortsatt underfinansiert sammenlignet med gjennomsnittet i både Østfold og Norge.

I saken om «Arrangementsstrategi 2025-2029» foreslås det å utrede et helt eller delvis kommunalt eid foretak/selskap for å programmere og gjennomføre arrangementer, samt utvikle Halden som helårs arrangementsby. Tiltaket har som formål å øke antallet besøkende til Halden med 20 000 – 30 000 pr år, og å bidra til bedre koordinering og ressursutnyttelse. Tiltaket vil ha potensiell stor samfunnsøkonomisk gevinst, men krever økonomisk kapasitet for både utredning og oppstart. Hvor stort det økonomiske behovet er vil klarlegges gjennom en eventuell utredning, som skal være klar innen budsjettbehandling for 2026, men estimeres til 3-6 mkr pr år. I saken foreslås det også at det igangsettes dialog med Opera Østfold om utvikling av fremtidig programstrategi, som kan bidra til å øke antall besøkende til Halden og Fredriksten festning. Dette vil kreve økonomisk økt kapasitet for Opera Østfold, men kommunedirektørens innstilling er at dette må søkes å innfris gjennom økt statlig finansieringsandel.

Begge disse tiltakene vil styrke Halden som kultur- og arrangementsby, og øke både den økonomiske og sosiale verdiskapingen, men krever begge økonomisk kapasitet for å kunne realiseres.

Totalt utgjør kulturbudsjettet 2,3 % av kommunens netto driftsutgifter, og overføringer til andre representerer en stor andel av disse kostnadene.

Avdeling for samfunnsutvikling

Handlingsprogrammet for områdesatsingen i Halden sentrum ble klart begynnelsen av året, og setter retning for det videre arbeid i satsingen. Områdesatsingen skal bidra til en bedre hverdag for de som bor i sentrum, tiltrekke seg nye beboere og øke attraktiviteten for mer bruk av sentrum. Innsatsområdene for områdesatsingen er definert til boliger, bomiljø og oppvekstvilkår, «Kunnskap i sentrum», arbeid, skole og fritid, møteplasser og forebygge kriminalitet.

Sentrumsplanen er i fokus i 2025, og Nærings- og sysselsettingsplanen vil definere ny handlingsplan for de kommende årene.

I kommuneplanens samfunnsdel er en av hovedoppgavene å skape nye arbeidsplasser, deriblant å være en næringsvennlig kommune. I Nærings- og sysselsettingsplanen 2021-2025 defineres det videre at vi skal jobbe for å øke antall arbeidsplasser i kommunen og regionen, og å øke andelen av befolkningen som er i arbeid. Målet var 500 flere sysselsatte i 2025 sammenlignet med 2021. I henhold til regionale analyser fra Telemarksforskning, har det vært en nedgang på 129 arbeidsplasser fra 2021 til 2024. Målsettingen er dermed ikke oppnådd og vi har økt fokus på kommunikasjon med næringslivet for å øke forståelse av utfordringene i Halden og omegn. Enheten er prosjektleder for prosjektet «Nettverk for kompetansetilflyttere» og jobber videre med tiltak som «Kunnskap i sentrum» og «Ung jobb» i samarbeid med NAV for å øke arbeidstilbud til unge i Halden. Kompetanse og samarbeidsarenaer til næringslivet og tiltak for å få unge til å

komme seg til jobbmarkedet – som «Skolestartfestivalen», for å gi trygghet ved overgang til ny skole, er viktige områder å jobbe videre med.

Med endringer i demografien, som et økende antall eldre og færre barn, må vi jobbe med langsiktige planer. Det er også endringer i samfunnsbildet og gjennom samarbeid i 2024 og 2025 ser vi at sikkerhets- og beredskapsaktiviteter er retninger vi kan øke arbeidet innenfor.

Frivilligheten i Halden spiller en sentral rolle i å skape inkluderende møteplasser, bidra til folkehelse og tilby aktiviteter for barn, unge og eldre. Dette er tydelig forankret i både Halden kommunes samfunnsplan og den politisk vedtatte Frivillighetsplanen 2023–2028. Frivilligheten er en viktig medspiller i utviklingen av et bærekraftig Halden og investering i frivilligheten gir høy samfunnsøkonomisk avkastning. Å støtte frivilligheten på de arenaer kommunen har muligheter vil gi høy samfunnsmessig avkastning og vil være et fokusområde fremover.

Vi må også ha fokus på å tilrettelegge for fysisk aktivitet og fortsette å opprettholde tilgjengelighet på gode anlegg og aktivitetsrom i sentrum og på skoler. Uteområder som kunstgressbaner vil prioriteres de kommende årene, med kunstgressbanen på Tistedal stadion i 2026 og på Strupe i 2027. Det arbeides videre med utvikling av strategiplan for toppidrett i henhold til «Kommunedelplan for idrett- og fysisk aktivitet 2023-2024».

HR

I økonomiplanperioden vil Halden kommune være i behov av å gjennomføre store omstillingsprosesser. HR sin rolle vil være å bistå sektorene i gjennomføringen av nødvendige omstillingsprosesser og sikre at disse gjennomføres på en riktig og god måte slik at de ressursene kommunen har til rådighet, gir størst mulig avkastning i form av gode tjenester til kommunens innbyggere.

Vi vet at knapphet på arbeidskraft vil øke og i den sammenheng er det behov for å forvalte humankapitalen på en annen måte. HR vil være pådriver i dette arbeidet i økonomiplanperioden. HR har styrket ressursene på området for arbeidstid/arbeidstidsplanlegging, noe som vil være sentralt for å lykkes med omstillingsarbeidet i årene som kommer.

I en tid med rask utvikling og endring er det behov for ledere og ansatte som evner å stå i krevende prosesser. HR-avdelingen vil bidra med opplæring, veiledning og rådgivning slik at ledere kan stå i, og gjennomføre nødvendig prosesser på en god måte.

I tider med store endringsbehov er det viktig å tenke på kommunen som en organisasjon og som helhet. HR, som sentralisert funksjon, har en sentral rolle i å ivareta helheten på tvers av sektorene i omstillingsarbeidet og forvaltningen av humankapitalen.

Digitalisering, IT, kommunikasjon, Dokument- og servicesenter og politisk sekretariat

I økonomiplanperioden vil arbeidet med digital transformasjon stå sentralt. Avdelingene vil støtte opp under prosesser og bidra til at potensialet i både Robot prosessautomatisering (RPA) og Kunstig intelligens (KI) utnyttes i økende grad i alle deler av administrasjonen og tjenesteproduksjonen. Det utarbeides en ny strategi som konkretiserer retning og satsningsområdene som vil gjelde frem til 2030.

IT-sikkerhet er et basalt fundament for mer eller mindre alle tjenester i kommunen. Et digitalt innbrudd kan sette tjenesteproduksjonen ut av spill og være svært skadelig på mange måter for mange parter. Uten tilgang på nett og de dataverktøyene vi benytter hver dag, stopper store deler av tjenesteproduksjonen opp. Arbeid med IT-sikkerhet og tiltak som forebygger uønskede hendelser, er en nøkkelprioritering for hele organisasjonen.

Alle systemer krever utvikling og vedlikehold. En del programvarer vil bli byttet ut med nye og mer integrerbare og fremtidsrettede løsninger. Dette muliggjør bruk av kunstig intelligens på nye måter og legger til rette for at ny teknologi, sensorer og ulike datakilder kan benyttes i så vel forebyggende som behandlende tiltak.

Erfaringene som er gjort med å ta i bruk RPA i sak-/arkivsystemet er meget gode. Vi har redusert 2 årsverk i månedene rundt årsskifte 2024/2025, og dette prosjektet fortsetter med nye arbeidsprosesser som skal testes ut. Erfaringene med dette tas også med i møte med andre prosesser i organisasjonen som kan egne seg for samme type løsninger.

Gode digitale løsninger og det å ha et godt nivå på vår kommunikasjon internt og eksternt, bygger opp under at både ansatte og innbyggere finner ønsket informasjon på en enkel måte. Det tilstrebes å finne og å ta i bruk hensiktsmessige digitale verktøy som støtter dette målet i økonomiplanperioden.

Kommuneadvokatkontoret

I økonomiplanperioden vil kommuneadvokatkontoret fortsette å prosedere kommunens rettssaker og etter anmodning gi råd og betenkninger til de øvrige kommunalområdene. Kommuneadvokatene har fokus på kontinuerlig kompetanseutvikling og oppdatering av juridisk kunnskap, samt effektiv bruk av intern kompetanse til juridiske prosessoppdrag. Klager håndteres proaktivt for å sikre at kommunen følger regelverket.

Kommuneadvokatkontoret har hatt en økning i antall henvendelser som gjelder rådgivning. Registrerte saker blir i all hovedsak gjennomført av internadvokatene ved kontoret.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	345 120	345 120	345 120	345 120
Sum Vedtak forrige periode	-8 218	-4 418	-2 591	-2 591
Sum Lønns- og prisvekst	12 376	12 376	12 376	12 376
Konsekvensjustert budsjett	4 158	7 958	9 784	9 784
Konsekvensjustert ramme	349 278	353 078	354 905	354 905
Sum Budsjettallokering	6 383	6 383	6 383	7 583
Nye tiltak og realendringer budsjett	6 383	6 383	6 383	7 583
Ramme 2026-2029	355 661	359 461	361 288	362 488

Oppsummering

I den situasjonen som Halden kommune er, hvor hver krone vi bruker må gi mer effekt, er det viktig at vi prioriterer å bruke penger på effektivisering av oppgaver vi allerede gjør i dag. Vi må prioritere og se på løsninger innen AI/KI og digitalisere oppgaver som kan hjelpe oss i å effektivisere driften vår. For sentraladministrasjonen handler det i stor grad om å bruke pengene smart og se etter nye løsninger på oppgaver vi gjør i dag, og som vil bli utfordrende for oss i planperioden framover. En digitalisering og effektivisering vil påvirke andre kommunalområder i tillegg til sentraladministrasjonen.

Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst

Innledning

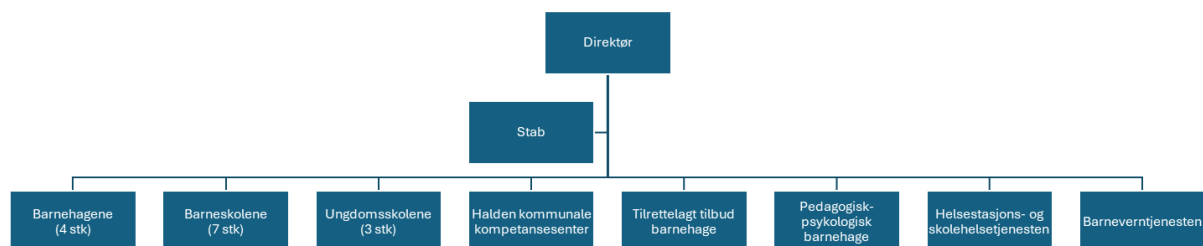
Kommunalavdelingen for undervisning og oppvekst i Halden kommune har et omfattende ansvar for barn og unges oppvekstsvilkår. Med 19 enhetsledere fordelt på skoler, barnehager og Familiens hus, samt en stab på seks personer, jobber avdelingen for å sikre trygge og gode tjenester innen utdanning og oppvekst. Økonomiplanen for 2026-2029 viser at antall barn i kommunen vil synke, noe som påvirker økonomiske rammer og ressursfordeling. Samtidig videreføres viktige satsninger innen barnehage, skole og familietjenester for å møte barn og unges behov på best mulig måte.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	595 472	588 599	591 962	611 185	611 185	611 185	611 185
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	60 145	46 971	46 435	55 571	38 754	37 294	34 068
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	248 154	260 058	263 586	255 399	248 073	248 073	248 073
Overføringsutgifter	18 046	12 606	12 606	12 984	12 984	12 984	12 984
Finansutgifter	6 153	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	927 970	908 234	914 589	935 139	910 996	909 536	906 310
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-20 230	-10 954	-10 993	-10 964	-10 964	-10 964	-10 964
Refusjoner	-69 289	-42 854	-42 854	-44 302	-44 302	-44 302	-44 302
Overføringsinntekter	-27 909	-8 174	-8 174	-8 262	-8 262	-8 262	-8 262
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-7 497	-4 999	-4 999	-4 999	-4 999	-4 999	-4 999
Sum Driftsinntekter	-124 925	-66 981	-67 019	-68 526	-68 526	-68 526	-68 526
Sum	803 045	841 254	847 570	866 612	842 469	841 009	837 783

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalavdelingen for undervisning og oppvekst ivaretar oppgaver som er av stor betydning for barn og unges oppvekst i Halden. Avdelingen har et stort spenn av oppgaver og til sammen 19 enhetsledere fra henholdsvis skoler, barnehager og enhetene knyttet til Familiens hus, rapporterer til kommunalavdelingen. Avdelingen består av direktør og en stab på til sammen seks personer.

Utfordringer og strategi

I perioden for økonomiplan 2026-2029 er det forventet en nedgang i barn som mottar tjeneste av sektoren hvert år. Samtidig som en av kommunens viktigste oppgaver er å gi barn og unge trygge og gode oppvekstsvilkår vil en slik nedgang i antall barn som skal motta tjeneste gjøre at kommunen får lavere økonomiske rammer. På bakgrunn av dette er det de siste årene sett på hvordan vi kan utvikle tjenestene våre, uten at det vil kreve de store økonomiske kostnadene. Det vil i planperioden videreføres eller settes i gang flere satsninger rettet mot barn og unge.

Økt pedagogtetthet og grunnbemanning i barnehage

Halden kommune søkte om, og ble tildelt tilskudd fra Utdanningsdirektoratet for å øke pedagogtetthet og grunnbemanning i barnehager i levekårsutsatte områder for barnehageåret 2024-2025. Tilskuddet ble fordelt på syv barnehager, to kommunale og fem private, etter kriterier satt av direktoratet. Halden kommune ble tildelt 3,7 mkr. Statsbudsjettet for 2025 har videreført satsningen, og kommunen vil søke om nye midler for barnehageåret 2025-2026.

Målet med tilskuddet er å utjevne sosiale forskjeller. Midlene skal bidra til å bekjempe forskjeller og gi like muligheter i kraft av tidlig innsats.

Tilskuddet skal brukes til å øke andelen barnehagelærerårsverk og øke grunnbemanningen i barnehagen. Tilskuddet kan også brukes til å erstatte ufaglærte ansatte i barnehagene med barnehagelærere. Bemanningstettheten i barnehagen opprettholdes på minst samme nivå som tidligere, og tilskuddet kan ikke brukes til å finansiere eksisterende årsverk i barnehagen.

I statsbudsjettet for 2025 har regjeringen prioritert midler til økt bemanning i barnehagene. Som en del av denne satsingen mottok kommunen totalt 4,4 millioner kroner fra staten. Midlene ble fordelt mellom alle barnehager i kommunen, basert på antall barn registrert per 15. desember 2024. Dette innebærer at både kommunale og private barnehager vil nyte godt av tildelingen. For årene 2025 og 2026 vil kommunen gjennomføre egne utbetalinger til barnehagene, basert på den fastsatte modellen. Dette gir barnehagene mulighet til å planlegge og tilrettelegge for økt bemanning på en måte som best imøtekommer behovene til barna og de ansatte.

Fra og med 2027 vil midlene bli integrert i den ordinære satsen for private barnehager. For kommunale barnehager vil disse kostnadene allerede være reflektert i regnskapstallene, slik at tiltaket blir en naturlig del av det ordinære driftsgrunnlaget.

Bokstart

Bokstart er et samarbeid mellom helsestasjonen, Halden bibliotek, private og kommunale barnehager, med støtte fra Foreningen !les, som startet i 2023. Gjennom gratis bokgaver og

veiledning til foresatte fra de ulike enhetene er målet å stimulere til språkutvikling, bedre leseferdigheter og tidlig og varig lese lyst.

For Halden er dette et tiltak som kan sees i sammenheng med mål og tiltak i Kommunedelplan oppvekst om tidlig innsats, der tidlig innsats handler om å skape gode forutsetninger for utvikling og vekst for alle, fra første møtet på helsestasjonen og videre i barnehage og skole. Det vil også kunne danne grunnlag for videre arbeid med lesing i Halden-skolen og er i så måte med på å støtte helhet på oppvekstfeltet. Prosjektet favner bredt, på sikt alle Haldens barn som er innom helsestasjonen.

Familietjenesten

Familietjenesten er en del av Enhet Helsestasjon i Familiens hus og fungerer som et lavterskeltilbud for familier med barn under 20 år. Tjenesten støtter familier som opplever utfordringer i hverdagen, enten det gjelder grensesetting, foreldrekonflikter, økonomiske vansker, vanskelig bosituasjon, psykisk helse eller rus. I tillegg har Familietjenesten en veilednings- og støttefunksjon for ansatte og ledere som jobber med barn, unge og deres familier. Tjenesten kan også bidra til å etablere kontakt med andre instanser, koordinere tjenester og legge til rette for samarbeid på tvers av sektorer.

Familietjenesten har vært i drift i fem år, og siden oppstart har det vært to faste ansatte. I 2024 økte bemanningen til fem ansatte etter at Halden kommune mottok midler fra tilskuddsordningen for kommunalt rusarbeid gjennom Helsedirektoratet. Midlene, som beløp seg til 2,4 millioner kroner per år over en treårsperiode, ble innvilget i juni 2023. For å styrke tjenesten valgte kommunen å fordele midlene over en toårsperiode, noe som betyr at prosjektperioden i utgangspunktet avsluttes ved utgangen av 2025.

Tilskuddet bevilges for ett år av gangen med forbehold om Stortingets vedtak, og kommunen må søke om videre finansiering årlig. Svaret på søknadene kommer først i juni, noe som skaper usikkerhet rundt planlegging og videreføring av tiltakene. I 2024 mottok kommunen 2,6 millioner kroner, og søknaden for 2025 avgjøres først sommeren 2025. Det er også mulig å søke om midler for et tredje år i 2026, men utfallet av denne søknaden vil ikke være klart før sommeren 2026.

I tillegg mottok Halden kommune i 2024 et tilskudd på 400 000 kroner fra Helsedirektoratet for å styrke Familietjenestens arbeid med spiseforstyrrelser. Det finnes muligheter for videre tilskudd fra denne ordningen i ytterligere to år.

Familietjenesten er en av Halden kommunes viktigste forebyggende satsinger. Styrkingen av tjenesten har ført til flere nye initiativer og prosjekter som har hatt stor betydning for barn, unge og deres familier. Statistikken viser en markant økning i antall henvendelser siden 2020, noe som understreker behovet for tjenesten.

Kvalitetsutviklingsarbeid med alle våre barne- og ungdomsskoler

Å oppleve fellesskap og føle seg inkludert er et grunnleggende behov, og viktig for barn og unges utvikling, læring og trivsel. Inkludering handler om alle elevers rett til å naturlig å høre til i det kulturelle, sosiale og faglige fellesskapet. Det innebærer at skolene må legge til rette for og tilpasse læringsmiljøet til mangfoldet blant elever, og gi alle reell mulighet til å delta i fellesskapet.

Halden kommune er blant kommunene som over tid har hatt svake resultater på sentrale områder i opplæringen. Dette resulterte i at Halden kommune kom inn under den statlige Oppfølgingsordningen i 2020. Oppfølgingsordningen skulle bidra til at kommuner får hjelp til å skape bedre læringsmiljø og læringsresultater for elevene i kommunen.

Under arbeidet med ordningene definerte Halden kommune et felles overordnet utviklingsområde for skolene: Inkluderende praksis. Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Deltakelse i Oppfølgingsordningen ble avsluttet våren 2023, men arbeidet med inkluderende praksis skal fortsette i årene framover. For å øke kompetansen og kapasiteten på skolene, satses det på kompetanseheving, fagsamlinger, nettverksarbeid, kvalitetsdialoger og lederutvikling.

Det er nylig utarbeidet flere lokale planer som gir føringer for skolenes praksis: Oppvekstplanen, Handlingsplanen for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø og veileder for oppfølging av skolefravær. Høsten 2024 ble den kommunale lese- og biblioteksplanen for 1.-10. trinn vedtatt.

Den nye opplæringsloven og opplæringslovforskriften trådte i kraft fra 1. august 2024. Det er lagt ned mye arbeid lokalt for å oppdatere internkontrollen til det nye regelverket. Arbeidet med felles regelverksforståelse og etterlevelse vil få stort fokus også i årene framover.

Utfordringer i økonomiplan

Utfordringene er kjent innenfor sektoren og kan kort oppsummeres på følgende måte: Fallende barnetall, nasjonal og lokal endring i demografisk utvikling, strukturer som ikke er tilpasset behov og utvikling i barnetall som gjør at driften blir dyrere enn ønskelig. En må i denne sammenheng også konstatere at mange barn i Halden har behov for ekstra og vedtaksfestet hjelp, og oppfølging i barnehage og grunnskole. Dette har også en økonomisk effekt på enhetene og for avdelingen.

I perioden frem til 2030 blir det færre barn i alderen 0-15 år. Selv om utfordringene er kjente så kan de ikke ses bort fra: Skoler som for kort tid siden hadde store utfordringer med å få plass til elevene, opplever nå, bare få år etterpå, at elevtallet har sunket betydelig, og at det skal gå videre ned. Flere skoler har fått sitt elevgrunnlag betydelig redusert de siste årene. Halden kommune har totalt sett en overkapasitet av skoleplasser. Denne overkapasiteten er i dag først og fremst på barneskolen, men vil også bli på ungdomsskolene i løpet av en tiårs periode.

I perioden for økonomiplan 2026-2029 er det forventet en nedgang i barn som mottar tjeneste av sektoren hvert år. Samtidig som en av kommunens viktigste oppgaver er å gi barn og unge trygge og gode oppvekstvilkår vil en slik nedgang i antall barn som skal motta tjeneste gjøre at

kommunen får lavere økonomiske rammer. Dette gir som oversikten over rammer viser, en nedgang i rammene til undervisning og oppvekst i perioden.

I perioden er det forventet at antall barnehagebarn holder seg relativt likt som i 2025. Dette skyldes at de årskullene som i er barnehagealder i perioden er relativt stabile.

For skole får vi derimot en nedgang i elevtall hvert år. Tabellen under viser forventet elevtall for skoleårene i planperioden, samt endring for hvert år sammenlignet med skoleåret før.

Skoleår	Elevtall	Endring fra året før
2024/2025	3337	-125
2025/2026	3246	-91
2026/2027	3161	-85
2027/2028	3114	-47
2028/2029	3023	-91
2029/2030	2963	-60

Tabellen viser at det vil være en endring totalt sett i planperioden på 374 barn. En skal være observante på at prognosene blir usikre jo lenger frem en kommer i tidsperioden.

Selv om hovedlinja er en betydelig reduksjon i elevgrunnlag for kommunen, så ser en likevel at en skole er inne i en periode med en topp i elevtallet som vil utfordre kapasiteten. Risum har allerede strukket elevkapasiteten og nye lokaliteter ble nødvendig, og vil være det i noen år fremover. Andre skoler vil innenfor samme periode både oppleve økninger og nedganger i elevtallet på kortere sikt, men på lengre sikt vil elevtallet synke når en legger prognosene til grunn. Både skolestruktur og skolegrenser vil være viktige retningsgivere for de kommende årene.

KS konsulent leverte en rapport som var oppe til politisk behandling våren 2024. Det ble vedtatt å legge ned Prestebakke skole fra høsten 2025. Nedleggelse av Prestebakke skole er innarbeidet i økonomiplan. I tillegg ble det vedtatt å se på muligheten for at Rødsberg skole legges ned og Os skole gjøres om til 1.-10. skole, samt en vurdering av gjenværende barneskoler.

Våren 2025 var de gjenværende barneskolene oppe til politisk behandling. Kommunedirektørens innstilling var at Berg skole skulle legges ned fra høsten 2027 og Gimle skole skulle utredes videre for å se på muligheten for nedleggelse høsten 2030. Vedtaket fra kommunestyret ble at Berg skole ikke skal legges ned og at kommunedirektøren skal utrede:

1. Kommunedirektøren utreder Hjortsberg skole legges ned og omkringliggende skoler gjøres i stand til å motta elevene som går der.
2. Kommunedirektøren utreder Gimle, Låby og Hjortsberg skoler legges ned og erstattes av rehabilitert skole på Brødløs som kan motta flere skoleelever.
3. Kommunedirektøren utreder Gimle, Låby og Hjortsberg skoler legges ned og erstattes av ny skole på Brødløs som kan motta flere skoleelever.

4. Kommunedirektøren utreder Gimle skole legges ned og omkringliggende skoler gjøres i stand til å motta elevene som går der.

I de to siste økonomiplanene har kommunedirektøren lagt frem økonomiplaner uten tiltak for undervisning og oppvekst da det har vært forventet effekter av endringer i skolestrukturen. Da skolestruktur skal utredes videre, og det ikke er noen endelig årstall for endring i skolestrukturen, vil det for denne økonomiplanen legges frem tiltak for undervisning og oppvekst.

Skolene har fortsatt utfordringer knyttet til binding av ressurser til individuelle vedtak om spesialundervisning. Tall fra GSI forrige skoleår viste at 9,1 % (mot et nasjonalt snitt på 8 %) av elevene hadde vedtak om spesialundervisning. Dette er en nedgang fra 10,1 % i skoleåret før. Dette betyr at det i gjennomsnitt vurderes at en av elleve av elever i våre skoler ikke vil kunne delta innenfor handlingsrommet i ordinær opplæring i hele eller deler av skoledagen. I perioden fremover vil det arbeides for at enda flere elever skal få god ivaretagelse i den ordinære opplæringen med styrkingressurser på gruppenivå (tilpasset opplæring, tilrettelegging, tidlig innsats og intensiv opplæring). Samtidig ser vi også en klar økning i antall barn og unge med behov for betydelige tilretteleggingstiltak gjennom hele eller store deler av opplæringsløpet.

Innenfor barnehagesektoren er det fortsatt et økende behov etter individuelle tilretteleggingstilskudd for barn med funksjonsnedsettelse. De fleste tiltak som ytes har en betydelig kostnadsramme og er i hovedsak direkte knyttet til tildeling av personressurser. Når det gjelder barn med rett til spesialpedagogisk hjelp i barnehagen ser vi en økning i vedtakstimer per barn. Dette kommer av at det er en økning i barn med større og sammensatte vansker, eksempelvis barn innenfor autismespekteret. Over tid har ressursene til disse rettighetene fått en stadig utøkende økonomisk utfordring. Vi ser når vi sammenligner med kostragruppen Halden tilhører, at Halden bruker en del mer per barn som har tiltak. Fra 2024 har det vært arbeidet aktivt med hvordan ressursene kan benyttes mer effektivt, og dette arbeidet har fortsatt inn i 2025. KOSTRA tallene for 2024 viser at kommunen har gått ned per barn som har tiltak, men fortsatt ligger høyere enn sammenlignbare kommuner. Det er forventet at arbeidet som er startet vil gi videre effekt i planperioden.

Statistikk og forskning viser en stor økning av barn og unge med varige utviklingsforstyrrelser de siste årene, både i Norge og andre land. Østfold er blant de norske regionene som har hatt størst økning i antall barn med autisme. Tall fra 2018-2022 viser 75 % økning i antall barn med autisme med tilbud i HABU og over en dobling i antall kontakter/konsultasjoner totalt i regionen. Disse barna kan ha behov for langvarige, omfattende og koordinerte tjenester fra kommunen.

De kommende årene er vi kjent med at enkelte av barneskolene våre vil motta opptil flere elever med behov for omfattende og varige tjenester. Dette vil være elever de fleste skolene og SFO i dag vil ha utfordringer med å ivareta uten ombygging av lokaler, muligheter for skjerming, ekstra bemanning, spesifikk kompetanse og tilgang på tilpasset utstyr og læremidler.

Det er ingen plikt for kommunen å ha felles kommunale forsterkede avdelinger, og ingen barn har verken rett eller plikt på en plass ved en slik avdeling. Samtidig stiller det store krav til nærskolen og kommunen for å oppfylle retten til et forsvarlig og likeverdig opplæringstilbud for disse elevene. Vi har i dag tre forsterkede avdelinger tilrettelagt for å ta imot svært sårbare elevgrupper med omfattende behov for tilrettelegginger, og som stiller krav til spesifikke kompetanser. Avdelingene

er knyttet til Tistedal, Risum og Strupe skoler. Disse avdelingene har begrenset kapasitet, og flere får avslag på søknad om plass selv om eleven er i målgruppa for tilbudet. Det innebærer at disse barna må få dekket sine behov ved nærskolen. Det er svært kostnadskrevende for kommunen å ivareta elevenes rett likeverdige og forsvarlig tjenester i barnehage, skole og SFO.

Halden kommunale kompetansesenter har ansvaret for den forberedende opplæringen for voksne (tidligere grunnskole for voksne) og for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for innvandrere. Både opplæringsloven og integreringsloven stiller strenge krav til at tilbudene skal være differensierte, tilpassede og forsvarlige. Skolen må for eksempel tilby 4 moduler (nivå) i hvert av de fem fagene innenfor den forberedende opplæringen for voksne for de som har rett til dette, samt opplæringsgrupper i norsk på nivåene A1, A2, B1 og B2 for de som har rett, plikt eller rett og plikt til dette.

I tillegg har de:

- Opplæring i en eller flere av de fem grunnleggende ferdighetene lese, skrive, regne, uttrykke seg muntlig og/eller digitale ferdigheter for de som har rett til dette
- Individuell tilrettelagt opplæring (tidligere spesialundervisning) for de som har rett til dette
- Vurdering og dokumentasjon på realkompetansen for de som har rett til dette
- Kurs i samfunnskunnskap etter integreringsloven for de som har rett, plikt eller rett og plikt til dette

Opplæringstjenestene ut ifra opplæringsloven finansieres over kommunens frie midler, mens opplæringen etter integreringsloven finansieres av et grunntilskudd og et norsktilskudd pr deltaker i norskopplæringen. Nedgang i bosatte flyktninger påvirker antall deltakere til voksenopplæringen. Færre bosatte flyktninger gir også på sikt færre familiegjeforente med rettigheter og plikter til opplæring. Overføringsflyktningene og familiegjeforente med disse har i stor grad mangelfull grunnskoleopplæring fra tidligere. Bosatte fra Ukraina har rett, men ikke plikt til norskopplæring i inntil ett år. Dersom de ikke tar ut retten, får ikke Halden kommune norsktilskudd for disse. Øvrig flyktninger har både en rett og en plikt til norskopplæring. Færre deltakere påvirker den totale rammen skolen får til å drifte de lovpålagte tjenestene samtidig som de må opprettholde de differensierte tilbudene så lenge det er deltakere med behov for det. Begrensninger i det økonomiske handlingsrommet innebærer at det ikke er rom for særskilte målrettede tiltak utenfor grunnorganiseringen uten tilførsel av midler utenfra.

Selv om det er et sterkt ønske at UO og våre enheter skal ha handlingsrom til å øke satsningene på forebyggende arbeid, må vi likevel konstatere at dette handlingsrommet er utfordrende å finne når den økonomiske situasjonen for UO og Halden kommune er så utfordrende som den er i dag. Endringen i barnetallet har i de to siste økonomiplanene ikke påvirket hvilke rammer tjenestene i familiens hus får, med unntak av PPT hvor det er lagt inn en styrking på 2 årsverk fra 2025. Når man har opprettholdt de samme rammene i disse tjenestene mens barnetallet går ned, har det vært sett på som en liten styrking av tjenestene. I økonomiplan 2026-2029 er det innarbeidet en nedjustering i rammene til barnevern og helsestasjon. Med den nedgangen som er i barnetallet, vil det nå også påvirke tjenestene innenfor familiens hus.

I de to siste økonomiplanene har kommunedirektøren lagt frem økonomiplaner uten tiltak for undervisning og oppvekst, basert på tre forhold:

1. Tilpasse driften til det nye barnetallet.
2. Endringer i skolestruktur, hvor det er forventet at dette arbeidet vil gi noe økonomisk effekt.
3. Lavere satser for tilskudd til private barnehager etter nedleggelse av to kommunale barnehager.

Tilpasning til driften til det nye barnetallet er innarbeidet i økonomiplanen, og hver enhet må tilpasse sin drift og budsjett i forhold til forventet barnetall. Ved nedgang i elevtall må driften ved kommunens skoler tilpasse seg det nye elevtallet. Det kan bety færre læretimer for å være på lærenorm, færre miljøarbeidere for å dekke vedtak, færre ansatte i SFO, færre timer til funksjoner, færre timer til ledelse o.l. Selv om man går ned på disse forholdene, opprettholder man det samme tjenestenivået. Det er sammenheng med at når man har færre å gi tjenester til, bruker man færre ressurser for å opprettholde det samme tjenestenivået.

Uten å gjøre strukturelle endringer vil man ikke få full effekt av tilpasningene. Dette har sammenheng med:

- Elevtallet på de ulike trinnene gjør at flere skoler har utfordringer med at f.eks. to klasser blir for store grupper, mens tre klasser blir for små grupper i forhold til lærenormen. Det er primært på mellomtrinnet at Halden kommune har høyere lærertetthet enn det normen krever. Når lærertettheten er høyere enn det normen tilsier, vil det være dyrere å drifte klassene enn det man får midler til i statsbudsjettet.
- Ledelse og administrasjon som opprettholdes med et lavere elevtall.

Da skolestruktur skal utredes videre, og det ikke er noen endelig årstall for endring i skolestrukturen, vil det for denne økonomiplanen legges frem tiltak for undervisning og oppvekst.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	841 254	841 254	841 254	841 254
Sum Vedtak forrige periode	-13 855	-38 097	-35 066	-35 066
Sum Lønns- og prisvekst	28 801	28 801	28 801	28 801
Konsekvensjustert budsjett	14 946	-9 296	-6 265	-6 265
Konsekvensjustert ramme	856 199	831 957	834 988	834 988
Sum Politisk vedtak	9 813	9 913	9 913	9 913
Innsparingstiltak				
Helårseffekt nedleggelse Prestebakke skole	-2 330	-2 330	-2 330	-2 330
Lavere kostnad avtaler og leirskole	-184	-160	-141	-147
Lavere kostnad skoleskyss	-609	-888	-1 151	-1 370
Lavere sats tilskudd private barnehager	-8 750	-15 901	-15 901	-15 901
Nedgang elevtall	-2 913	-4 065	-4 978	-7 314
Reduksjon barnevern	-1 000	-2 000	-2 000	-2 000
Reduksjon enhet for spesialpedagogikk og tilrettelegging førskolebarn	-3 609	-3 609	-3 609	-3 609
Reduksjon helsestasjon	0	-1 000	-1 000	-1 000
Redusere skolebesøk Inspiria	-175	-350	-350	-350
Sum Innsparingstiltak	-19 570	-30 303	-31 460	-34 021
Nye tiltak				

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Alternativ opplæringsarena	0	0	0	0
Helårseffekt økt bemanning SFO	2 309	1 924	2 365	1 462
Innkjøp Ipad og PC	5 638	3 836	3 693	3 931
Styrkning Berg skole	1 000	1 000	1 000	1 000
Videreføring av dagens drift	11 223	24 142	21 111	21 111
Sum Nye tiltak	20 170	30 902	28 169	27 504
Sum Budsjetthallokering	0	0	-601	-601
Nye tiltak og realendringer budsjett	10 413	10 512	6 021	2 795
Ramme 2026-2029	866 612	842 469	841 009	837 783

Innsparingstiltak

Helårseffekt nedleggelse Prestebakke skole

Prestebakke skole er vedtatt nedlagt fra 01.08.25. I budsjettet for 2025 ligger det inne økonomisk effekt fra høsten 2025. I økonomiplan er det innarbeidet helårseffekt.

Lavere kostnad avtaler og leirskole

Det er beregnet effekt for leirskole, hospitering av ungdomsskoleelever hos videregående skoler og den kulturelle skolesekken når elevtallet blir lavere.

Lavere kostnad skoleskyss

Det er beregnet effekt for skoleskyss når elevtallet blir lavere.

Lavere sats tilskudd private barnehager

For barnehagedrift, er KOSTRA indikatoren «korrigerte brutto driftsutgifter per korrigert oppholdstime i kommunale barnehagene» et viktig målepunkt. Denne indikatoren viser at Halden kommune over tid har hatt høyere kostnader enn både landet uten Oslo, KOSTRA-gruppen og andre Østfold-kommuner.

Selv om det har vært en gradvis nedgang i kostnadsnivået fra 2021 og frem til i dag, ligger Halden kommune fortsatt over sammenlignbare kommuner. Det pågår derfor et arbeid med å justere driften slik at kommunen i større grad kommer på nivå med disse.

Dette arbeidet inkluderer blant annet en gjennomgang av bemanningsstruktur, ressursbruk og muligheter for mer kostnadseffektiv drift, samtidig som kvaliteten på tjenestene ivaretas. En slik utvikling vil også påvirke tilskuddssatsen til private barnehager, da denne er direkte knyttet til kostnadsnivået i de kommunale barnehagene.

Nedgang elevtall

Hver enhet må tilpasse sin drift og budsjett i forhold til forventet barnetall. Ved nedgang i elevtall må driften ved kommunens skoler tilpasse seg det nye elevtallet. Det kan bety færre læretimer for å være på lærenorm, færre miljøarbeidere for å dekke vedtak, færre ansatte i SFO, færre timer til funksjoner, færre timer til ledelse o.l. Selv om man går ned på disse forholdene, opprettholder man

det samme tjenestenivået. Det er sammenheng med at når man har færre å gi tjenester til, bruker man færre ressurser for å opprettholde det samme tjenestenivået.

Uten å gjøre strukturelle endringer vil man ikke få full effekt av tilpasningene. Dette har sammenheng med:

- Elevantallet på de ulike trinnene gjør at flere skoler har utfordringer med at f.eks. to klasser blir for store grupper, mens tre klasser blir for små grupper i forhold til lærenormen. Det er primært på mellomtrinnet at Halden kommune har høyere lærertetthet enn det normen krever. Når lærertettheten er høyere enn det normen tilsier, vil det være dyrere å drifte klassene enn det man får midler til i statsbudsjettet.
- Ledelse og administrasjon som opprettholdes med et lavere elevtall.

Effektene som er lagt inn er det som forventes med den strukturen kommunen har i dag.

Reduksjon barnevern

Endringen i barnetallet har i de to siste økonomiplanene ikke påvirket hvilke rammer tjenestene i familiens hus får, med unntak av PPT hvor det er lagt inn en styrking på 2 årsverk fra 2025. Når man har opprettholdt de samme rammene i disse tjenestene mens barnetallet går ned, har det vært sett på som en liten styrking av tjenestene. Med den nedgangen som er i barnetallet, vil det nå også påvirke tjenestene innenfor familiens hus. I planperioden er det forventet en nedgang i antall innbyggere i alderen 0-24 år med i underkant av 300 barn i perioden. I økonomiplan 2026-2029 er det innarbeidet en nedjustering i rammene til barnevern.

Reduksjon enhet for spesialpedagogikk og tilrettelegging førskolebarn

Innenfor barnehagesektoren er det fortsatt et økende behov etter individuelle tilretteleggingstilskudd for barn med funksjonsnedsettelse. De fleste tiltak som ytes har en betydelig kostnadsramme og er i hovedsak direkte knyttet til tildeling av personressurser. Når det gjelder barn med rett til spesialpedagogisk hjelp i barnehagen ser vi en økning i vedtakstimer per barn. Dette kommer av at det er en økning i barn med større og sammensatte vansker, eksempelvis barn innenfor autismespekteret. Over tid har ressursene til disse rettighetene fått en stadig utøkende økonomisk utfordring. Vi ser når vi sammenligner med kostragruppen Halden tilhører, at Halden bruker en del mer per barn som har tiltak. I 2024 startet det et arbeid med å se på hva som utgjør denne forskjellen, og dette arbeidet har fortsatt inn i 2025. KOSTRA tallene for 2024 viser at kommunen har gått ned per barn som har tiltak, men fortsatt ligger høyere enn sammenlignbare kommuner. Det er forventet at arbeidet som er startet vil gi videre effekt i planperioden.

Reduksjon helsestasjon

Endringen i barnetallet har i de to siste økonomiplanene ikke påvirket hvilke rammer tjenestene i familiens hus får, med unntak av PPT hvor det er lagt inn en styrking på 2 årsverk fra 2025. Når man har opprettholdt de samme rammene i disse tjenestene mens barnetallet går ned, har det vært sett på som en liten styrking av tjenestene. Med den nedgangen som er i barnetallet, vil det nå også påvirke tjenestene innenfor familiens hus. I økonomiplan 2026-2029 er det innarbeidet en nedjustering i rammene til helsestasjon.

Redusere skolebesøk Inspiria

Inspiria åpnet dørene i august 2011 og har siden den gang levert fast skoletilbud til skoler hos sine eiere (fylket og kommunene i Østfold). Inspiria tilbyr skoletilbud som:

- er forankret i de til enhver tid gjeldende læreplaner
- gjennomføres enten på Inspiria eller annet egnet lokalitet
- gjennomføres med egnet kompetent pedagogisk personell

Inspiria leverer transportløsning til/fra skolen for alle elever.

Inspiria tilbyr to ulike leveranser. Inspiria oppfordrer alle kommuner til å fortsatt benytte seg av standardtilbudet som har vist seg å fungere godt siden oppstart med besøk av alle elever fra fire utvalgte trinn hvert år. Imidlertid har enkelte kommuner ønsket et redusert omfang og dermed er det utviklet to valgmuligheter, begge oppgraderte i forhold til opprinnelige tilbud:

1. **Standard leveranse – firetrinns leveranse**
 - Besøk på senteret for alle elever i 2., 4., 6. og 9. trinn
2. **Halvert leveranse – to trinns leveranse**
 - Besøk på senteret for alle elever i 4. og 9. trinn

Hver kommune står fritt til å velge standard eller halvert leveranse. Ved inngåelse av avtalen tar Inspiria utgangspunkt i den type leveranse kommunen da har. Dersom leveransetype ønskes endret, kan en kommune melde det skriftlig til Inspiria innen 15/2 for kommende skoleår. Dette av hensyn til Inspirias planlegging for hvert skoleår og informasjon og tildelte skolebesøk til hver skole om våren før hvert nye skoleår.

Halden kommune har i dag standard leveransen som lar fire trinn besøke Inspiria. Det er ikke funnet handlingsrom i økonomiplan til å videreføre standard leveranse. Det er lagt inn at man går for halvert leveranse, som betyr at to trinn i stedet for fire trinn får besøke Inspiria. Dette blir gjeldende fra skoleåret 2026-2027.

Nye tiltak

Alternativ opplæringsarena

Desember 2024 ble PS 58/2024 alternativ opplæringsarena behandlet i kommunestyret. Vedtaket ble:

1. Det er behov for en alternativ opplæringsarena slik det skisseres i saken, men denne må innarbeidet i kommunens planer og budsjetter på sikt.
2. Behovet for en alternativ opplæringsarena må ses i sammenheng med forhold som berører hele organiseringen i sektoren: Ny skolestruktur, andre kostnadskrevende nødvendige tiltak og nasjonale satsinger.
3. Saken settes opp i forbindelse med budsjett 2026, når ny skolestruktur er vedtatt.

I saken om skolestruktur som var oppe i mars 2025 ble det ikke vedtatt endringer i skolestrukturen. Det er derfor ikke funnet handlingsrom til å innarbeide alternativ opplæringsarena i økonomiplanen

Helårseffekt økt bemanning SFO

I statsbudsjettet for 2025 ble det vedtatt økt bemanning i SFO fra august 2025. I økonomiplan er det innarbeidet helårseffekt av den økte bemanningen. I planperioden er økningen beregnet ut fra forventet elevtall og antall barn på SFO de ulike årene.

Innkjøp Ipad og PC

Innfasing av digitale enheter i grunnskolene har vært finansiert via investeringer. Nå som alle elever har egen enhet, skal innkjøp inn i driftsbudsjettet. Før 2023 var ordningen slik:

- 1.-3. trinn: Ipad med beskyttelsesdeksel
- 4.-7. trinn: PC
- 8.-10. trinn: PC

Det har vært sett på ordninger som gir færre innkjøp. Fra høsten 2023 er dette ordningen:

- 1.-3. trinn: Ipad med beskyttelsesdeksel
- 4.-6. trinn: Ipad med deksel med tastatur
- 7.-10 trinn: PC

For 2026 vil det måtte kjøpes PC til både 7. og 8. trinn for å sette den nye ordningen helt i drift. Det vil i tiden fremover se på om det er andre enheter som kan benyttes til en lavere kostnad. Det er viktig at eventuelle andre enheter dekker behovene til skolene.

Styrkning Berg skole

I kommunestyret mars 2025 ble det vedtatt å opprettholde Berg skole. Berg skole vil i årene fremover som følge av lavt elevtall, ha en lærertetthet som er høyere enn lærenormen tilsier. Det betyr at ved tildeling av midler, vil skolen ha behov for mer midler pr. elev enn de skolene som vil være på lærenorm. Når man ikke får tilført elever til skolen på grunn av beliggenheten og nærskoleprinsippet, vil man ikke kunne øke elevtallet slik at man får en mer optimal kapasitetsutnyttelse og drift.

Oppsummering

Halden kommune står overfor utfordringer knyttet til fallende barnetall, økonomiske begrensninger og økt behov for spesialtilrettelegging i barnehager og skoler. Likevel videreføres flere viktige tiltak, som økt bemanning i barnehager, kvalitetsutvikling i skolene og styrking av familietjenesten. Prosjekter som Bokstart og arbeidet med inkluderende praksis i skolen bidrar til å sikre tidlig innsats og helhetlige oppvekstvilkår. Fremover vil kommunen måtte tilpasse skolestrukturen og ressursfordelingen for å sikre bærekraftige tjenester til barn og unge i Halden.

Kommunalavdeling Helse og mestring

Innledning

Helse og mestring – Omfattende tjenester for alle aldersgrupper

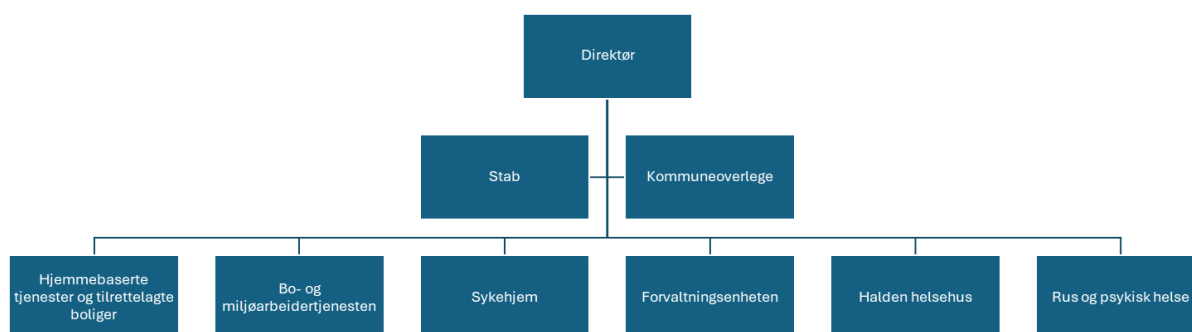
Helse og mestring gir tjenester og tilbud til innbyggere i alle aldersgrupper. Tjenestene er mange og varierte, og dekker forebyggende tjenester, lavterskeltilbud, helsetjenester og mer avansert medisinsk bistand til innbyggere med ulike behov som oppstår med bakgrunn i sykdom eller funksjonsnedsettelse.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	984 270	916 387	936 711	947 938	942 938	938 103	938 103
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	122 372	113 568	107 658	128 702	157 444	176 252	184 639
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	102 216	114 345	110 611	118 538	118 538	118 538	118 538
Overføringsutgifter	27 447	27 146	27 146	27 904	27 904	27 904	27 904
Finansutgifter	4 931	4	4	4	4	4	4
Sum Driftsutgifter	1 241 235	1 171 450	1 182 130	1 223 085	1 246 827	1 260 801	1 269 188
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-105 193	-99 431	-99 101	-102 181	-102 181	-102 181	-102 181
Refusjoner	-234 136	-214 337	-225 247	-222 017	-222 017	-222 017	-222 017
Overføringsinntekter	-27 040	-17 199	-17 199	-17 424	-17 424	-17 424	-17 424
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-6 065	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-372 434	-330 967	-341 547	-341 622	-341 622	-341 622	-341 622
Sum	868 801	840 483	840 583	881 463	905 205	919 179	927 566

Beskrivelse av dagens virksomhet

Tjenesteområder

Institusjonsbaserte tjenester, mestringsboliger og bofellesskap med døgnbemanning.

Ambulerende tjenester, herunder hjemmesykepleie, praktisk bistand, miljøarbeid samt tjenester innen rus og psykisk helse.

Boligtjenester, forvaltningstjenester, industriell matproduksjon, fengselshelsetjeneste og hjelpemiddellager.

Halden kommune har også ansvaret for drift av legevakt for både Halden og Aremark kommuner.

Strategisk fokus på bemanning

Sektoren har historisk sett benyttet seg av vikarer i betydelig grad for å håndtere fravær knyttet til ferie og sykdom. For inneværende år er det imidlertid en målsetning å redusere antallet innleide årsverk. Denne strategien er i tråd med TØRN-prosjektet, et initiativ fra KS (kommunesektorens organisasjon), som har som mål å fremme en heltidskultur, sikre kontinuitet i tjenesteleveransen og legge til rette for en mer forutsigbar håndtering av planlagt fravær, slik som ferie. TØRN-prosjektet har et særlig fokus på optimalisering av arbeidstid og oppgavefordeling.

Utfordringer og strategi

Det er et gap mellom forventning og økonomiske ressurser. Basert på erfaring og demografisk utvikling ser det ut til at presset på de ulike tjenestene vil opprettholdes i årene framover.

Rekrutteringsutfordringer er blitt vesentlig mer krevende det siste året, dette bidrar også til økte lønnsutgifter til overtidslønn og bruk av vikarbyrå. I tillegg til mangel på sykepleiere merker vi også rekrutteringsutfordringer til fastlegetjenesten.

Den demografiske utviklingen vil føre til at vi må planlegge for flere eldre. Befolkningen i Halden er eldre enn gjennomsnittet i Norge og kommunen har derfor en høyere andel med demenssykdom. I 2025 vil antall personer med demenssykdom være 759 i Halden som vil øke til 904 personer i 2030, en økning med 19,1 prosent (kilde: demenskartet.no). I tillegg vil kommunen mangle et stort antall helsearbeidere i løpet av den kommende tiårsperioden.

For å ivareta innbyggerne våre må vi endre måten vi leverer tjenestene på. Vi må innføre helse- og mestringsteknologi så raskt som overhodet mulig, og vi må starte utvikling av boliger slik at innbyggerne kan bo lengst mulig hjemme. Dette arbeidet må skje i tett samarbeid med næringsliv, og andre samarbeidspartnere. Videre må vi styrke det forebyggende arbeidet knyttet til eldre.

Behovsplan vil legges frem i 2025 til kommunestyre med en beskrivelse på en langsiktig strategi for utvikling, lokalisering og dimensjonering av kommunale institusjoner og botilbud. Behovsplanen er en strategisk plan og skal vise den retning helse- og omsorgstjenestene må ta for å kunne utvikle fremtidsrettede og bærekraftige tjenester for innbyggerne.

I kommunedelplanen for helse og mestring i Halden kommune er det listet opp konkrete mål for å møte fremtidens utfordringer:

- Fremme selvstendighet og mestring blant innbyggerne
- Tilrettelegge for fysisk aktivitet og sosial deltakelse
- Sikre at boliger er tilpasset ulike livsfaser
- Integrere teknologi i helse- og omsorgstjenestene
- Sikre sammenhengende og koordinerte tjenester
- Opprettholde høy kvalitet i alle tjenester
- Effektiv bruk av ressurser
- Gjøre kommunen til en attraktiv arbeidsgiver

For å nå disse målene er blant annet følgende strategier lagt til grunn:

- Fokus på forebygging og tidlig intervensjon for å redusere behovet for omfattende tjenester
- Engasjere brukerne i egen omsorg for å øke deres selvstendighet og mestring
- Tiltak for å opprettholde funksjonsevne hos eldre, inkludert fysisk aktivitet og rehabilitering
- Styrke tilbudet innen psykisk helse og rusomsorg gjennom tverrfaglige team og bedre koordinering av tjenester

Disse målene og strategiene er ryggmargen i behovsplanen og danner grunnlaget for hvordan Halden kommune skal møte fremtidens utfordringer på helse- og omsorgsområdet. Kommunen må sikre at innbyggerne får de tjenestene de trenger på en effektiv og bærekraftig måte.

På grunn av uløste utfordringer, samt rammereduksjoner, vil årene framover også bli økonomisk krevende. Rammeøkninger på grunn av befolkningsendring i økonomiplanperioden skal i utgangspunktet disponeres til nye tjenestemottakere. Rammeendringer på grunn av demografi må trolig bidra til finansiering av sektorens rammereduksjoner dersom det skal oppnås økonomisk balanse.

Det forventes at antall brukere vil øke ut over det økonomiske handlingsrommet. Det må derfor tenkes nytt i tjenesteproduksjonen. Flere tjenester på lavere nivå i omsorgstrappen må på plass slik at innbyggerne kan bo lengre hjemme, og av samme grunn må det satses stort på helse- og mestringsteknologi. Det foreslås derfor tiltak som kan bidra til at sektoren kommer i økonomisk balanse og får en bærekraftig økonomi, samtidig som en leverer tjenester på rett nivå til innbyggerne.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	840 483	840 483	840 483	840 483
Sum Vedtak forrige periode	11 376	35 118	49 092	49 092
Sum Lønns- og prisvekst	29 604	29 604	29 604	29 604
Konsekvensjustert budsjett	40 980	64 722	78 695	78 695
Konsekvensjustert ramme	881 463	905 205	919 179	919 179

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Innsparingstiltak				
Bruk av teknologi i alle tjenester	-6 607	-18 400	-22 105	-45 530
DG mot 1,3% bemannet bolig (Ambulant ved Vaterland)	0	-7 000	-28 000	-28 000
Sum Innsparingstiltak	-6 607	-25 400	-50 105	-73 530
Nye tiltak				
Bolig+ konsept Vaterland og Hagegata	0	250	1 000	1 000
DG justeres ned til 10% for institusjoner, øke plasser	982	4 775	11 105	23 030
DG på 1,5% dagsenter dement	2 250	3 750	4 750	5 750
DG på 1% dagsenter eldre	2 250	3 750	4 750	5 750
DG på 16% hjemmesykepleie	0	0	6 000	14 250
Nedre Hola 10 leiligheter (8+2)	0	3 750	5 000	5 000
Styrke forvaltning	0	0	1 500	2 750
Øke boliger til personer med nedsatt funksjonsevne	0	6 500	13 000	13 000
Øke med 10 plasser dagsenter rus og psykisk helse	0	1 125	1 500	1 500
Økt 3 plasser avlastning til personer med nedsatt funksjonsevne	1 125	1 500	1 500	1 500
Sum Nye tiltak	6 607	25 400	50 105	73 530
Sum Budsjettallokering	0	0	0	8 387
Nye tiltak og realendringer budsjett	0	0	0	8 387
Ramme 2026-2029	881 463	905 205	919 179	927 566

Innsparingstiltak

Bruk av teknologi i alle tjenester

En videreføring av dagens tjenesteleveranse med samme omfang, kvalitet og personellintensitet som i dag, vil medføre at kommunen ikke klarer å opprettholde et bærekraftig tjenestenivå totalt sett. For at kommunen skal kunne levere forsvarlige tjenester til innbyggerne innenfor sannsynlige budsjettammer er det behov for å endre i måten kommunalavdelingen både tildeler og yter tjenester på. Vi må også bli mye mer tydelige på forventningsavklaringer i dialog med våre innbyggere; hva skal kommunen levere av tjenester og hva kan ikke leveres av tjenester fremover.

Helse og mestring har drevet et omfattende omstillings- og innovasjonsarbeid de siste årene og arbeid er forankret i strategien med følgende visjon: «Sammen om et godt liv».

Økonomiplanen 2026 – 2029 legger til rette for:

1. Styrke innbyggere: Tidlig innsats, aktivitet, trivsel, sosiale møteplasser, planlegge bosituasjon, styrke digitale ferdigheter.
2. Bedre hjemme: utvide hjemmetjenesten, tilrettelegge i bolig, øke dagtilbud og avlastning, rehabilitering, flere korttidstilbud, bruk av e-helse og teknologi, Virtuell helse avdeling.
3. Tjeneste- og organisasjonsutvikling: Beholde og rekruttere medarbeidere, lederutvikling, endrings- og innovasjonskultur.
4. Generasjonsvennlig samfunn: Samfunns- by- og bydelsutvikling, boligbygging i generasjonsperspektiv, aldersvennlig Halden på vinterstid, frivillighet, samskiping, arena for aktiviteter og møter mellom generasjoner.

Konsekvensbeskrivelse

Målet er å styrke hjemmebaserte løsninger med særlig fokus på forebygging, tidlig innsats og rehabilitering. Dette er avgjørende for å møte fremtidige utfordringer innen demografi, økonomi, rekruttering og det økende behovet for tjenester i eldreomsorgen.

For å møte utfordringene knyttet til demografi, økonomi og rekruttering må kommunen øke innsatsen på de lavere trinnene i innsatstrappen. En styrket satsing på forebyggende og tidlige tiltak vil bidra til at innbyggerne kan bo lenger hjemme og motta nødvendige tjenester der.

Det er også et stort behov for forutsigbar og regelmessig avlastning for pårørende med omfattende omsorgsansvar. Økt satsing på dagtilbud og tidsbestemte avlastningsopphold er nødvendig og vil være avgjørende for å lykkes med å tilpasse tjenestene til fremtidens behov.

For å lykkes må kommunen utnytte digitale muligheter. Digitale løsninger kan forbedre og effektivisere tjenestene for både fagfolk, pasienter, pårørende og innbyggere. Halden kommune må ligge langt fremme i bruken av teknologi som integrert del av helse- og omsorgstjenester.

Velferdsteknologi og e-helseløsninger gir bedre ressursutnyttelse, økt trygghet og mestring for brukere og pårørende, samt høyere kvalitet og sikkerhet i tjenestene. Denne strategiske satsingen vil være sentral for å håndtere økende etterspørsel etter helsetjenester og legge til rette for mer hjemmebaserte løsninger.

Fremover vil det legges vekt på:

- **Digital hjemmeoppfølging og digital innbyggerdialog** for bedre kommunikasjon og trygghet.
- **AI-løsninger** for beslutningsstøtte og predikering, som kan bidra til effektivisering uten å gå på bekostning av kvalitet eller pasientsikkerhet.

I budsjett- og økonomiplan for 2026–2029 er det satt av midler til å anskaffe ny teknologi.

Det behov for å øke satsningen på områder som tidlig innsats, aktivisering, hverdagsrehabilitering, demensomsorg, tverrfaglighet og koordinering av ulike tjenester. Dette innebærer et behov for økt tilrettelegging for samskapning innad i kommunen, med frivillige, ideelle organisasjoner og private foretak. I tillegg er det behov for å styrke helsekompetansen hos innbyggerne, og for å rette fokus på aktiv deltakelse i egen helse.

DG mot 1,3% bemannet bolig (Ambulant ved Vaterland)

Halden kommune har per i dag to bemannede omsorgsboliger — Søsterveien og Vaterland — som til sammen utgjør en dekningsgrad på 5,8% i befolkningen over 67 år. Det foreslås en gradvis nedtrapping av stedlig bemanning ved **Vaterland**.

Det bør bemerkes at det foreligger to alternativer for framtidig bruk av Vaterland:

1. **Alternativ A:** Omgjøring til ordinære tilrettelagte boliger med punktvis oppfølging fra hjemmetjenesten, uten stedlig bemanning (dette tiltaket)
2. **Alternativ B:** Omgjøring til bolig+ konsept med husvert, som beskrevet i tiltaket "Bolig+ konsept Vaterland og Hagegata"

Dette tiltaket (Alternativ A) innebærer at Vaterland over tid fases ut som bemannet bolig, og i stedet inngår i kommunens portefølje av boliger der brukerne mottar tjenester etter individuelle vedtak, på linje med andre ordinære boformer. Målet er å bringe dekningsgraden for bemannede omsorgsboliger ned mot 1,3%, i tråd med langsiktige bærekraftsvurderinger i kommunens omsorgsstruktur.

Det vil være nødvendig å gjøre et tydelig valg mellom disse alternativene i den videre planleggingen, da de representerer to ulike retninger for utviklingen av botilbudet ved Vaterland.

Konsekvensbeskrivelse

Omleggingen vil medføre at brukere som i dag får bistand fra stedlig bemanning ved Vaterland, i fremtiden må ivaretas av hjemmebaserte tjenester. Dette forutsetter en styrking og tilpasning av hjemmesykepleien, både med hensyn til bemanning, kompetanse og organisering, for å sikre at brukerne fortsatt mottar nødvendige og forsvarlige tjenester.

Tiltaket vil kunne gi en innsparing i bemanningskostnader knyttet til døgnkontinuerlig tilstedeværelse, men vil samtidig kreve investering i oppfølgingstjenester for å unngå tjenestesvikt og sikre overgang til en mer selvstendig boform. Risikoen for økt opplevelse av utrygghet blant beboerne må håndteres gjennom gode overganger, tett dialog og tilstedeværelse via punktbistand.

Tiltaket er en del av en større omstilling mot differensierte boformer og mer bærekraftig ressursbruk i kommunens helse- og omsorgstjenester.

Nye tiltak

Bolig+ konsept Vaterland og Hagegata

Det foreslås å omgjøre de kommunale leilighetskompleksene Hagegata og Vaterland til såkalte bolig+ -enheter, en boform som er tilpasset eldre med behov for økt trygghet og tilgjengelighet, men som fortsatt kan bo selvstendig uten heldøgns pleie. Bolig+ er et mellomnivå mellom ordinær bolig og institusjonsplass, og kombinerer fysiske tilpasninger, tilgjengelige fellesarealer og tilstedeværende lavterskel-personale – ofte i form av husverter – for å skape en trygg og sosial ramme rundt hverdagslivet.

Hagegata har i dag 57 leiligheter og Vaterland 59. Begge anses egnet for denne boformen. I dag har Vaterland stedlig bemanning med helsepersonell fra hjemmetjenesten, men i forbindelse med omleggingen til bolig+ foreslås denne ressursen trukket ut. Det vil si at begge byggene fremover vil følges opp helsefaglig av ordinære hjemmebaserte tjenester, på samme måte som Hagegata fungerer i dag.

Konsekvensbeskrivelse

Ved å styrke bemanningen med ett årsverk i form av husverter (felles for Hagegata og Vaterland), vil beboerne få et lavterskeltilbud med praktisk bistand, sosial støtte og tilstedeværelse i hverdagen. Dette vil bidra til økt trygghet, forebygge ensomhet og fremme aktivitet og fellesskap. Husverten skal ikke erstatte helsefaglige tjenester, men være en viktig støttefunksjon i bomiljøet.

Endringen innebærer samtidig at helseoppfølgingen i boligene fullt ut ivaretas av hjemmebaserte tjenester, etter ordinære kriterier og vurderinger. Dette gir en mer hensiktsmessig ressursbruk og understøtter prinsippet om at institusjonsplasser skal være forbeholdt de med omfattende og sammensatte behov.

Tiltaket vil bidra til at flere eldre kan bo trygt og godt i egen bolig over tid, og det gir kommunen et mer fleksibelt og bærekraftig tjenestetilbud i møte med økende etterspørsel.

Det må understrekes at både Vaterland og Hagegata i dag er organisert etter borettslagsmodellen, med tildelingsrett som opprinnelig var knyttet til tilskudd fra Husbanken for pleie- og omsorgsformål. Før tiltaket kan iverksettes, må det gjennomføres en grundig utredning av:

1. Status på Husbankens tilskudd og hvorvidt disse er avskrevet
2. Juridiske muligheter og begrensninger innenfor eksisterende borettslagsmodell
3. Eventuelle forpliktelser knyttet til tildelingsretten som må hensyntas
4. Økonomiske og praktiske konsekvenser av omleggingen

Implementeringen av Bolig+ konseptet forutsetter at disse forholdene avklares og at det foreligger en gjennomførbar modell som ivaretar både kommunens, beboernes og borettslagets interesser.

DG justeres ned til 10% for institusjoner, øke plasser

For å sikre bærekraftige og målrettede tjenester i møte med en aldrende befolkning, foreslår kommunalavdelingen en gradvis justering av institusjonskapasiteten frem mot 2045. Dette innebærer en nedskalering av dekningsgraden for institusjonsplasser – som inkluderer både langtids- og korttidsopphold – fra dagens nivå på 11,2 % til 10 %. Dette må sees i sammenheng med den forventede veksten i antall innbyggere over 80 år.

Tiltaket bygger på prinsippet om at flest mulig eldre skal kunne bo hjemme lengst mulig, med støtte fra hjemmebaserte tjenester og velferdsteknologi. En justert dekningsgrad vil også kunne legge til rette for en mer fleksibel bruk av institusjonskapasitet, hvor korttidsplasser i større grad prioriteres for å gi pasienter akuttmedisinsk hjelp, behandling og rehabilitering.

Selv med en lavere relativ dekningsgrad, vil det likevel være behov for en faktisk økning i antall institusjonsplasser i takt med demografien. Derfor er det planlagt en trinnvis oppskalering av plasser på flere av kommunens institusjoner, for å sikre tilstrekkelig kapasitet:

- Økning på 6 plasser ved Halden helsehus
- Økning på 8 plasser ved Solheim
- Økning på 20 plasser ved Iddebo
- Økning på ytterligere 10 plasser ved Iddebo i en senere fase

Konsekvensbeskrivelse

Tiltaket innebærer at kommunen vil bruke en lavere prosentandel av sin eldre befolkning til å beregne behovet for institusjonsplasser. Dette gir et mer effektivt og bærekraftig styringsgrunnlag over tid, men stiller samtidig økte krav til både hjemmetjenester, pårørendestøtte og forebyggende arbeid.

Det kan oppstå økt press på korttidsplasser i perioder, og det må arbeides aktivt med å styrke gjennomstrømningen og redusere unødvendig langtidsopphold på plasser ment for korttidsformål. Dersom den planlagte økningen i plasser ikke realiseres i tråd med demografiutviklingen, kan det oppstå flaskehalser i pasientflyten – både fra spesialisthelsetjenesten og internt i kommunen.

For ansatte medfører tiltaket omstilling i driftsform og forventninger til nye måter å jobbe på – med større fokus på rehabilitering, målrettet opphold og tettere samhandling med hjemmetjenestene. Det vil også kunne påvirke kompetansebehovet ved at flere plasser får medisinsk krevende og sammensatte pasientforløp.

DG på 1,5% dagsenter dement

For å møte den forventede økningen i antall personer med demens frem mot 2045, foreslås det å styrke dagaktivitetstilbudet gradvis, med mål om å nå en dekningsgrad på 1,5 % av befolkningen over 67 år. Dette er i tråd med nasjonale føringer og anbefalinger i Demensplan 2025, og vil bidra til å opprettholde kognitiv funksjon, forebygge ensomhet og utsette behovet for mer omfattende og ressurskrevende tjenester som heldøgnsomsorg.

Et godt og fleksibelt dagtilbud er en nøkkelfaktor i en bærekraftig demensomsorg, og fungerer som et viktig supplement til både hjemmebaserte tjenester og pårørendestøtte. For å nå målsettingen om 1,5 % dekningsgrad kreves det både en kapasitetsøkning og økt bemanning med relevant kompetanse.

Konsekvensbeskrivelse

Et styrket aktivitetstilbud til personer med demens vil gi betydelig helsegevinst og økt livskvalitet for brukerne, ved å tilby struktur, sosialt fellesskap og meningsfylte aktiviteter i trygge rammer. I tillegg har tiltaket stor verdi for pårørende, som får nødvendig avlastning i hverdagen og dermed bedre forutsetninger for å stå i omsorgsrollen over tid.

Tiltaket vil også kunne bidra til å forsinke behovet for institusjonsplass, redusere akutte innleggelser og bedre samhandling mellom pårørende og kommunens tjenester. Samlet sett er det et lavterskeltiltak med høy samfunnsøkonomisk nytteverdi og viktig effekt for både brukere, pårørende og tjenestene.

DG på 1% dagsenter eldre

For å styrke muligheten for at eldre med sammensatte, men ikke institusjonskrevende behov kan bo hjemme lengre, foreslås det å utvide dagaktivitetstilbudet for denne gruppen i takt med befolkningsveksten. Tilbudet retter seg mot hjemmeboende eldre som har behov for sosialt fellesskap, struktur i hverdagen og tettere oppfølging på dagtid, men som ikke nødvendigvis har en demensdiagnose.

Dagens dekningsgrad ligger på 0,7 %, og det anbefales å styrke denne til 1% i løpet av planperioden. Dette vil gjøre kommunen bedre rustet til å møte behovene i en aldrende befolkning og redusere trykket på hjemmebaserte tjenester og institusjonsplasser.

Konsekvensbeskrivelse

Et utvidet dagaktivitetstilbud vil gi stor helse- og livskvalitetsgevinst for eldre med begynnende funksjonssvikt eller sosial isolasjon, og bidra til å forebygge forverring av helsetilstand, kognitiv svikt og depresjon. Samtidig har det stor verdi for pårørende, som får avlastning og trygghet i at deres nærmeste har et meningsfullt dagtilbud.

Tiltaket vil kunne redusere behovet for tidkrevende hjemmebesøk, utsette behovet for heldøgns tjenester og bidra til bedre samhandling og ressursutnyttelse i helse- og omsorgstjenestene. Økningen i dekningsgrad vil imidlertid medføre en gradvis budsjettøkning, særlig knyttet til økt bemanning og driftskostnader i tjenestene.

DG på 16% hjemmesykepleie

Halden kommune har over tid opplevd økende belastning på hjemmetjenestene som følge av redusert institusjonskapasitet. I tråd med Fremtidsplan for helse- og omsorgstjenester 2025–2045 foreslås det en justering av dekningsgraden i hjemmesykepleien til 16%, som skal gjelde frem til 2045.

Dette representerer en effektivisering sammenlignet med dagens nivå, og bygger på prinsippene som er beskrevet i fremtidsplanen om "tydeligere avgrensning av vedtak og jevnlig revurdering av tjenestebehov." Fremtidsplanen understreker behovet for "en robust og effektiv hjemmetjeneste hvor ressursene prioriteres til de med størst behov og vurdere alternativer for andre typer tjenester til andre."

Det er estimert at en slik tilpasning over tid kan gi en innsparing tilsvarende omkring 20 årsverk. Økonomiplanen legger opp til at budsjetttrammen for hjemmebaserte tjenester reduseres med 20 millioner kroner fra 2026, under forutsetning at effektiviseringen gradvis implementeres fra 2025.

For å håndtere økt kompleksitet i brukergruppen er det samtidig lagt inn en styrking på 7 millioner kroner fra 2026. Denne styrkingen er nødvendig for å sikre forsvarlige tjenester til brukere med komplekse behov, selv med en redusert dekningsgrad.

En sentral del av omstillingen er, som fremtidsplanen påpeker, økt "bruk av velferdsteknologi og tildeling av hjelpemidler [for å] øke trygghet og egenmestring blant innbyggerne." Videre vil det være behov for "balanse mellom ordinær hjemmetjeneste og økt bruk av teambaserte og tverrfaglige tjenester" for å sikre et bærekraftig tjenestetilbud.

Konsekvensbeskrivelse

Konsekvensene av tiltaket er omfattende, både for brukere og ansatte. En justering av dekningsgrad til 16% vil kreve betydelig omlegging i tjenesteutøvelsen og en mer målrettet tildelingspraksis for hjemmesykepleie.

I tråd med fremtidsplanens intensjoner vil dette innebære en prioritering av ressurser "til de med størst behov" og utvikling av "alternativer for andre typer tjenester til andre." Dette må gjennomføres på en måte som sikrer at alle brukere med rettmessige krav på nødvendige tjenester får disse ivare tatt.

Omleggingen forutsetter en "faglig og organisatorisk vurdering av hvordan ressursene best benyttes," og vil medføre økt vekt på velferdsteknologi og hjelpemidler som fremmer egenmestring. Dette krever kompetanseutvikling hos både brukere, pårørende og ansatte.

For ansatte innebærer dette en betydelig omstilling, med krav om effektivisering og endret oppgavesammensetning. Det vil være risiko for økt arbeidsbelastning, sykefravær og rekrutteringsutfordringer i omstillingsfasen. Tjenesten må derfor sikres gode prosesser for medvirkning og kompetanseutvikling i forbindelse med endringene.

Dersom tiltaket ikke gir tilstrekkelig effekt i 2025, vil konsekvensen være en vedvarende økonomisk ubalanse i 2026, som igjen kan lede til behov for ytterligere tiltak og innsparinger i sektoren.

Nedre Hola 10 leiligheter (8+2)

Det er identifisert et økende behov for kommunale boliger til personer med rusavhengighet og/eller psykiske helseutfordringer som ikke klarer å skaffe eller opprettholde bolig på egen hånd. Tjenestene anslår at det per i dag er behov for inntil 10 nye boenheter med stedlig bemanning for denne målgruppen.

Det foreslås derfor å ruste opp Nedre Hola-området for å etablere 8 bemannede boenheter i eksisterende bygningsmasse der. To av disse leilighetene er planlagt som **utredningsleiligheter**, med midlertidig botid og tydelig definert oppfølgingsmål. Disse vil kunne brukes for kartlegging og kortvarig opphold før varig bolig vurderes.

I tillegg foreslås det å **utvide eksisterende botilbud på Konglelund med 2 leiligheter**, som en del av det samlede tiltaket. Samlet vil dette styrke kommunens kapasitet og gi mer differensierte tilbud til en gruppe som i dag ofte faller mellom flere tjenestenivåer.

Konsekvensbeskrivelse

Tiltaket vil bidra til å redusere antallet bostedsløse og personer i uegnede boligløsninger, og vil samtidig avlaste øvrige tjenester, som akutt plasser, legevakt og spesialisthelsetjenesten. Utredningsleilighetene gir kommunen et verktøy for bedre oppfølging og riktig plassering av brukere ut fra funksjonsnivå og bistandsbehov.

Ved å tilby stabile og tilrettelagte boliger kombinert med oppfølging, kan kommunen bidra til økt livsmestring, trygghet og mulighet for rehabilitering. Tiltaket vil medføre investeringer og driftskostnader knyttet til bemanning og tjenestetilbud, men gir på sikt samfunnsøkonomiske gevinster ved å redusere behovet for mer kostbare tiltak, samt bedre forutsetninger for tverrfaglig innsats og bolig først-prinsippet.

For å sikre at boligløsningene blir varige og stabile, må brukerne tilbys adekvat og riktig oppfølging i boligen. Mange i denne målgruppen har utfordringer med boevne og trenger støtte til praktiske ferdigheter, struktur i hverdagen og håndtering av rus- og psykiske helseutfordringer. Uten tilstrekkelig booppfølging risikerer man at beboerne raskt mister boligen, noe som skaper nye problemer både for den enkelte og for tjenestene. Tilstrekkelig bemanning med riktig kompetanse er derfor en forutsetning for å lykkes med tiltaket. Dette inkluderer både praktisk booppfølging, miljøarbeid og koordinering med øvrige tjenester som rustjeneste, psykisk helseteam og NAV.

Styrke forvaltning

Forvaltningsenheten i Halden kommune har en sentral rolle i å sikre riktig, rettidig og behovsbasert tildeling av helse- og omsorgstjenester. Enheten koordinerer tjenester på tvers av nivåer og fagområder, og er avgjørende for at innbyggerne får helhetlige, koordinerte og forsvarlige tjenester, i tråd med lovverk og kommunens prioriteringer.

Enheten arbeider målrettet med kvalitetsutvikling, brukermedvirkning og samhandling – både internt i organisasjonen og med eksterne samarbeidspartnere som fastleger, spesialisthelsetjenesten og NAV. For å møte økt kompleksitet i behov, endringer i lovkrav og press på tjenestene, foreslås det å styrke forvaltningsenheten med økte ressurser og kompetanse.

Konsekvensbeskrivelse

En styrket forvaltningsenhet vil kunne sikre mer presise og faglig forankrede vedtak, bedre oppfølging av brukere og mer effektiv ressursutnyttelse i hele helse- og mestringssektoren. Det vil også bidra til økt rettssikkerhet, redusert saksbehandlingstid og bedre koordinering mellom tjenester, noe som er særlig viktig i møte med en aldrende befolkning og flere brukere med sammensatte behov.

Tiltaket vil legge til rette for proaktiv forvaltning, med økt fokus på forebygging, tverrfaglig samarbeid og innovasjon i tjenesteutviklingen. På sikt vil dette gi gevinster i form av bedre brukeropplevelser, færre avvik, mer målrettet tjenesteyting og styrket legitimitet i kommunens rolle som tjenesteforvalter.

Øke boliger til personer med nedsatt funksjonsevne

Personer med nedsatt funksjonsevne har rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester, og kommunen skal tilrettelegge for et trygt og verdig liv i tråd med den enkeltes behov og forutsetninger. Dette omfatter ulike tjenestemodeller, fra døgnkontinuerlig bemannede boliger til ambulerende tjenester i mer selvstendige boformer.

Ambulerende tjenester er generelt mindre ressurskrevende og gir større grad av selvstendighet for brukerne. Samtidig er det en økende gruppe med behov som ikke kan ivaretas gjennom ambulerende oppfølging alene, og hvor det kreves tilrettelagte boliger med heldøgns tjenester.

Det er identifisert et økende behov for flere slike boenheter i Halden, og det foreslås å øke boligkapasiteten for målgruppen gjennom utvikling av nye prosjekter – blant annet på **Bjørklundtomta**, som er vurdert som egnet for formålet. Dette kan gi rom for etablering av moderne og fleksible boformer tilpasset ulike funksjonsnivåer, i kombinasjon med samlokalisert bemanning.

Konsekvensbeskrivelse

Tiltaket vil bidra til å møte dagens udekkede behov og sikre tilstrekkelig boligkapasitet fremover, i takt med befolkningsutviklingen og økt levealder blant personer med medfødte og ervervede funksjonsnedsettelse. Ved å legge til rette for differensierte botilbud, kan kommunen sikre riktigere tjenestetilpasning, bedre livskvalitet for brukerne og mer bærekraftig ressursbruk.

Etablering av nye boliger vil medføre økte investeringskostnader og behov for driftsmidler knyttet til bemanning. Samtidig kan det gi innsparingseffekter over tid, ved å redusere behovet for akutte og kostbare løsninger, samt unngå langvarige institusjonsopphold. Boliger med heldøgns tjenester vil også kunne gi bedre arbeidsbetingelser og mer forutsigbar tjenesteyting for ansatte.

Ved å øke antall boliger til personer med nedsatt funksjonsevne, vil dette også frigi kapasitet i eksisterende avlastningstjeneste, slik at avlastning kan tilbys til flere unge funksjonshemmede og deres pårørende.

Øke med 10 plasser dagsenter rus og psykisk helse

Aktivitetssenteret for personer med rusavhengighet og/eller psykiske helseutfordringer er et lavterskel og frivillig tilbud som spiller en viktig rolle i kommunens forebyggende og oppfølgende arbeid. Tilbudet gir struktur i hverdagen, et trygt og rusfritt miljø, samt tilgang på sosialt fellesskap og fagpersonell.

I dag benyttes det av inntil 40 unike brukere daglig, mandag til fredag. Tjenesten opplever stor og økende etterspørsel, og det foreslås derfor å **utvide kapasiteten med inntil 10 nye plasser**, samt å utrede muligheter for utvidede åpningstider på **kveldstid og i helger**. Dette vil gjøre tilbudet mer tilgjengelig for brukere med ustabil døgnrytme, sosial angst eller utfordringer med å benytte tilbudet i standard åpningstid.

Konsekvensbeskrivelse

Tiltaket vil gi flere brukere tilgang til et trygt, strukturert og rusfritt miljø i hverdagen – noe som er vesentlig for både stabilisering og rehabilitering. Økt kapasitet og utvidede åpningstider vil bidra til å møte et udekket behov, og samtidig redusere risikoen for isolasjon, tilbakefall og kriser blant brukere.

Et styrket tilbud vil også kunne avlaste øvrige deler av tjenesteapparatet, som hjemmetjenesten, psykisk helsetjeneste og legevakt. For mange brukere fungerer det som en alternativ arena til belastende miljøer og som inngangsport til videre oppfølging og bedring. Økningen vil kreve noe økt bemanning og driftsmidler, men representerer et lavkosttiltak med høy sosial og helsemessig gevinst.

Et styrket tilbud vil også ha betydelig avlastende effekt på flere øvrige helse- og omsorgstjenester. Ved å tilby et lavterskeltilbud til flere brukere, vil man kunne redusere presset på hjemmebaserte tjenester, Uteteam, akutthjelp og øvrige tjenester til mennesker med rus og psykiske lidelser. Når brukere har et trygt og strukturert dagtilbud, opplever mange redusert symptomtrykk og økt stabilitet, noe som kan føre til færre krisehenvendelser og akutte situasjoner som krever ressurskrevende innsats fra andre deler av tjenesteapparatet. Dette gir både menneskelige gevinster for brukerne og økonomiske gevinster for kommunen gjennom redusert press på andre

tjenester. Aktivitetssenteret fungerer også som en viktig arena for tidlig identifisering av endringer i brukernes tilstand, noe som muliggjør tidligere intervensjon og forebygging av mer alvorlige kriser.

Økt 3 plasser avlastning til personer med nedsatt funksjonsevne

Avlastning til familier som har særlig tyngende omsorgsoppgaver er en lovpålagt tjeneste og et sentralt virkemiddel for å støtte pårørende i deres rolle. Tilbudet skal gi omsorgspersoner nødvendig hvile og fritid, samtidig som det bidrar til å opprettholde gode og stabile omsorgssituasjoner over tid.

I dag tilbys avlastning både i institusjon og i hjemmet. Etterspørselen har imidlertid økt, og dagens kapasitet er ikke tilstrekkelig til å møte behovet – verken i omfang eller i fleksibilitet. Det foreslås derfor å øke kapasiteten med tre nye avlastningsplasser, gjennom utvidelse av eksisterende enhet eller utvikling av en ny og mer fleksibel avlastningsenhet.

Dette tiltaket er særlig viktig for familier med barn eller voksne med omfattende funksjonsnedsettelse, som i dag står i krevende omsorgssituasjoner uten tilstrekkelig avlastning.

Konsekvensbeskrivelse

Økt avlastningskapasitet vil gi flere familier nødvendig støtte, noe som i sin tur kan redusere behovet for mer omfattende og kostnadskreven tjenester som heldøgns bolig med bemanning eller institusjonsopphold. Fleksible løsninger vil også gjøre det lettere å tilpasse tjenesten etter den enkeltes behov, enten det er helgeavlastning, ferieavlastning eller kortere perioder i løpet av uken.

Tiltaket vil bidra til økt bærekraft i tjenestene, bedre livskvalitet for både brukere og pårørende, samt forebygge utbrenthet, samlivsbrudd og frafall fra arbeidslivet hos omsorgspersoner. Det vil medføre økte driftskostnader, særlig knyttet til bemanning, men også kunne gi samfunnsøkonomiske gevinster gjennom utsatt eller redusert behov for varige tiltak.

Oppsummering

Et godt sammensatt tjenestetilbud vil kunne bidra til at flere kan bo hjemme, og med god tilrettelegging fra kommunen for utbygging av aldersvennlige boliger, som er viktig i et livsperspektiv og i tråd med Bo trygt hjemme-reformen, legger en til rette for å lykkes.

Økt satsning på forebyggende tjenester og tilbud som kan øke egenomsorgen og bidra til økt botid i eget hjem blir viktig. Økt kapasitet på lavterskeltilbud, aktivitetssenter og flere avlastningstilbud, vil kunne bidra til å redusere og utsette økt behov i mer ressurskrevende tiltak. Ved etablering av kollektive bolig- og tjenestetilbud vil det være avgjørende i et forebyggende og bærekraftig perspektiv å etablere slike bygg sentralisert og med god sosial infrastruktur. For eldre og personer med funksjonsnedsettelse må det være nærhet til tilbud, møteplasser og annen aktivitet slik at personer i større grad kan klare seg selv og mestre eget liv.

Halden kommune vil ikke alene kunne møte de økende behovene for helse- og omsorgstjenester innenfor dagens rammer. Skal kommunen lykkes i å sikre et bærekraftig tjenestetilbud, må det foretas en grundig gjennomgang av statlige føringer, økonomiske rammer og forventningene til

kommunens rolle. Forventningene til kommunens helse- og omsorgstjenester øker, samtidig som ressursene forblir begrensede. Dette skaper et økende forventningsgap, hvor det må tas en bredere samfunnsdebatt om hva kommunen realistisk sett kan levere innenfor tilgjengelige økonomiske og personellmessige rammer.

Kommunalavdeling Teknisk

Innledning

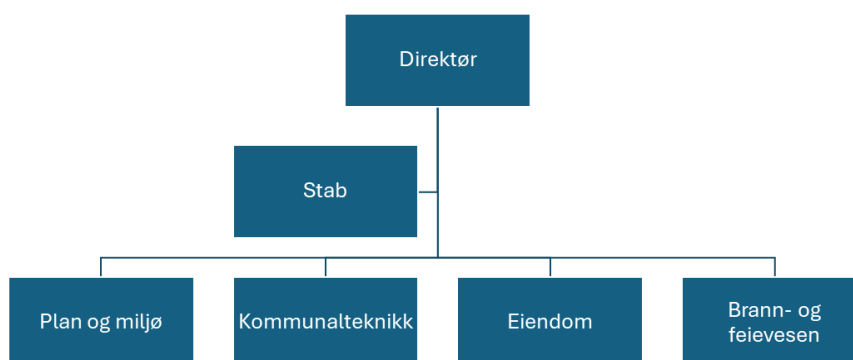
Kommunalavdeling teknisk dekker mange fagfelt og leverer tjenester som er vesentlige for kommunens innbyggere og næringsliv. Tjenestene omfatter saksbehandling, forvaltning og driftsoppgaver, og avdelingen skal utøve god service, godt håndverk og sikre god og likeverdig saksbehandling. Kommunalavdelingen bistår gjennom sin drift og vaktordninger all kommunal tjenesteyting, innbyggere og næringsliv.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	90 485	110 244	111 062	114 829	114 829	114 739	114 739
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	109 778	145 258	143 396	148 706	150 206	152 046	153 546
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	11 181	11 131	10 931	11 530	11 530	11 530	11 530
Overføringsutgifter	22 438	23 378	23 378	24 049	24 049	24 049	24 049
Finansutgifter	3 664	832	832	832	832	832	832
Sum Driftsutgifter	237 547	290 843	289 598	299 946	301 446	303 197	304 697
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-92 622	-98 202	-96 702	-99 894	-99 894	-99 894	-99 894
Refusjoner	-27 519	-25 896	-25 896	-26 586	-26 586	-26 586	-26 586
Overføringsinntekter	-646	-350	-350	-350	-350	-350	-350
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-4 205	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-124 992	-124 448	-122 948	-126 831	-126 831	-126 831	-126 831
Sum	112 555	166 396	166 650	173 116	174 616	176 366	177 866

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalavdeling teknisk ledes av en direktør og består av enhetene Plan og miljø, Kommunalteknikk, Eiendom samt Brann- og feiervesen, som alle ledes av enhetsledere.

Kommunalavdelingen har en sentral rolle som samfunnsaktør i arbeidet med kommunens infrastruktur, bygningsmasse og saksbehandling. Daglig arbeid innebærer å utvise skjønn innenfor gjeldende lovverk, samt å utrede saker for relevante hovedutvalg og havnestyret. Avdelingen har ansvar for gjennomføring av politiske vedtak og utarbeidelse av områdets planverk. Teknisk avdeling dekker mange fagfelt og leverer tjenester som er vesentlige for kommunens innbyggere og næringsliv. Tjenestene omfatter saksbehandling, forvaltning og driftsoppgaver, og avdelingen skal utøve god service, godt håndverk og sikre god og likeverdig saksbehandling. Kommunalavdelingen bistår gjennom sin drift og vaktordninger all kommunal tjenesteyting, innbyggere og næringsliv 24 timer i døgnet, året rundt.

Kommunalavdelingen drifter og forvalter viktig infrastruktur som vann- og avløpssystemer, kommunale veier, byrom, offentlige plasser, kommunale eiendommer og bygninger, havn, parkering samt brann og brannforebyggende arbeid. Avdelingen har også ansvar for forvaltning av plan- og bygningsloven, geodata, miljø og landbruk, viltforvaltning samt tilskudds- og støtteordninger til landbruket. Daglig drift og tjenester omfatter saksbehandling, forvaltning og driftsoppgaver. Teknisk har flest lovpålagte oppgaver og myndighetsområder i kommunen, samt en rekke tilsynsoppgaver. Hver dag leveres et bredt spekter av tjenester, samtidig som krav fra lovgivende organer og innbyggere øker. Teknisk forvalter kommunens eiendommer og store verdier, sikrer brannberedskap, vannforsyning, fungerende avløp og vedlikeholdte veier. Avdelingen påvirker både unge, eldre og næringsliv.

Avdelingen består av fire hovedområder: Eiendom, kommunalteknikk, plan- og miljø samt brann og feiervesen. Innenfor disse områdene finnes ansvarsområder som vann, avløp, renovasjon, Rokke avfallsanlegg, veiforvaltning, parkforvaltning, miljøvern, natur- og landbruksforvaltning, planavdeling, byggesak og oppmåling. Stramme budsjetter har gjort prioritering nødvendig, men digitale løsninger har redusert avstanden mellom innbyggere og kommunen. Teknisk sektor tilpasser seg raskt nye krav og løser oppgaver effektivt, noe som er viktig for at Halden skal oppleves som et godt sted å bo.

Utfordringer og strategi

Til tross for avdelingens utfordringer, er vårt mål å aktivt arbeide mot å opprettholde og forbedre kommunens attraktivitet. Dette innebærer å støtte ønsket samfunnsutvikling gjennom langsiktige strategier som fremmer både vekst og trivsel blant innbyggerne. Kommunen skal fremstå som en attraktiv aktør som bidrar til positiv utvikling, selv i vanskelige tider. Avdelingen vil fortsette å levere profesjonelle tjenester innen drift og forvaltning. Vi er dedikert til å kontinuerlig forbedre våre tjenester og sikre at de opprettholder høy faglig kvalitet. For å oppnå dette, vil vi fokusere på forbedringer basert på erfaringer, evalueringer og lærdom fra tidligere feil.

Vi vil kontinuerlig fokusere på forbedringsprosesser gjennom hele organisasjonen. For å sikre at tjenestene holder høy kvalitet, er det viktig å ha riktig kompetanse på plass i alle deler av organisasjonen. Videre vil vi legge til rette for at organisasjonen både er fleksibel og tilpasningsdyktig, slik at vi effektivt kan respondere på endrede rammebetingelser og nye utfordringer.

For kommunalavdeling teknisk innebærer økonomiplanen i stor grad en videreføring av de eksisterende rammene. Selv om det er en liten årlig økning i budsjettene, forblir de økonomiske forholdene fortsatt stramme.

Stramme rammer vil bety en videreføring av et beskjedent nivå på vedlikeholdsområdene både innenfor eiendom og vei. Innenfor rammene i kommende økonomiplan vil vi ikke kunne redusere etterslepet vesentlig på kommunens bygningsmasse og infrastruktur. I dag er vedlikeholdet på et punkt hvor det utføres kritisk vedlikehold og utgifter ved f.eks hærverk på offentlige bygg presser på allerede begrensede midler. Det er ikke midler til verdibevarende vedlikehold. Vedlikeholdet av veinettet utføres der det er nødvendig, men med tanke på trafiksikkerhet er kommunalavdelingen forpliktet til å utbedre områder hvor det er fare for denne. Med begrensede budsjetter vil etterslepet også her føre til større kostnader på sikt.

I den kommende perioden må organisasjonen være fleksibel og i utvikling for å maksimere bruken av de tilgjengelige ressursene på en effektiv og hensiktsmessig måte. Det vil være avgjørende å kontinuerlig utforske alternative og innovative løsninger for å håndtere oppgavene i kommunalavdelingen.

På Rokke jobbes det med utvidelse av deponiet, og det pågår en omreguleringsprosess av området. Det for tiden ikke kapasitet til å inngå kontrakter av vesentlig størrelse som da påvirker mulighetene for inntekter. Det er også fortsatt lavkonjunktur i bygg- og anleggsbransjen, noe som gjenspeiles i aktivitets- og inntektsnivået på Rokke. Det er nå vedtatt at pukkverket på Rokke skal legges ut på anbud og dette vil sikre inntekter her på sikt.

Det blir et stadig større gap mellom hva innbyggerne ønsker og forventer og hva som kan leveres når det tas utgangspunkt i rammene som er tildelt. Det er derfor viktig å jobbe med å justere forventningene. Kommunalavdeling Teknisk har som prioritet å tilse at de mest kritiske behovene dekkes, men at det må sees på som en realitet at på visse områder vil noen tjenester kunne bli redusert eller tilpasset.

Det er mange oppgaver og fortsatt økende behov og krav fra innbyggerne, hvor kommunen i dag ikke kan levere på alle ønsker. Innen områder som for eksempel parker, gatelys, lekeplasser, turstier med mer bli vanskelig å kunne møte innbyggernes forventninger da lovpålagte oppgaver må prioriteres.

En vedvarende utfordring er å opprettholde og styrke den høye kompetansen som finnes innenfor kommunens tekniske avdelinger. For å sikre tjenestekvaliteten og møte de komplekse tekniske og operasjonelle kravene som stilles, er kommunen avhengig av god kompetanse. Å miste ansatte med høy kompetanse kan føre til betydelige kostnader for kommunen, inkludert utgifter til rekruttering og opplæring av nye medarbeidere, redusert produktivitet, og tap av erfaring og ekspertise som er vanskelig å erstatte. Derfor vil derfor være viktig å ha et fokus på å sikre at kommunen er en attraktiv arbeidsplass der vi beholder kompetansen vi har.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	166 396	166 396	166 396	166 396
Sum Vedtak forrige periode	-100	1 400	3 150	3 150
Sum Lønns- og prisvekst	6 820	6 820	6 820	6 820
Konsekvensjustert budsjett	6 720	8 220	9 971	9 971
Konsekvensjustert ramme	173 116	174 616	176 366	176 366
Sum Budsjettallokering	0	0	0	1 500
Nye tiltak og realendringer budsjett	0	0	0	1 500
Ramme 2026-2029	173 116	174 616	176 366	177 866

Oppsummering

Til tross for avdelingens utfordringer, er målet å opprettholde og forbedre kommunens attraktivitet gjennom langsiktige strategier som fremmer vekst og trivsel. Avdelingen vil fortsette å levere profesjonelle tjenester innen drift og forvaltning, med fokus på kontinuerlig forbedring basert på erfaringer og evalueringer. Økonomiplanen innebærer en videreføring av stramme rammer, noe som begrenser vedlikeholdet av eiendom og vei. Det er nødvendig å utforske alternative løsninger for å maksimere ressursbruken. På Rokke jobbes det med utvidelse av deponiet og omregulering, men lavkonjunktur i bygg- og anleggsbransjen påvirker inntektsnivået. Kommunalavdelingen må justere innbyggernes forventninger og prioritere kritiske behov, da det ikke er mulig å levere på alle ønsker. Å opprettholde høy kompetanse er avgjørende for å sikre tjenestekvaliteten og møte tekniske krav, og kommunen må være en attraktiv arbeidsplass for å beholde kompetente ansatte.

VAR og Havn

Innledning

VAR og Havn håndterer en rekke komplekse oppgaver som direkte påvirker innbyggere og næringsliv, inkludert vannforsyning, avløpshåndtering, avfallshåndtering, og administrasjon av havneområder, med både drifts- og myndighetsansvar.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	34 709	39 942	39 949	41 416	41 416	41 416	41 416
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	60 195	80 566	80 566	78 097	78 097	78 097	78 097
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	33 854	34 072	34 072	35 328	35 328	35 328	35 328
Overføringsutgifter	81	510	510	510	510	510	510
Finansutgifter	158 232	145 050	145 050	145 050	145 050	145 050	145 050
Sum Driftsutgifter	287 070	300 140	300 147	300 402	300 402	300 402	300 402
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-313 612	-296 585	-296 585	-296 846	-296 846	-296 846	-296 846
Refusjoner	-645	-44	-44	-46	-46	-46	-46
Overføringsinntekter	-1 585	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-8 979	-2 411	-2 411	-2 411	-2 411	-2 411	-2 411
Sum Driftsinntekter	-324 822	-300 140	-300 140	-300 403	-300 403	-300 403	-300 403
Sum	-37 752	0	7	-0	-0	-0	-0

Beskrivelse av dagens virksomhet

Områdene innenfor avdelingen er mange, sammensatte og komplekse. Felles, er at de jobber direkte mot innbyggere og næringsliv for å sikre at Halden er en velfungerende by med blant annet forsvarlig håndtering av vannforsyning, avløpshåndtering, innsamling og behandling av husholdningsavfall. Avdelingen har både drifts- og myndighetsoppgaver. Innenfor avdelingen finner vi selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, slam, boligseksjon samt havneområdene.

Utfordringer og strategi

På vann og avløpsiden er det gjort store investeringer de senere år. Vi har bla to hovedplaner bak oss, ny plan er vedtatt og vil gjelde i hele kommende økonomiplanperiode. Vi har fortsatt overløp og fortsatt er vanntapet stort. Imidlertid vil vi nå se resultater når sentrumsområdene saneres. I den kommende perioden er målet å redusere overløp, vanntap og innlekk.

Klimautfordringene er store og vil mest sannsynlig tilta. Overvann er et tema som fortsatt vil ha fokus. Til tross for en relativt gunstig geografi vil vi også ha utfordringer i Halden. Dette arbeidet prioriteres i kommende periode.

Kommunen har et stort ansvar som inkluderer vedlikehold av vann- og avløpsnett, renovasjonsanlegg, slamhåndtering, forebyggende feiing og tilsyn, samt havneområder. Uten tilstrekkelig vedlikehold kan det oppstå akutte skader som medfører dyre reparasjoner. I tillegg må kommunen finne en balanse mellom nødvendige investeringer og stramme budsjetter, noe som gjør det utfordrende å opprettholde infrastrukturen på et nivå som sikrer stabil og pålitelig tjenestelevering.

Vi står overfor en rekke regionale og nasjonale lovkrav og pålegg innen vann, avløp og renovasjon. Det jobbes kontinuerlig med å møte krav fra f.eks Mattilsynet og Statsforvalteren.

For tiden er det en prosess i gang med å søke om ny utslippstillatelse for Remmendalen avløpseanlegg, som vil inkludere krav til nitrogenrensing. Hvis utslippstillatelsen innvilges vil det medføre kostnader i planperioden til prosjektering. Påvirkningen på kommunale gebyrer på sikt er usikker, da et er ikke avklart om det vil bli gitt eller hvilke tilskudd som kan bli gitt til kommuner i tiden fremover vedrørende pålegg om nitrogenrensing ved renseanlegg.

En av utfordringene i budsjettet og planperioden 2026-2029 er å fastsette et gebyrnivå som tar hensyn til både innbyggernes betalingsevne med behovet for å opprettholde tilfredsstillende kvalitet på tjenestene området skal levere innen vann, avløp, renovasjon, slamhåndtering, feiing og drift av havneområdene. For å sikre tilstrekkelig finansiering av disse tjenestene, samtidig som at kommunen ønsker å unngå å legge en for stor økonomisk byrde på innbyggerne er det viktig å finne et balansert, men realistisk gebyrnivå. Renteendringer har en direkte effekt på nivået av gebyrene og det er derfor viktig å følge renteutviklingen nøye for å håndtere svingningene på en bærekraftig måte.

En vedvarende utfordring er å opprettholde og styrke den høye kompetansen som finnes innenfor kommunens tekniske avdelinger. For å sikre tjenestekvaliteten og møte de komplekse tekniske og operasjonelle kravene som stilles, er kommunen avhengig av god kompetanse. Å miste ansatte med høy kompetanse kan føre til betydelige kostnader for kommunen, inkludert utgifter til rekruttering og opplæring av nye medarbeidere, redusert produktivitet, og tap av erfaring og ekspertise som er vanskelig å erstatte. Derfor vil det være viktig å ha et fokus på å sikre at kommunen er en attraktiv arbeidsplass der vi beholder kompetansen vi har.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	0	0	0	0
Sum Lønns- og prisvekst	4 845	4 845	4 845	4 845
Konsekvensjustert budsjett	4 845	4 845	4 845	4 845
Konsekvensjustert ramme	4 845	4 845	4 845	4 845
Sum Budsjettallokering	-4 845	-4 845	-4 845	-4 845

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Nye tiltak og realendringer budsjett	-4 845	-4 845	-4 845	-4 845
Ramme 2026-2029	-0	-0	-0	-0

Oppsummering

Store investeringer har blitt gjort på vann- og avløpssiden, og en ny hovedplan er vedtatt for kommende økonomiplanperiode. Målet er å redusere overløp, vanntap og innlekk, spesielt når sentrumsområdene saneres. Klimautfordringer, spesielt overvann, vil fortsatt ha fokus. Kommunen har ansvar for vedlikehold av vann- og avløpsnett, renovasjonsanlegg, slamhåndtering, feiing og havneområder, og må balansere nødvendige investeringer med stramme budsjetter. Det jobbes kontinuerlig med å møte regionale og nasjonale lovkrav. En ny utslippstillatelse for Remmendalen avløpsrenseanlegg, inkludert nitrogenrensing, kan medføre betydelige kostnader. Fastsettelse av gebyrnivå for perioden 2026-2029 må balansere innbyggernes betalingsevne med behovet for kvalitetsopprettholdelse. Å opprettholde høy kompetanse i tekniske avdelinger er avgjørende for tjenestekvaliteten, og kommunen må være en attraktiv arbeidsplass for å beholde dyktige ansatte.